

Affektiset partikkelit raskausaiheisissa blogiartikkeleissa

Ainoliina Leskelä

Pro gradu -tutkielma

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma, suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2023

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma, suomen kieli

Ainoliina Leskelä

Affektiset partikkelit raskausaiheisissa blogiartikkeleissa

Sivumäärät: 82

Tutkielmani ”Affektiset partikkelit raskausaiheisissa blogiartikkeleissa” käsittelee affektiseksi tulkittavia partikkeleita viiden blogin raskausaiheisissa kirjoituksissa. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa laadullisesti, millaisia partikkeleita blogiaineistosta nousee esiin ja millaisia erilaisia affekteja partikkeleiden avulla välitetään. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on tarkastella niitä seikkoja, jotka vaikuttavat affektisuuden tulkintaan.

Tutkielma täydentää affektisuuden tutkimusta fennistiikan alalla. Tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin myös puhutun ja kirjoitetun kielen välisten rajojen häilyvyys, sillä aineisto sisältää runsaasti partikkeleita.

Tutkielma on tyypiltään laadullinen ja aineistolähtöinen, sillä tarkoituksena on tutkia niitä partikkeleita, jotka aineistosta tavalla tai toisella nousevat esiin. Tutkimuksen teoreettisena taustana on väljästi M. A. K. Hallidayn systeemis-funktionaalinen kieliteoria, josta erityisesti intersoonainen metafunktio muodostuu keskeiseksi taustaksi tälle tutkimukselle. Tutkimusaineisto on koostettu syksyllä 2022, ja se sisältää viiden lifestyle- ja perheblogin raskausaiheiset kirjoitukset (Alexa Dagmar, Jonna Leppänen, Julia-ihminen, Linda Juhola ja Mami Go Go). Aineistolähtöisyys tarkoittaa tässä tutkielmassa sitä, että tutkin niitä partikkeleita, jotka affektisuuden näkökulmasta nousevat aineistosta esiin.

Tutkimuksen perusteella partikkeleita käytetään runsaasti affektisessä merkityksessä, ja partikkeleiden käyttö tämänkaltaisessa merkityksessä on hyvin moninaista. Blogikirjoituksissa käytetään hyvin erilaisia partikkeleita – myös niitä, jotka leimallisesti kuuluvat puhuttuun vuorovaikutukseen. Partikkeleista interjektiot sekä voimasanat välittävät voimakkaita ja selväpiirteisiä tunteita jopa yksinään, kun taas sävypartikkeleiden sekä lausuma- ja dialogipartikkeleiden välittämät affektit ovat monitulkintaisempia. Eräänlaiseksi rajatapaukseksi asettuvat intensiteettipartikkelit, joita esiintyy aineistossa eniten. Selkeintä on tulkita interjektiot ja voimasanat affektisiksi, sillä kyseisiin sanoihin affekti on leksikaalistunut. Intensiteettipartikkeleiden tulkintaan vaikuttaa keskeisesti se, missä kontekstissa ne esiintyvät ja ovatko ne vahvistamassa jotakin sanaa vapaavalintaisena.

Tutkimustulokset ohjaavat tarkastelemaan affektisuutta hyvin laajana ilmiönä partikkeleiden osalta. Lisäksi tutkimus osoittaa, että kirjoitetun ja puhutun kielen väliset erot ovat ainakin tarkastelluissa blogeissa hyvin väljiä. Partikkeleita käytetään myös kirjoitetussa kielessä monipuolisesti, ja erityisesti niiden affektinen käyttö on hyvin moninaista.

Avainsanat: affektiivisuus, partikkelit, intersoonainen metafunktio, systeemis-funktionaalinen kieliteoria, blogitekstit

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset	4
1.2	Aiempi tutkimus	7
1.3	Tutkimuksen rakenne	9
2	Systemis-funktionaalinen kieliteoria ja affektiset partikkelit	11
2.1	Systemis-funktionaalinen kieliteoria	11
2.2	Affektiset partikkelit	13
2.2.1	Affektisuus	14
2.2.2	Partikkelit	16
3	Aineisto ja menetelmä	21
3.1	Blogi tekstilajina	21
3.2	Blogi tutkimuksen aineistona	23
3.3	Laadullinen aineistopohjainen kielentutkimus	26
4	Affektiset partikkelit raskausajan blogiartikkeleissa	29
4.1	Yleiskatsaus aineiston partikkelityyppeihin	29
4.2	Affektiset partikkelit tyypeittäin	30
4.2.1	Interjektiot	30
4.2.2	Sävyartikkelit	39
4.2.3	Intensiteettipartikkelit	46
4.2.4	Lausuma- ja dialogipartikkelit	52
4.2.5	Voimasanat	57
5	Affektisen partikkelin tulkitseminen	61
5.1	Affektisuus ilmenee partikkelista itsestään	61
5.2	Affektisuus tulkitaan määritettävän sanan myötä	63
5.3	Affektisuus ilmenee laajemmasta kontekstista	67
6	Yhteenveto ja päätelmät	72

1 Johdanto

Affektisuutta ilmenee jokaisen kielenkäytössä jollakin tavalla. Affektiset ilmaukset kuvastavat muun muassa puhujan tunnetiloja ja asenteita (Tieteen termipankki 16.4.2023: *Kielitiede: affektinen ilmaus*). Affektisesti sävyttyneitä kielenaineiksia käytetään sekä puhutussa että kirjoitetussa kielessä. Puheessa affektisuus voi ilmetä jo pelkästään prosodian, ilmeiden tai naurun myötä. Myös erilaiset kielen ilmaukset, kuten tietyt partikkelit, voimasanat ja haukkumasanat ovat tyypillisesti hyvin affektisia. (VISK § 1707.) Affektisuus on ennen kaikkea hyvin moninainen ilmiö, ja periaatteessa millä kielen keinoilla tahansa voidaankin periaatteessa osoittaa affekteja (Visapää 2013: 526).

Affektinen kielenkäyttö korostuu erityisesti sosiaalisessa mediassa (Koskinen 2014: 142). Tässä pro gradu -tutkielmassa syvennyinkin sosiaalisen median ympäristöön ja affektiseen kielenkäyttöön yhdessä. Tutkielmassani tarkastelen affektisia partikkeleita viiden lifestyle- ja perheblogin blogin raskausajasta kertovissa, päiväkirjamaisissa blogiartikkeleissa.

1.1 Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni sai alkunsa kandidaatintutkielmastani ”Affektiset ilmaukset Alexa Dagmar -blogin raskausaiheisissa artikkeleissa” (2021). Kandidaatintutkielmassani analysoin laadullisesti Alexa Dagmar -blogin raskausaiheisiä artikkeleita, joissa kerrotaan raskausajasta päiväkirjan tapaisesti viikko viikolta. Tutkimuskohteenani olivat affektiset ilmaukset, joista esiin nousivat erityisesti partikkelit *kyllä* ja *ihan* sekä interjektiot omana joukkonaan. Lisäksi affektisuutta ilmeni erityisesti sikiön nimeämiseen käytetyissä sanoissa. (Leskelä 2021.)

Keskityin kandidaatintutkielmassani pitkälti partikkeleihin, sillä huomasin, että ne ovat affektisessa kielenkäytössä hyvin yleisiä ainakin tarkasteleman blogin (Alexa Dagmar) osalta. Partikkeleista *ihan* esiintyi aineistossa usein positiivissävytteisissä lauseissa intensiteettipartikkelina. *Ihan*-partikkelista poiketen *kyllä* esiintyi useammin myös merkitykseltään negatiivissävytteisissä ilmauksissa eräänlaisena vahvistajana. (Leskelä 2021: 10–13.) Interjektiot esiintyivät aineistossa hyvin affektisina prototyyppisten merkitystensä mukaisesti (esim. innostusta kuvaava *jee*, mielihyvää kuvaavat *ah* ja *mmm*). *Jee* esiintyi tyypillisesti lauseissa, joissa kirjoittaja kertoi sikiöstä. (Leskelä 2021: 16.)

Tässä tutkimuksessa keskityn partikkeleihin, jotka ovat kiinnostavia tutkimuskohteita, sillä niitä käytetään paljon puhutussa kielessä muun muassa puheen tuottamisen ja ymmärtämisen säätelyyn (VISK, Johdanto > Mitä ja miksi kielioppia > Kielioppi ja kielen rakenne > Puhutun kielen rakenteita). Kandidaatintutkielmani (Leskelä 2021) aineiston tarkastelu osoitti, että kirjoitetussa kielessä, erityisesti verkkokielessä, affektisia partikkeleita käytetään runsaasti. Tämän tutkimuksen tavoitteena onkin syventää ymmärrystä affektisista partikkeleista laajemman aineiston avulla. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä affektisia partikkeleita raskausaiheisista blogiartikkeleista nousee esiin?
Millaisia affekteja partikkelit välittävät?
2. Mitkä kielen elementit vaikuttavat partikkeleiden affektisuuteen ja niiden tulkitsemiseen?

Ensimmäisen kohdan tutkimuskysymysten tavoitteena on tarkastella laadullisesti aineistosta esiin nousevia affektisia partikkeleita. Aineistoesimerkkien avulla valotan erityisesti ensimmäisen tutkimuskysymyksen toista osaa eli sitä, millaisia affekteja partikkelit välittävät. Koska partikkelit tuovat lausumaan aina jonkin lisämerkityksen, on syytä tarkastella partikkeleita niiden esiintymisympäristössään. Esimerkiksi puheessa dialogipartikkeliketju *joo joo* voi ilmaista kyllästyneisyyttä tai vakuuttelua riippuen prosodisista seikoista (VISK § 1709). Partikkelit toimivat hyvin samalla tavalla myös kirjoitetun kielen aineistossani, jossa partikkelin kontekstin tulkinta nousee tärkeäksi osaksi analyysia.

Toisessa tutkimuskysymyksessä valotan niitä asioita, jotka vaikuttavat partikkelin tulkintaan. Partikkeleita kuvastaa toisaalta se, että semanttisesti ne tuovat mukanaan lisämerkityksen ja toisaalta se, että ne ovat syntaktisesti valinnaisia (VISK § 794). Partikkeleiden tulkitseminen affektisiksi ei ole yksiselitteistä, sillä interjektoiden affektisuutta voi olla yksinkertaisempaa perustella kuin esimerkiksi sävy- tai intensiteettipartikkeleiden. Tämän vuoksi toisen tutkimuskysymyksen avulla tarkastelen sitä, mitkä asiat ohjaavat ja perustelevat affektisuuden tulkintaa. Tutkimuksen kannalta on olennaista huomioida se, että affektisuus on moninaisuutensa vuoksi myös tulkinnanvarainen kielenilmiö. Näin ollen toisen tutkimuskysymyksen avulla luon raameja ja läpinäkyvyyttä sille, miten tulkinnat partikkeleista on tehty.

Tutkimusaineisto koostuu viiden (5) blogin raskausviikoista kertovista kirjoituksista. Aineisto on haettu syksyllä 2022 blogit.fi-sivuston kautta hakusanalla ”raskausviikot”. Blogit, joita tässä tutkimuksessa hyödynnän aineistona, ovat Alexa Dagmar, Jonna Leppänen, Julia-ihminen, Linda Juhola ja Mami Go Go. Näistä Alexa Dagmar on ennestään tuttu aineisto, sillä kuten totesin aiemmin tässä luvussa, hyödynsin blogin raskausaiheisia kirjoituksia kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021). Aineisto pitää sisällään raskausaiheisten blogiartikkeleiden kirjoitetun tekstin osuudet – ei esimerkiksi kuvia. Blogit ovat genreiltään lifestyle- tai perhebloggeja. Tutkimukseni on laadullista ja aineistolähtöistä. Lähtökohtana tutkimuksessa on se, että lähestyn aineistoa ilman ennalta määrättyjä kategorioita. Tämä mahdollistaa sen, että voin tarkastella niitä partikkeleita, jotka aineistossa korostuvat tavalla tai toisella. Aineistoa tarkastellessani olen pitänyt reunaehtona ainoastaan sitä, että tarkastelen partikkeleita ja tarkemmin affektisia sellaisia.

Affektisuus käsitteenä voidaan siis määritellä, mutta sen tulkitseminen kielenaineuksista ei aina ole selkeää. Tieteen termipankki (16.4.2023: *Kielitiede: affektisuus*) määrittelee affektisuuden kielen yhdeksi tehtäväksi, jonka avulla voidaan ilmaista tunteita, ajatuksia tai asenteita. Iso suomen kielioppi (verkkoversio = VISK) määrittelee affektiset ilmaukset rakenteiksi ja kielenaineiksiksi, joilla voidaan osoittaa suhtautumista tai asennoitumista puheenalaiseen asiaan tai puhekumppaniin (VISK § 1707). Tässä tutkimuksessa ymmärrän affektisuuden niin, että affektiset partikkelit kertovat jotakin kirjoittajan suhtautumisesta tai asennoitumisesta. Osa partikkeleista voi merkitä voimakkaampaa ja ilmeisempää affektisuutta, mutta affektisuuden voimakkuudella ei ole tutkimuskysymysten kannalta merkitystä. Joihinkin sanoihin, kuten interjektioihin, affekti on leksikaalistunut (VISK § 1707). Täten interjektioiden välittämä affektisuus voi olla selvempää kuin esimerkiksi sävypartikkelin tuoma sävy, joka useimmiten liittyy koko lauseeseen.

VISK:n mukaan partikkeleista erityisesti interjektiot ja dialogipartikkelit ovat affektisessa käytössä (VISK § 1707). VISK:in kuvaukset niin partikkeleista kuin affektisuudesta kielen ilmiönä ovat olennaisia tutkimukseni taustalla, mutta en pidä niitä kaiken kattavina. Partikkeleiden osalta kiinnitän huomiota tutkimuksessani erityisesti siihen, mitkä partikkelityypit aineistosta nousevat esiin. Kandidaatintutkielmani (Leskelä 2021) pohjalta voi olettaa, että interjektiot ja sävypartikkelit ovat keskeisessä asemassa, mutta toisaalta muitakin partikkelityyppejä voi esiintyä affektisina.

Affektisuutta voi tutkia eri näkökulmista, joten teoria ja menetelmät riippuvat pitkälti valitusta lähestymistavasta. Tutkimukseni teoreettiseksi taustaksi asettuu M. A. K. Hallidayn systeemifunktionaalinen kieliteoria (SF-teoria). SF-teoriassa esitetyistä jokaiselle kielelle ominaisesta metafunktiosta erityisesti interpersoonainen metafunktio soveltuu tutkimukseeni. Interpersoonaisen metafunktion mukaan kielelliset valinnat kuvastavat asenteita, arvoja, tunteita ja suhtautumista. Interpersoonainen metafunktio ilmenee siinä, miten kielen avulla luodaan sosiaalisia suhteita ja osoitetaan suhtautumista asioihin. (Halliday 2014: 30; Tieteen termipankki 16.4.2023: *Kielitiede: interpersoonainen metafunktio.*)

Suuri osa arki- ja institutionaalisisista keskusteluista käydään kirjallisesti verkossa (Juvonen–Virtanen 2018: 209), joten kielen tutkiminen tässä ympäristössä on olennaista. Kuten Juvonen ja Virtanen (mp.) blogin vuorovaikutusta koskevassa tutkimuksessaan toteavat, yhden verkkoalustan tutkiminen voi antaa olennaisia tietoja myös muiden alustojen tutkimukseen. Nykyisin verkkokeskustelut ylipäättään tarjoavat runsaan aineiston affektisuuden tutkimiselle (Forsberg 2019: 10). Ajattelenkin aineistoni kohdalla, että vaikka aineisto on rajattu tiettyyn aihepiiriin ja alustaan, se ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että tulokset voivat luoda näkökulmia myös muunlaisen aineiston tarkasteluun.

1.2 Aiempi tutkimus

Affektisuutta on tutkittu fennistiikassa jonkin verran. Vaikka partikkelit ovat tyypillisesti affektisia kielenaineiksia (ks. VISK § 1707, 1709), niiden affektisuutta on tarkasteltu tutkimuksissa melko vähän. Valma Yli-Vakkuri (1986) on tutkinut kieliopillisten muotojen – enimmäkseen kieliopillisten morfeemien – toissijaista käyttöä, joka korreloi puhujan affektisten tarkoituserien kanssa (Yli-Vakkuri 1986: 4). Forsberg (2019) on tutkinut affektista paheksuntaimperatiivia, johon kuuluvat imperatiivimuoto sekä partikkeli, partikkeliketju tai 2. persoonan pronomini. Konstruktiio välittää voimakkaan affektin, joka voi liittyä varoittamiseen tai jonkin asian kuvailuun (Forsberg 2019: 33–34). Visapää (2008) taas on tarkastellut suomen kielen itsenäisiä A-infinitiivikonstruktioiden affektisuutta ja sitä, miksi kyseisiä konstruktiioita käytetään affektisesti. Affektinen näkökulma oli Visapään (mt.) tutkimuksessa kuitenkin vain yksi tutkimuskysymyksistä, joten affektisuus ei ollut varsinaisesti tutkimuksen keskiössä.

Pro gradu -tutkielmissa affektisuutta on tarkasteltu eri näkökulmista. Myös rajatusti affektisia partikkeleita on tutkittu jonkin verran. Affektisia kielellisiä ilmaisukeinoja on tarkasteltu sota-

ajan kirjeissä niin parisuhteen ylläpitämisen (Ahonen 2019) kuin puhuttelumuuotojen (Ek 2018) näkökulmasta. Heinosen (2019) keskusteluanalyttinen tutkimus *hitsu-* ja *vitsi-*partikkeleiden funktioista ja affekteista paljasti, että partikkeleiden määritelmät sanakirjoissa ovat suppeita, sillä kyseisillä partikkeleilla ilmaistaan moninaisemmin eri asioita (Heinonen 2019: 46).

Kokon (2016) pro gradu -tutkielma affektisista ilmauksista Oikotie Asunnot -Facebook-sivuston kommentteissa kertoo siitä, että verkkokeskusteluissa affektiset kielen keinot ovat yleisiä. Lähimmäksi tutkimustani asettuu Carita Lehden (2019) pro gradu -tutkielma, jossa tarkastelun kohteena olivat negatiivista asennoitumista ilmaisevat partikkelit Facebook-ryhmässä. Lehti (2019) tutki partikkeleita niiden tehtävien, korostuskeinojen ja merkitysten näkökulmasta. Omassa tutkimuksessani käytän kuitenkin erilaista aineistoa, enkä tarkastele rajatusti negatiivista asennoitumista. Temaattisesti lähelle tutkimustani asettuu Ojalaisen (2020) pro gradu -tutkielma, jossa tarkasteltiin synnytyskertomusten rakennetta, affektisuutta ja muita kielellisiä ominaispiirteitä. Ojalaisen (mt.) tutkimuksessa tarkasteltiin myös interjektioita ja voimasanoja, jotka ovat tässäkin tutkimuksessa keskeisiä partikkeleita. Olennainen ero Ojalaisen (mt.) tutkimukseen on kuitenkin se, että en tutki blogitekstejä niiden rakenteen näkökulmasta.

Blogeja on käytetty aineistona pro gradu -tutkielmissa jonkin verran, mutta aiempaa tutkimusta nimenomaan raskausviikoista kertovien blogikirjoituksista en ole paikantanut. Jo mainitussa Ojalaisen (2020) pro gradussa tarkasteltiin synnytyskertomuksia, ja ne asettuvatkin lähimmäksi omaa aineistoani. Blogveja voi hyödyntää fennistiikan näkökulmasta monella tavalla, ja esimerkiksi Huhtisen (2019) pro gradu käsitteli pankkien blogikirjoituksia äänensävyjen rakentumisen näkökulmasta. Myös muut blogveja on tutkittu tekstintutkimuksen keinoin artikkelityyppien ja niiden rakennepiirteiden näkökulmasta (Tervonen 2020).

Partikkeleita on tutkittu fennistiikassa pitkälti keskusteluanalyttisestä näkökulmasta, mikä voi johtua muun muassa partikkeleiden puhutulle kielelle ominaisesta luonteesta. Monissa tutkimuksissa on tarkasteltu yksittäisiä partikkeleita, kuten *hei* (Pihlajamaa 2019), *no* (Vepsäläinen 2019), *vaan* (Duvallon–Peltola 2017) ja *eiku* (Haakana–Visapää 2014). Duvallon ja Peltola (2017) tarkastelivat *vaan*-partikkeliä diskurssinmerkitsimenä, ja he tutkivat partikkelin merkityspotentiaalia. Duvallonin ja Peltolan (mt.) tutkimusaineistossa hyödynnettiin keskustelutallenteiden lisäksi kaunokirjallisuutta. Sen sijaan Pihlajamaan (2019), Vepsäläisen (2019) sekä Haakanan ja Visapään (2014) tutkimuksissa hyödynnettiin ainoastaan

puhutun kielen aineistoja. Keskustelunanalyttisissä tutkimuksissa korostuu usein nimenomaan puhutulle kielelle ominaisten partikkeleiden, kuten dialogi- tai lausumapartikkeleiden, analysointi.

Affektisuuden ja partikkeleiden systemaattinen tarkastelu näyttää siis olevan paikoin vajavaista fennistiikassa. Affektisuus kulkee osana tutkimuksia, mutta harvoin kantavana tutkimuskysymyksenä. Viime vuosien pro gradu -tutkielmat alalta osoittavat, että fennistiikassa on tarvetta toisaalta partikkeleiden affektisen käytön tutkimukselle (ks. esim. Heinonen 2019) ja toisaalta kyseisen ilmiön tarkastelulle erityisesti verkkokielen osalta (ks. esim. Lehti 2019). Partikkeleiden tutkimus taas on keskittynyt luonnollisesti keskustelunanalyttiseen lähestymistapaan. Tämä tutkimus tarjoaakin uudenlaista näkökulmaa partikkeleiden tutkimukseen, sillä ensisijaisena näkökulmana ei ole se, että partikkelit ovat osana keskustelua vaan partikkelit ovat osana affektisuuden ilmaisemista. Tutkimus siis valottaa fennistiikassa vähäisemmälle huomiolle jäänyttä affektisuutta partikkeleiden piirteinä.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkielma etenee seuraavanlaisesti. Luvussa 2 taustoitan tutkimuksen teoreettista taustaa, jonka näkökulmasta lähestyn partikkeleiden tutkimusta. Aloitan käsittelemällä systeemifunktionaalista kieliteoriaa luvussa 2.1. Luvussa 2.2 tarkastelen sekä affektisuutta tutkimuksen keskeisenä käsitteenä (2.2.1) että partikkeleita aiemman tutkimuksen valossa (2.2.2). Luvussa 3 avaatan tarkemmin tutkimusaineiston keruuta sekä laadullisen tarkastelun periaatteita. Analyysiluvussa 4 vastaan ensimmäisiin tutkimuskysymyksiin: ”Mitä affektisia partikkeleita raskausaiheisista blogiartikkeleista nousee esiin? Millaisia affekteja partikkelit välittävät?”. Tarkastelen luvussa 4 siis aineistosta esiin nousseita affektisia partikkeleita ja esitän aineistoesimerkkejä analyysin tueksi. Luvussa 4 analysoin partikkeleita tyypeittäin (interjektiot, sävy-, intensiteetti-, lausuma- ja dialogipartikkelit sekä voimasanat).

Luvussa 5 vastaan toiseen tutkimuskysymykseen eli ”Mitkä kielen elementit vaikuttavat partikkeleiden affektisuuteen ja niiden tulkitsemiseen?”. Tarkastelen siis luvussa 5 niitä asioita, jotka vaikuttavat affektisuuden tulkintaan eli toisin sanoen pohdin sitä, miten affektisuuden voi mahdollisesti tunnistaa. Luku on jaettu alalukuihin, joissa kussakin esitän perusteita ja näkökulmia affektisuuden tulkitsemiseen. Päätösluvussa 6 teen yhteenvedon tutkimuksen tuloksista. Arvioin luvussa 6 tutkimuksen onnistuneisuutta ja mahdollisia haasteita teoreettisen

taustan, metodin ja aineiston käsittelyn osalta. Lisäksi luon näkökantoja mahdollisten jatkotutkimusten varalle.

2 Systemis-funktionaalinen kieliteoria ja affektiset partikkelit

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni taustateoriaa ja keskeisiä käsitteitä. Teorialuku etenee niin, että luvussa 2.1 esittelen SF-teorian pääajatuksia ja interpersoonaisen metafunktion ideaa. Luvussa 2.2 avaan affektisten partikkeleiden aiempaa tutkimusta ja sitä, miten tulkitseen nämä omassa tutkimuksessani. Luvussa 2.2.1 avaan affektisuuden käsitettä ja sitä, miten tulkitseen affektisuutta tässä tutkimuksessa. Luvun 2.2.2 tavoitteena on hahmotella partikkeleiden aiempaa tutkimusta sekä sitä, miten tutkimukseni sijoittuu aiempaan partikkelitutkimukseen fennistiikassa.

2.1 Systemis-funktionaalinen kieliteoria

Tutkielmani teoreettiseksi taustaksi asettuu M. A. K. Hallidayn systemis-funktionaalinen kieliteoria (SF-teoria). Hyödynnän SF-teorian näkökulmia tutkielmani teoreettisena taustana, sillä teoriassa esitetyistä kielen metafunctioista erityisesti interpersoonainen soveltuu affektisuuden tarkasteluun (ks. Halliday 2014: 30). Pidän teoriaa tutkimukseni taustalla lähinnä niistä näkökulmista, miten kieltä teoriassa tarkastellaan. Tällä tarkoitan sitä, että poimin teoriasta niitä näkökulmia, jotka tukevat tämän tutkimuksen tarkoituksia.

Hallidayn systemis-funktionaalinen teoria on hyvin laaja-alainen teoria, jota hyödynnetään kielitieteen lisäksi muun muassa semiotiikassa, antropologiassa ja sosiologiassa (Luukka 2002: 89). Teoriaa voidaan kutsua myös genre- ja rekisteriteoriaksi. Genrellä on tarkoitettu 1980-luvulta lähtien niin kaunokirjallisia lajeja kuin arkisen vuorovaikutuksen lajeja ja niiden rakenteita. (Ventola 2006: 96.)

Teoriassa kieli ymmärretään sosiaalisen toiminnan muotona ja ihminen sosiaalisena toimijana. Kielen tehtävänä on tuottaa merkityksiä, jotka asetetaan tekstissä eri konteksteihin. (Halliday 2014: 3.) SF-teoriaa mukaillen kieltä käytetään erilaisissa konteksteissa kullekin tilanteelle tyypillisellä tavalla (Shore 2012: 131). Teoriaan kuuluvat keskeisesti kielen metafunctiot, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella lähemmin. Metafunctiot kuvastavat teoriassa sitä, kuinka kieli ymmärretään pitkälti funktionaalisenä (Shore 2012: 145). Kun kieli ymmärretään funktionaalisenä eli toiminnallisena, korostetaan silloin kielen roolia muun muassa vuorovaikutuksen välineenä. SF-teoriassa funktionaalisuus tarkoittaa, että kielen olemusta

tarkastellaan funktionaalisiin ehdoin. Tällöin kielessä ollaan kiinnostuneita siitä, millä tavoin kieli on mahdollisesti muotoutunut käytön pohjalta. (Shore 2012: 145.) Kielen metafunktiot perustuvatkin ajatukseen siitä, että kieliopin järjestelmät verkostoituvat metafunktionaalisesti eli kielen perustehtävien mukaisesti (Ventola 2006: 102).

Hallidayn mukaan kieltä kuvaavat metafunktiot, jotka voidaan nimetä tekstuaaliseksi, ideationaaliseksi ja interpersoonaiseksi metafunktioksi (Halliday 2014: 30). Tekstuaalisen metafunktion avulla rakennetaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä sekä vaikutetaan muun muassa tekstien koherenssiin ja rakenteisuuteen (Luukka 2002: 103). Ideationaalisen metafunktion avulla ilmaistaan puhujan kokemuksia maailmasta. Lisäksi metafunktion kautta kielellä voidaan muun muassa jäsentää, nimetä ja luokitella. (Halliday 2014: 30; Luukka 2002: 102.) Ideationaalinen metafunktio voidaan jakaa edelleen loogiseen ja eksperientiaaliseen metafunktiioon. Eksperientiaalisella metafunktiolla tarkoitetaan kielen elementtejä – kuten sisältösanoja ja niiden välisiä suhteita – joiden avulla ulkomaailmaa muodostetaan. (Shore 2012: 147.) Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan hyödynnä tekstuaalista tai ideationaalista metafunktiota, sillä ne eivät sovellu katsomallani tavalla aineiston tarkasteluun. Sen sijaan kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021) hyödynsin ideationaalista – tarkemmin eksperientiaalista – metafunktiota sikiön nimeämisen analyysissa.

Tutkimuskysymysteni näkökulmasta interpersoonainen metafunktio soveltuu parhaiten affektisten partikkeleiden tarkasteluun. Metafunktion avulla voidaan osoittaa asennoitumista toista ihmistä tai puheenalaista asiaa kohtaan. Hallidayn mukaan interpersoonainen metafunktio kuvastaa kieltä aktiivisempänä ('language as action') kuin ideationaalinen metafunktio, joka kuvastaa kieltä heijastuksena ('language as reflection'). (Halliday 2014: 30.) Sekä ideationaalinen että interpersoonainen metafunktio kohdistuvat kielenulkoiseen maailmaan. Interpersoonaisella metafunktiolla voidaan suhtautumisen osoittamisen lisäksi luoda ja ylläpitää sosiaalisia suhteita. (Halliday 2014: 30; Shore 2012: 146–147.) Affektisuuden näkökulmasta suhtautuminen on kuitenkin olennaisempi tässä tutkimuksessa, sillä juuri affektisilla kielenilmauksilla osoitetaan asennoitumista ja suhtautumista (VISK § 1707). Interpersoonaisen metafunktion tarkastelussa keskitytään yleensä modaalisuuteen, kuten modaalisiin lausetyyppeihin tai muihin modaalisiin valintoihin (Shore 2012: 147). Tässä tutkimuksessa modaalisista partikkeleista tarkastelen *kyllä*-partikkelia (ks. VISK § 1601). Muutkin kuin modaaliset kielelliset valinnat kielivät suhtautumisesta, minkä vuoksi en ole rajannut tarkastelua ainoastaan modaalisiin partikkeleihin. Metafunktiot eivät ole toisistaan

kuitenkaan täysin erotettavissa, sillä niitä käytetään kielessä yhdessä (Luukka 2002: 103). Tässä tutkimuksessa kuitenkin erottelen metafunktiot, sillä interpersoonainen metafunktio kuvastaa olennaisimmin affektisten partikkeleiden käyttöä. Partikkeleita käytetään aineistossani kuvaamaan kirjoittajan tunteita, asenteita ja ajatuksia, joten interpersoonaisen metafunktion näkökulma asettuu luontevasti tutkimukseni taustalle.

Myös Hallidayn SF-teoriaan pohjautuvassa Martinin ja Whiten (2005) suhtautumisen teoriassa tarkastellaan interpersoonaista metafunktiota. Suhtautumisen teoriassa esitetään kategoriat, joihin ilmaukset voidaan jakaa metafunktion sisällä: asennoituminen, asteittaisuus ja sitoutuminen (Martin–White 2005: 35). Kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021) hyödynsin suhtautumisen teoriaa – tarkemmin asennoitumisen ja asteittaisuuden kategorioita – aineiston analyysissa. Tässä tutkimuksessa tukeudun kuitenkin enemmän Hallidayn määritelmiin interpersoonaisesta metafunktiosta. Suhtautumisen teoriassa asennoitumisen kategoriaan kuuluvat myös tunteiden kuvaaminen ja ilmaiseminen (Juvonen 2007: 434). Vaikka aineistossani kuvataan myös tunteita, näiden elementtien tarkastelu ei ole olennaista, kun tutkitaan rajatusti partikkeleiden affektisuutta. Suhtautumisen teoria soveltuikin kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021) erityisesti nimeämiseen käytettyjen sanojen analyysiin, ja koska tässä tutkimuksessa ne eivät ole tarkastelun kohteena, pidän Hallidayn näkökulmia relevanttina lähtökohtana aineiston tarkastelulle.

Systeemis-funktionaalisen teorian mukaan tekstiä tulisi lähestyä tekstipinnan eli tekstissä näkyvien elementtien avulla (Heikkinen 2012: 65). Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena ovat ne affektiset partikkelit, jotka blogiteksteistä nousevat esiin. SF-teorian näkökulmasta tekstiä tulisi lähestyä myös niin, että tutkijana analysoi merkityksiä ja merkitysten tuottamisen järjestelmiä (mp.). Tutkimukseni aineiston tarkastelussa korostuu affektisuuden paikantaminen ja partikkelien tulkitseminen affektisuuden näkökulmasta. Keskeistä on tarkastella sitä, miten affektisuus ilmenee partikkelissa ja sen kontekstissa.

2.2 Affektiset partikkelit

Tutkimukseni keskittyy affektisiin partikkeleihin, joten käsittelen niitä seuraavissa alaluvuissa teoreettisesta näkökulmasta. Olen erotellut affektisuuden ja partikkelit toisistaan tässä luvussa, sillä niiden analyysi vaatii molempien käsitteiden taustoittamista. Luvussa 2.2.1 käsittelen

affektisuutta ja sitä, miten tarkastelen affektisuutta tässä tutkimuksessa. Luvussa 2.2.2 tarkastelen partikkeleita kieliopillisenä kategoriana ja suhteutan niitä omaan tutkimukseeni aiemman tutkimuksen valossa.

2.2.1 Affektisuus

Affektisuuden monipuolisuutta kuvastaa se, että ilmiötä on haastava määritellä perusteellisesti. Kielen ilmiönä affektisuutta ei ole rajattu yksittäiseen teoriataustaan, joten teoria valikoituu tutkimuksen näkökulman perusteella. Affektinen kielenkäyttö kertoo suhtautumisesta ja asennoitumisesta (VISK § 1707), joten affektisilla ilmauksilla rakennetaan interpersoonaisia merkityksiä.

Kielitoimiston sanakirjan (KS 2022) mukaan affekti on 'voimakas tunne, (mielen-, tunne)kiihtymys'. Affektinen taas tarkoittaa jotakin 'affekti-, tunnepitoista; mielialaan liittyvää'. Aineiston affektisilla partikkeleilla voidaan ilmaista affekteja, mutta ilmaukset eivät välttämättä aina liity affekteista puhumiseen. Myös tunnetiloja voidaan tutkia vuorovaikutuksen osalta (ks. Sorjonen–Peräkylä 2012), mutta tässä tutkimuksessa ne eivät nouse keskiöön. Sen sijaan olennaista on se, kuinka partikkeleiden kaltaisilla pienillä sanoilla voidaan muokata lauseen merkitystä ja osoittaa suhtautumisen sekä asennoitumisen sävyjä. Affektisuus onkin useimmiten tunnepitoista eikä tunneaiheista, mikä tarkoittaa, että asennetta voidaan ilmaista nimeämättä eksplisiittisesti varsinaista tunnetilaa (Visapää 2013: 526).

VISK:ssa affektisuus määritellään siis asennoitumisen ja suhtautumisen kautta (VISK § 1707). Affektisuutta ilmenee erityisesti puhetoiminnoissa, kuten pyynnöissä ja kehotuksissa, syytöksissä, hellittelyissä ja kiusoitteluissa. Lisäksi affektisia ilmauksia käytetään usein arvioissa, kannanotoissa, päivittelyissä ja sadatteluissa. VISK tarkastelee affektisia ilmauksia morfosyntaktisina rakenteina, mutta sen lisäksi affektisuuden osalta mainitaan erilaiset voimasanat, huudahduspartikkelit, affektiset johdokset sekä slangij- ja deskriptiivisanat. Keskeistä on, että affektiset merkitykset eivät yleensä kuulu lauseen tai lausuman kirjaimelliseen merkitykseen. Sen sijaan ne tuovat lausumaan lisämerkityksiä ja implikaatioita. (VISK § 1707.)

Puheessa affektisuutta voidaan osoittaa lähes millä tahansa ilmauksella. Jo äänensävyllä, prosodialla ja eleillä voidaan vaikuttaa siihen, kuinka affektisena ilmaus tulkitaan. Puheessa

prosodia ja erityisesti interjektiot yhdistyvät usein, sillä interjektiot lausutaan usein erottuvalla tavalla, kuten venyttämällä. (VISK § 1709.) Partikkeleiden venyttäminen näkyy myös tutkimukseni aineistossa. Se kertoo siitä, että puhutun ja kirjoitetun kielen rajat ovat aineistossani häilyvät. Prosodiaa ei oikeastaan kirjoitetussa kielessä esiinny, mutta sen vastineina voidaan käyttää sanavälejä ja välimerkkejä kirjoitetussa kielessä (Virtanen–Rahtu–Shore 2018: 14). Sanavälien ja välimerkkien lisäksi tässä tutkimuksessa katson myös kirjoitusasun muutokset (kuten äänteiden pidentämisen) samankaltaisiksi vastineiksi.

VISK:n mukaan affektisuus jakautuu kielen eri tasoille, joita ovat vuorovaikutuksen taso sekä syntaktinen ja morfologinen taso (VISK § 1709–1711). Vuorovaikutuksen tasolla erityisesti prosodian avulla voidaan sävyttää ilmauksia affektisiksi. Lisäksi partikkelit, kuten interjektiot ja dialogipartikkelit, mainitaan keskeisinä affektisuuden näkökulmasta (VISK § 1709).

Syntaktinen ja morfologinen taso eivät ole tutkimukseni kannalta niin olennaisia. Affektisuuden syntaktiseen tasoon kuuluvat keskeisesti eksklamatiivi- eli huudahduslauseet. Lauseen tulkinta kiteytyneen huudahduslauseen tai affektisen sanavalinnan kautta ei ole kuitenkaan selvärajaista. (VISK § 1710.) Morfologisella tasolla sen sijaan kieliopillisia taivutuskategorioita, kuten substantiivin monikon tunnusta, voidaan käyttää affektisesti (VISK § 1711). Sanatasolla VISK:ssa tarkastellaan lähinnä voimasanoja (VISK § 1725–1728), joita tässäkin tutkimuksessa tarkastelen. Affektisuus voi näkyä vahvasti myös slangi-ilmauksissa, kuten Helsingin slangissa, jossa ilmausten affektisuus ilmenee usein halventavana tai humoristisena ja ironisena (Paunonen 2006: 361). Tässä tutkimuksessa tutkin affektisuutta sanatasolla, mutta myös vuorovaikutuksen taso linkittyy tutkimukseeni sen myötä, että partikkelit ovat keskeisiä puhutun kielen ja vuorovaikutuksen aineksia.

Kaikki partikkelit eivät sisällä affektia itsessään. Esimerkiksi sävypartikkeleilla on tyypillisesti hyvin väljä oma merkitys. Merkityksen tulkinta tapahtuukin aina kontekstissa, jossa sävypartikkeli olennaisesti muokkaa lauseen merkitystä ja sävyä. (VISK § 821.) Affektisuus voi esimerkiksi vuorovaikutuksessa ilmetä hyvin eri tavoin, ja esimerkiksi tyytymättömyyden tai ärtymyksen osoittamiseen on monenlaisia affektisia keinoja (Sorjonen 2006: 191).

Affektisille ilmauksille on tyypillistä se, että asenteellisuus tai suhtautuminen ilmenee ilman, että se nimetään erikseen. Vaikka affektisuus ilmenee selvemmin joissakin kielen ilmauksissa, kuten interjektioissa, affektisuus voi liittyä periaatteessa mihin tahansa kielen keinoihin.

(Visapää 2013: 526.) Visapää (mt.) tarkasteli tutkimuksessaan itsenäisiä A-infinitiivejä, jotka ovat affektisia. Hän viittaa A-infinitiivien affektisuudella siihen, millaisia affektisiksi teoiksi tunnistettavia toimintoja – kuten valitteluita tai ilon ilmauksia – konstruktiolla tehdään. Visapää hahmottaa affektisuuden kontekstisidonnaisena, sillä affektisuus realisoituu kielenkäyttöympäristössä ja toisaalta konteksti vaikuttaa myös affektin tulkintaan (mt. 527). Visapään (2013: 526) näkemyksen mukaan voi olla keinotekoista erotella yksittäisiä affektisia kielenaineiksia. Tutkimuksessani erottelen partikkelit affektisiksi keinoiksi, mutta lainaan Visapään (mp.) ajatusta siinä, miten suhtaudun esimerkiksi VISK:n kuvauksiin affektisuudesta. Tällä tarkoitan sitä, että VISK:n kuvaukset ja affektiseksi nimetyt keinot eivät ole ainoita mahdollisia. Siitä syystä ajattelenkin partikkeleiden kohdalla Visapään (mp.) kaltaisesti, sillä konteksti vaikuttaa olennaisesti partikkelin tulkintaan.

Partikkelit eivät siis välttämättä itsessään sisällä affektista merkitystä, minkä vuoksi tulkitsen niitä niiden konteksteissaan. Toisaalta huomionarvioista on se, että interjektiot ovat itsessään affektisia, joten konteksti vaikuttaa tällöin lähinnä interjektion luoman merkityksen tulkintaan – ei sen, onko kyseessä ylipäätään affektinen partikkeli vai ei. VISK:n määritelmät affektisuudesta ovat olennaisesti tutkimukseni taustalla, mutta en pidä niitä tyhjentävinä, sillä kuten Visapääkin (2013: 526–527) huomauttaa, lähes kaikilla kielen keinoilla voidaan välittää affekteja.

2.2.2 Partikkelit

Partikkeleita on usein tulkittu sanaluokkana, jonka sanat eivät taivu, toisin kuin nominit ja verbit (Herlin–Seppänen 2003: 185). Pitkään suomen kielen kuvauksissa partikkeleita on kuvattu eräänlaisena jäännöskategoriana. Jäännöskategoriolla tarkoitetaan sitä, että partikkelit ovat sanoja, jotka eivät sovi muihin kategorioihin ja ovat näin ollen vaikeasti luokiteltavissa. (Herlin–Seppänen 2003: 186–187.)

Myös Kielitoimiston sanakirja määrittelee partikkelit samankaltaisesti – kuitenkin jakamalla määritelmän kahteen osaan. Ensinnäkin partikkeli luokitellaan taipumattomaksi sanaksi, joka ei toimi määritteenä eikä saa niitä itse. Lisäksi partikkelit määritellään perinteisen kieliopin mukaisesti: yhteisnimityksenä adverbeille, post- ja prepositioille, konjunktiolle ja interjektioille. (KS 2022.)

Fennistiikassa partikkeleita on tutkittu erityisesti keskustelunanalyttisestä näkökulmasta. Muun muassa Sorjonen (2001) on tutkinut partikkeleita *joo* ja *niin* keskustelunanalyttisesti tarkastellen niiden merkityksiä ja kontekstipiirteitä, joita partikkeleiden käytössä ilmenee. Sorjosen (2001) tutkimus *joo*- ja *niin*-partikkeleista ei vastaa aineistoni partikkeleiden analyysiin, sillä Sorjosen tutkimuksen keskiössä olivat partikkelit osana vastausta. Koska aineistossani ”puhuu” aina kerrallaan yksi puhuja, samanlaisia kysymys–vastaus-sekvenssejä ei muodostu kuten puhutussa kielessä. Keskustelunanalyttisessä tutkimuksessa partikkeleita on usein otollista tarkastella osana toimintakokonaisuutta. Partikkelit yhdistyvät toisaalta edeltävään vuoroon, ja toisaalta ne muodostavat oman kontekstin seuraavalle vuorolle. (Sorjonen 1999: 177.) Tutkimusaineistossani esimerkiksi interjektiot esiintyvät usein kokonaisuuden lopussa viitaten johonkin edeltävään.

Keskustelunanalyttinen lähestymistapa ei aineistoni luonteen vuoksi sovellu tähän tutkimukseen. Partikkeleiden käyttö kuuluu olennaisesti välittömään ja spontaaniin keskusteluun (Vepsäläinen 2019: 21). Ymmärrän partikkelit kuitenkin laajemmin kuin leimallisesti puhutun kielen ja keskusteluun liittyvänä ilmiönä, ja siitä syystä aineistonikin on kirjoitettua kieltä. Aineistossa esiintyy partikkeleita runsaasti, mikä osoittaa, että partikkelit ovat olennaisena osana myös kirjoitetun kielen konventioissa ainakin blogien kielessä.

Aiemmin partikkeleiden esiintymiä kirjoitetussa kielessä on tutkittu ainakin kaunokirjallisuudessa (Syrjämäki 2006; Duvallon–Peltola 2017), mikä voi johtua kaunokirjallisuudelle tyypillisistä dialogeista. Blogi kuitenkin eroaa tekstilajina kaunokirjallisuudesta. Voikin ajatella, että blogit eivät välttämättä suoraan tekstilajina ohjaa partikkeleiden tutkimukseen, mutta raskausaihe tai jokin muu aineistoani koskeva piirre vaikuttaa partikkeleiden runsaaseen käyttöön.

Iso suomen kielioppi määrittelee partikkelit taipumattomiksi sanoiksi, jotka eivät voi saada omia määritteitä. Partikkeleiden ryhmään katsotaan kuuluvan eri ryhmiä, joilla on sekä toisistaan eroavaa käyttöä että samankaltaista käyttöä. Lisäksi partikkelit limittyvät adverbien kanssa, mikä voi vaikeuttaa joidenkin partikkeleiden tulkintamista. Esimerkissä *ratkaisit tehtävän oikein*, sana *oikein* toimii adverbina, kun taas esimerkissä *tulit oikein katsomaan* sama sana toteuttaa partikkelin tehtävää. (VISK § 792.)

Partikkelit on jaettu VISK:ssa seuraaviin alaryhmiin: interjektiot, huomionkohdistimet, dialogipartikkelit, lausumapartikkelit, konjunktiot, suunnittelupartikkelit, modaalipartikkelit, sävyartikkelit, fokuspartikkelit, intensiteettisanat ja likimäärän ilmaisimet (VISK § 792). Näistä erityisesti dialogi-, lausuma- ja suunnittelupartikkelit viittaavat puhuttuun kieleen (VISK § 793). Lähtökohtani tutkimukselleni on kuitenkin se, että en tarkastele partikkelityyppejä yksinomaan puhutulle kielelle ominaisina, sillä blogien päiväkirjamaisuus, puhekielisyys ja vuorovaikutteinen kieli mahdollistavat monenlaisten, myös puhutulle kielelle tyypillisten, partikkelien esiintymisen.

Affektisessa käytössä VISK (§ 1707) nostaa esiin erityisesti interjektiot sekä dialogipartikkelit. Interjektiot ovat jopa ilmeisen affektisia, sillä ne ovat huudahdussanoja ja kuvastavat tunteita (VISK § 856). Dialogipartikkelit eivät aina ole affektisia, mutta toistolla ja prosodialla voidaan muuttaa ilmauksen affektisuutta (VISK § 1709). Vaikka partikkelit on jaoteltu eri kategorioihin, niiden väliset rajat eivät ole aina selviä (VISK § 796).

Monet partikkelit voidaan tulkita modaaliseksi adverbiksi ja toisaalta konjunktioiksi (VISK § 792), mikä voi vaikeuttaa partikkeleiden tarkastelua. Jääskeläinen ja Koivisto (2012: 593) huomauttavat, että ISK:ssa partikkeleita kuvataan kattonimityksenä taipumattomille sanoille, joihin myös konjunktiot kuuluvat. Jääskeläinen ja Koivisto (mp.) pitävät muun muassa lausumapartikkeleiden ja konjunktioiden välille tehtyä eroa keinotekoisena.

Toisaalta esimerkiksi *että*-sanana partikkeli- ja konjunktioikäyttö voivat merkittävästi erota toisistaan, joten erottelu konjunktioiden ja erilaisten partikkeleiden voi olla tarpeellista (Jääskeläinen–Koivisto 2012: 593). Esimerkiksi Koivisto (2011) toi esiin tutkimuksessaan, miten *ja*, *mutta* ja *että* eroavat käytöltään, kun niitä tarkastellaan loppupartikkeleina tai konjunktioina. Yksinkertaistettuna loppupartikkeli päättää toiminnallisen kokonaisuuden, kun taas konjunktio ennakoii vuoron jatkoa (mt. 11). Koiviston tutkimustulokset ovat peräisin puhutun kielen aineistosta, joten ne eivät suoraan kuvasta aineistolleni tyypillistä partikkeleiden käyttöä. Tulokset ovat kuitenkin olennaisia, kun partikkeleita määritellään.

Tässä tutkimuksessa keskeisiä partikkelityyppejä ovat interjektiot, sävy- ja intensiteettipartikkelit ja voimasanat. Lisäksi dialogi- ja lausumapartikkeleilla on affektista käyttöä. Valotan tässä luvussa keskeisten partikkelityyppien määritelmiä, ja syvennän niitä edelleen analyysiluvussa.

Interjektioilla osoitetaan affekteja eri tapahtumiin ja asioihin. Vaikka interjektioita on monenlaisia, keskeistä niille kaikille on reaktiivisuus. Interjektiot reagoivat johonkin edellä sanottuun tai puhujan omaan tunnetilaan. VISK määrittelee tyypilliseksi interjektioiksi sellaisen, joka osoittaa puhujan tunnetilaa. Eri interjektioilla voidaan siis ilmaista muun muassa inhoa, hämmästyystä, mielihyvää, pelkoa tai halveksuntaa. (VISK § 856.) Usein interjektioita käytetään puheessa (Tieteen termipankki 16.4.2023: *Kielitiede: interjektio*), mutta ne ovat yleisiä myös kirjoitetussa kielessä, kuten tulen aineiston analyysissä osoittamaan. Teknologisen kehityksen myötä puhutun ja kirjoitetun kielen rajat ovat sumentuneet (Virtanen–Rahtu–Shore 2018: 12–13), mikä voi selittää interjektioiden runsasta määrää aineistossani. Aineistoni kieli siis rikkoo kirjoitetun ja puhutun kielen rajoja nimenomaan sillä, että puhutulle kielelle ominaisia partikkeleita käytetään merkittävästi ja ne sävyttävät tekstiä affektisesti.

Sävyartikkelit ovat itsenäisiä (esim. *kyllä*) tai kliittisiä (esim. *-hAn*). Sävyartikkelit tuovat lausumaan lisämerkityksen, ja niitä voi olla lausumassa useampikin – joskus myös ketjuina. (VISK § 821.) VISK (§ 821) ei luokittele sävyartikkeleita suoraan affektisiksi, kuten interjektioiden kohdalla on tehty. Näin ollen niiden tarkastelu aineistossani ei olekaan yhtä yksiselitteistä kuin interjektioiden. Sävyartikkeleiden tutkimusta on tehty jonkin verran – muun muassa *sitten*-partikkelista osana kertomusten kieltolausumia, joilla raportoidaan sanotun jotakin kuvatussa tilanteessa (Halonen 2005: 272). Lisäksi sävyartikkeleiden affektista käyttöä on sivuttu pro gradu -tutkielmissa (ks. esim. Kokko 2016; Ahonen 2019).

Intensiteettipartikkelit ilmaisevat määrittämänsä sanan määrän tai laadun astetta (VISK § 853). Tässä tutkimuksessa keskiöön nousevat partikkelit *aivan* ja *ihan*. Intensiteettipartikkelit eivät ole yksiselitteisesti affektisia, kuten interjektiot. Tarkastelen niitä kuitenkin affektisuuden näkökulmasta, sillä ne muovaavat aina määrittämänsä sanan astetta ja luovat affektisen sävyn. Vaikka *ihan* esiintyy aineistossani pitkälti intensiteettipartikkelina, sillä voi olla myös sävyartikkelin ominaisuuksia. Tällöin partikkeli voi esiintyä missä tahansa kohdassa lausetta eikä se määritä selvästi mitään ilmausta (VISK § 828).

Dialogi- ja lausumapartikkelit ovat puhutussa kielessä käytettyjä partikkeleita. Dialogipartikkelit ovat osana keskustelua (VISK § 797), ja lausumapartikkelit esiintyvät liitännäisinä lausumassa tai vuorossa (VISK § 801). Dialogipartikkeleiden ja interjektioiden erot ovat pieniä, ja aiemmin dialogipartikkelit luettiin interjektioihin (VISK § 797). Dialogipartikkelit ovat olleet aiemminkin tutkimusten keskiössä fennistiikassa (Koivisto 2017;

Kunnari 2011; Sorjonen 1999, 2001). Muun muassa Koivisto (2017: 494) on esittänyt, että esimerkiksi uutispartikkeleiden prosodista variaatiota sekä affektisiä merkityksiä olisi syytä tutkia lisää.

Vepsäläisen (2019: 177) tutkimuksessa selvisi, että *no*-lausumapartikkelilla tehdään kysymyksiin vastaamisessa paljon asioita, mutta keskeistä on se, että *no* implikoi alkavan vuoron olevan jollakin tavalla relevantti toimintatyyppin tai projektin kannalta. Koska *no* on keskeinen partikkeli puhutussa kielessä, aineistoni *no*-esiintymät ovat jokseenkin odotuksenvastaisia ja siksi olennaisia tutkimuskohteita. VISK (§ 801) esittää affektisina lausumapartikkeleina *jospa*, *kunpa* ja *että(s)*. *No*-partikkelin osalta taas todetaan, että se on hyvin monikäyttöinen ja puhutun kielen yleisimpiä partikkeleita (VISK § 808). Toisaalta kuten Vepsäläinen (2019: 101) osoittaa, *no*-alkuisilla vastauksilla voidaan saada aikaan erilaisia asennoitumisen sävyjä, vaikka partikkeli ei itsessään olisi affektinen.

Voimasanoja tai kirosanoja käytetään tavallisesti reaktionä johonkin, mitä juuri on tapahtunut. Keskeistä on, että sanat tuovat kontekstiin affektisen sävyn. Voimasanat eivät muodosta yhtenäistä ryhmää, joten niiden tulkitseminen voi olla haastavaa. (VISK § 1725.) Voimasanoilla voi olla partikkeleiden, kuten interjektioiden, tehtäviä silloin, kun sana muodostaa vuoron yksin tai partikkelin kanssa. VISK:n mukaan on yleistä, että voimasana esiintyy interjektion kanssa reaktiivisena vuorona (VISK § 1728). Voimasanat eivät siis ole varsinaisesti partikkeleita, sillä niitä voidaan myös taivuttaa erityisesti kieliopillisissa sijoissa (VISK § 1725). Sanoilla on kuitenkin partikkelimaista käyttöä, minkä vuoksi tarkastelen niitä tässä tutkimuksessa. Lisäksi voimasanojen affektisuus on hyvin ilmeistä ja omalaatuistakin, joten niiden tarkastelu on paikallaan.

3 Aineisto ja menetelmä

3.1 Blogi tekstilajina

Blogi on verrattain uusi tekstilaji 1990-luvulta (Hänninen 2015: 54). Blogi tekstilajina voidaan luokitella web 2.0 -kauden genreksi (Koskinen 2014: 130), joten se on alustana oleellinen osa sosiaalista mediaa. Web 2.0 -nimityksellä viitataan internetin kehittymiseen ja erityisesti sosiaaliseen mediaan, josta muodostui eräänlainen internetin keskipiste. Varsinaiseen sosiaaliseen mediaan taas yhdistetään usein affektisuus. (Koskinen 2014: 129; Virtanen–Rahtu–Shore 2018: 12.)

Blogin keskeisiä piirteitä ovat ainakin päiväkirjamaisuus ja henkilökeskeisyys. Lisäksi blogeissa rakennetaan usein omaa kuvaa kertomalla omasta elämäntilanteesta. (Koskinen 2014: 131–132.) Elämäntilanteen kuvaaminen, tässä tapauksessa raskausajan, on keskeisessä osassa tutkimusaineistossani. Blogien päiväkirjamainen tyyli ja henkilökohtaisista asioista kertominen merkitsevät, että kirjoittaja tekee affektista työtä (Koskinen 2014: 132). Voidaankin ajatella, että blogikirjoituksissa käytetyt affektiset kielen keinot – esimerkiksi partikkelit – asettuvat tekstilajiin ja sen ominaisuuksiin luontaisesti. Aineiston luonne, kuten kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021) havaitsin, on otollinen affektisten partikkeleiden lähempään tarkasteluun.

Kuten johdantoluvussa esitin, blogeja on tarkasteltu aiemminkin pro gradu -tutkielmissa. Tervonen (2020) tarkasteli tutkimuksessaan blogien kielellisiä piirteitä, joista yksi oli affektisuus. Tervosen aineistossa affektisuutta ilmeni vähän kollaaseissa ja henkilökohtaista elämää koskevissa artikkelityypeissä (mt. 30), kun taas listauksissa esiintyi eniten affektisia ilmauksia (mt.: 44). Muotiblogien artikkelityypit eivät suoraan ole verrannollisia aineistolleni, sillä aineistossani ei käsitellä juurikaan muotia. On kuitenkin huomionarvoista, että Tervosen tutkimuksessa henkilökohtaista elämää koskevissa artikkeleissa affektisia ilmauksia ei esiintynyt niin runsaasti. Tämän tutkimuksen aineisto on temaattisesti myös henkilökohtaista elämää koskeva, mutta Tervosen aineistosta poiketen affektisia ilmauksia esiintyy kuitenkin hyvin runsaasti.

Teknologisen kehityksen myötä puheen ja kirjoituksen rajat eivät ole enää niin selkeät, ja voidaankin ajatella, että puhe itsessään ei ole vuorovaikutteisempaa kuin kirjoitus. Lähtökohtana on kuitenkin aina se, että yksilön kehityksen näkökulmasta puhe on monella tavalla ensisijainen muoto. (Virtanen–Rahti–Shore 2018: 13–14.) Blogit tarjoavat alustan vuorovaikutukselle blogin pitäjän ja lukijoiden välille. Blogissa tapahtuva vuorovaikutus on kuitenkin asynkronista, sillä kirjoittaminen ja lukeminen tapahtuvat eriaikaisesti. Keskeisenä erona esimerkiksi keskustelupalstoihin on se, että blogi on alustana epäsymmetrisempi johtuen blogin pitäjän erityisasemasta. (Juvonen–Virtanen 2018: 179.)

Blogin vuorovaikutteisuutta on tutkittu muun muassa moniäänisyyden, vuorottelun ja kerronnan (Juvonen–Virtanen 2018) sekä bloggaajan vuorovaikutusroolien (Mäenpää 2016) näkökulmasta. Lisäksi vuorovaikutusta on tarkasteltu muun muassa päiväkirjatyypillisissä blogeissa (Bordi 2011) ja sisustusblogeissa (Erkkola 2012). Oman tutkimusaineistoni kieli on myös hyvin vuorovaikutteista. Tutkimani blogit eivät sikäli eroa blogista tekstilajina, sillä blogin luonteeseen kuuluu kirjoitetun vuorovaikutuksen mahdollistaminen (Juvonen–Virtanen 2018: 179). Vaikka vuorovaikutteisuutta blogeissa on tutkittu, affektisuus ja partikkelit eivät ole olleet tutkimusten keskiössä. Blogin kielen tarkastelu siitä näkökulmasta, miten puhutulle kielelle ominaisia partikkeleita blogin kielessä käytetään, on jäänyt vähälle.

Blogikirjoitusten affektisuus ilmenee monesta näkökulmasta, mutta tässä tutkimuksessa tarkastelen sitä partikkeleiden kautta. Ojalainen (2020) on tutkinut pro gradussaan synnytyškertomusten rakennetta ja vuorovaikutuksen rakentumista. Tutkimuksessa selvisi muun muassa se, että lukijoita puhuteltiin eniten neuvojen antamisen yhteydessä tai kun kirjoittaja kannusti lukijoita lukemaan muita blogikirjoituksia (mt. 46). Vaikka tässä tutkimuksessa huomioni ei kiinnity vuorovaikutuksen rakentumisen tarkasteluun, on hyvä huomata, että aineistostani voi huomata samanlaisia piirteitä, joita myös Ojalaisen (mt.) tutkimuksessa havaittiin:

Laittakaa toki myös jotain kysymyksiä tai kommentteja, jos tästä sellaisia heräsi tai **tahtoisitte** seuraavavassa osassa kuulla jotain tiettyä. (Mami Go Go.)

Tässä vaiheessa raskautta alkaa antaa ymmärrystä ihan kaikille niille, joilla on jatkuvia fyysisiä kipuja ja kolotuksia. Jos **vittuilette** minulle ratikassa tai kadulla, niin god damn, ymmärrän täysin. (Julia-ihminen.)

Kuten aiemmin totesinkin, oireeni eivät onneksi olleet pahat ja niistä **voitte** lukea enemmän tästä postauksesta. (Julia-ihminen.)

Myös liikkeet on ihan uudella tasolla, **voitte** kuvitella kun keräkaali liikuttaa käsiä ja jalkoja samaan aikaan, niin aikamoinen porekylpy on mahassa. (Alexa Dagmar.)

Aineistossa luodaan vuorovaikutusta puhuttelemalla lukijaa 2. persoonan imperatiivi- (*laittakaa*), konditionaali- (*tahtoisitte*) sekä indikatiivimuotoisilla (*voitte, vittuilette*) ilmaisuilla, joilla viitataan vastaanottajaan. Aineiston vuorovaikutteisuutta ja puhutun kielen ominaisuuksia tuovat ilmi myös toisenlaiset kielen piirteet:

Luin lehdistä paljon siitä, mitä kaikkea korona voi aiheuttaa raskaana oleville, ja rokotuksen saaminen tuntui pelastukselta. **Juu**, ei suojaa kokonaan koronalta, mutta tekee siitä huomattavasti lievemmän kuin rokottamattomilla. (Julia-ihminen.)

Pari päivää ennen testin tekemistä heräsin keskellä yötä hummus-himoon (**ai ei mitään raskauden oireita?**). (Alexa Dagmar.)

Kröhöm, miten niin olen hieman laiminlyönyt lantionpohjanlihaksien harjoittamista... (Jonna Leppänen.)

Kai minä haluan tätä? **No**, ilmeisesti tänä kesänä kaikki muuttui. (Julia-ihminen.)

Aineistossa käytetään dialogi- ja lausumapartikkeleita (*juu, no*), jotka ovat tyypillisiä puhutussa kielessä ja osana vuorovaikutusta. Lisäksi aineistossa esitetään suoria ja retorisia kysymyksiä (*ai ei mitään, miten niin*). Kysymykset esitetään kuvitellulle vastaanottajalle tai kirjoittajalle itselleen, jolloin kirjoittaja usein myös vastaa kysymykseen.

3.2 Blogi tutkimuksen aineistona

Olen laajentanut tutkimukseni aineistoa kandidaatintutkielmastani (Leskelä 2021), jossa käytin aineistona Alexa Dagmar -blogin raskausaiheisia artikkeleita. Aineiston oikeaa määrää on haastava määritellä erityisesti laadullisessa tutkimuksessa, mutta tähän tutkimukseen viisi blogia on riittävästi useastakin syystä. Aineiston kokoa perustelee ensinnäkin tutkimuksen rajattu ohjepituus, joka vaikuttaa siihen, kuinka paljon aineiston analyysille on tilaa. Aineiston rajaaminen viiteen blogiin on tarpeellista myös siksi, että raskausviikoista kertovia blogikirjoituksia on rajallisesti blogien keskuudessa. Lisäksi blogikirjoitusten pituus vaikuttaa aineiston rajaamiseen, sillä tekstit ovat keskimäärin melko pitkiä. Jotta voin tarkastella

affektisia partikkeleita kokonaisvaltaisesti, aineiston on oltava kohtuullisen kokoinen (ks. Luodonpää-Manni–Ojutkangas 2020: 415).

Tämän tutkimuksen aineisto koostuu siis viidestä eri blogista, jotka ovat Alexa Dagmar (2020), Jonna Leppänen (2022), Julia-ihminen (2022), Linda Juhola (2020) ja Mami Go Go (2018). Kukin blogi on haettu blogit.fi-sivulta hakusanalla ”raskausviikot”. Aineistonkeruuta on ohjannut se, mitä blogit.fi-sivusto tuo esiin. Ennen lopullista aineistonkeruuta olen kuitenkin tarkastellut blogeja partikkeleiden osalta: pelkkä raskausaihe ei riitä kriteerinä tutkimusaineistokseni, sillä blogissa täytyy olla myös tutkittavaa ainesta eli affektisia partikkeleita. Ennestään tuttu aineisto on Alexa Dagmar (2020), joka on toiminut eräänlaisena kimmokkeena tälle tutkimukselle, kun huomasin, että affektisia partikkeleita esiintyy aineistossa runsaasti. Alla olevassa taulukossa 1 on aineiston tiedot koottuna.

Taulukko 1. Aineisto koottuna

Blogin nimi (kirjoitusten ilmestymisvuosi)	Blogin genre (blogit.fi mukaan)	Blogi-kirjoitusten määrä	Yhteenlaskettu merkkimäärä (ilman välilyöntejä)	Blogikirjoitusten aikaväli
Alexa Dagmar (2020)	Lifestyle	12	30 416	14.5.2020–4.11.2020
Jonna Leppänen (2022)	Lifestyle	7	35 107	3.1.2022–18.5.2022
Julia-ihminen (2022)	Lifestyle	14	87 004	2.2.2022–30.4.2022
Linda Juhola (2020)	Lifestyle	8	39 135	2.7.2020–7.12.2020
Mami Go Go (2018)	Perhe	6	34 896	16.2.2018–3.8.2018

Taulukossa esitetyt merkkimäärät luovat läpinäkyvyyttä aineiston tarkastelulle. Julia-ihminen on blogeista selkeästi laajin aineisto, minkä vuoksi myös esimerkkejä on runsaasti kyseisestä blogista. Kustakin aineistosta olen kuitenkin poiminut esimerkkejä tutkimukseni tarpeisiin niin, että aineiston tarkastelu olisi mahdollisimman monipuolista ja kattavaa.

Blogit.fi-sivusto listaa suomalaisia blogeja kategorioittain. Sivuston avulla on helppo löytää omien mielenkiintojensa mukaista luettavaa. Aineistona käyttämäni blogit on luokiteltu blogit.fi-sivustolla lifestyle-blogeiksi, pois lukien Mami Go Go, joka on luokiteltu perheblogiksi.

Blogien genret ovat kuitenkin melko väljiä, sillä lifestyle-blogeihin kuuluvat myös perhe- ja lapsisisällöt. Näin ollen tässä tutkimuksessa blogin genre on lähinnä kuvaileva piirre, ei tutkimusta ohjaava elementti. Blogiartikkelit on valittu tähän tutkimukseen sen perusteella, että niissä esiintyy runsaasti affektisia partikkeleita, ei genren perusteella.

Blogeista kaikki eivät ole tutkimuksen kirjoitushetkellä aktiivisia. Linda Juhola -blogin viimeisin blogiartikkeli on julkaistu 28.6.2021. Alexa Dagmarin sen sijaan 30.3.2022. Muut blogeista voidaan katsoa aktiivisiksi, sillä niiden viimeisimmät artikkelit on julkaistu vuoden 2023 alussa. Aktiivisuudella ei ole tutkimukseni kannalta kuitenkaan merkitystä, minkä vuoksi en ole asettanut aineistolle vaatimuksia aktiivisuuden suhteen. Blogikirjoitusten aikavälit vaihtelevat, joten osa kirjoituksista on kirjoitettu enemmän reaaliajassa (esim. Alexa Dagmar) kun taas toiset on kirjoitettu enemmän jälkikäteen (esim. Julia-ihminen).

Artikkelit noudattavat samanlaista rakennetta. Useimmiten otsikosta ilmenee raskausviikot, ja leipätekstiin on jaoteltu raskausviikot edelleen alaotsikoiden alle. Esimerkiksi otsikkona olisi ”raskausviikot 26–30” ja alaotsikkoina ”raskausviikko 26”, ”raskausviikko 27” ja niin edelleen. Kunkin alaotsikon alla on itse analysoitava teksti eli raskausviikoista kertova, päiväkirjamainen kooste.

Lähtökohdat pro gradu -tutkielmassani ovat erilaiset verrattuna kandidaatintutkielmaani (Leskelä 2021), sillä tarkastelen yksinomaan partikkeleita. Oletukseni on, että tietynlaiset affektiset partikkelityypit – kuten interjektiot – nousevat tässäkin tutkimuksessa blogeista esiin. Toisaalta oletus vaikuttaa myös siihen, että havainnoin perusteellisesti myös muita mahdollisia partikkelityyppejä, jotta kandidaatintutkielmani tutkimustulokset eivät ohjaa aineiston tarkastelua tässä tutkimuksessa liikaa.

Aineisto on kerätty blogeista syksyllä 2022. Olen tallentanut Word-dokumenttiin tekstien lisäksi myös päivämäärät, jolloin artikkelit on julkaistu. Kun tutkimusaineistona käytetään verkkosisältöjä, on hyväksyttävä se tosiasia, että ne voivat kadota tai ne voidaan poistaa internetistä. Tallentamalla ne tiedostoon olen varmistanut sen, että ne säilyvät sellaisina, kuin olen ne ensimmäisellä kerralla lukenut. Säilytän aineistoa tutkimuksen ajan, ja sen jälkeen hävitän tiedostot laitteeltani. Aineisto on periaatteessa kenen tahansa saatavilla internetissä, mutta koska blogikirjoituksia voidaan poistaa tai piilottaa, on hyvä huomioida, että tallentamani blogikirjoitukset eivät siinä mielessä ole ikuisia tai ainakaan ikuisesti kaikkien saatavilla.

Tutkielman kirjoitusprosessin loppupuolella (huhtikuussa 2023) Linda Juhola -blogi ei ole enää saatavilla internetissä. Kyseinen blogi on siis aineiston blogeista ainoa, jota ei pääse enää julkisesti tarkastelemaan.

Aineisto on koottu blogeista, jotka ovat (olleet) julkisesti luettavissa. Julkisuus ei aina ole tae sille, että materiaalin käyttäminen tutkimuksessa olisi eettistä. Tässä tapauksessa asia on kuitenkin suhteellisen yksinkertainen. Blogien kirjoittajat esiintyvät blogeissaan ja muissa sosiaalisissa medioissa omilla nimillään. Blogien kirjoittajilla on myös julkisilla Instagram-tileillään seuraajia (maaliskuussa 2023) 59 600 (Linda Juhola, @lindajuhola), 62 100 (Alexa Dagmar, @alexadagmar), 12 900 (Mami Go Go, @minttustorgards), 39 000 (Julia-ihminen, @juliaihminen) ja 21 200 (Jonna Leppänen, @jonnaluukko). Blogien seuraaja- tai lukijamäärät eivät ole julkista tietoa, mutta tarkastelemani blogit ovat kaikki julkisia. Tästä syystä en ole anonymisoinut aineistoesimerkkejä, sillä esimerkit voidaan helposti syöttää hakukoneeseen ja löytää haun myötä. Toisaalta aineistoesimerkit eivät ole juurikaan arkaluontoisia, mikä voisi olla relevantti peruste anonymisoinnille. Voi myös ajatella niin, että kun tekstit on kirjoitettu julkisesti luettaviksi, myös kirjoittaja itse on ollut tietoinen siitä, että tekstit ovat periaatteessa kenen tahansa tarkasteltavissa. Tilanne olisi erilainen, mikäli aineisto olisi noudettu yksityiseltä alustalta.

3.3 Laadullinen aineistopohjainen kielentutkimus

Tutkimukseni on kvalitatiivista eli laadullista, aineistopohjaista kielentutkimusta. Laadullinen aineistopohjainen tutkimus soveltuu erityisesti monitahoisten kielen ilmiöiden lähempään tarkasteluun. Menetelmän yksi vahvuus on ainakin se, että sen avulla tutkittavasta ilmiöstä voidaan saada syvällistä ja kokonaisvaltaista tietoa (Luodonpää-Manni–Ojutkangas 2020: 415), mikä on tämänkin tutkimuksen tavoite.

Kuten aiemmassa luvussa esitin, olen koonnut tutkimusaineiston Microsoftin Word-tiedostoon syksyllä 2022. Tiedoston avulla on ollut mahdollista tarkastella aineistoa kokonaisvaltaisesti ja samassa paikassa. Aloitin aineistoon tutustumisen lukemalla tekstejä läpi useaan otteeseen. Tämän tarkoituksena oli luoda yleiskuvaa siitä, mitkä affektiset partikkelit ja partikkelityypit aineistosta nousevat esiin. Alun tarkastelun jälkeen tutkin aineistoa systemaattisemmin. Merkitsin aineiston affektisia partikkeleita värikoodein, jotka kuvastavat partikkelin edustamaa partikkelityyppiä. Tämän pohjalta koostin affektiset partikkelit Excel-taulukkoon, jonne

merkitsin sarakkeiseen partikkelin, sen esiintymisympäristön ja partikkelityypin. Taulukkoon listasin partikkelit blogeittain, sillä aineiston analyysissä tarkoituksena on esittää esimerkkejä monipuolisesti eri blogeista. Varsinaista vertailua en blogien välillä kuitenkaan tee, sillä se ei palvele tutkimukseni tarkoitusta.

Aineistosta luotu yleiskuva on syntynyt niin, että olen tutustunut aineistoon lukemalla sitä hyvin tarkkaan. Koska tarkoituksenani ei ole tehdä yleistyksiä, vaan luoda pohjaa ja näkemyksiä mahdolliselle jatkotutkimukselle, osa affektiseksi tulkittavista partikkeleista on voinut jäädä Excel-tilin ulkopuolelle. Tämä ei kuitenkaan poista sitä, että tässä tutkimuksessa analysoidut partikkelit ovat syystä nousseet aineistosta esiin. Kyseisten partikkeleiden lähempi tarkastelu voi antaa suuntaviivoja mahdollisille tuleville tutkimuksille, joissa perehdytään affektisiin partikkeleihin. On myös hyvä huomata, että en tutkimukseni rajallisissa puitteissa edes voi laajentaa partikkeliesiintymiä koskemaan jokaista affektiseksi tulkittua partikkelia. Pidän perusteltuna näkökulmana sitä, että aineistosta esiin nousevat partikkelit ovat lähemmän tarkastelun arvoisia ja niiden tutkiminen voi tuoda erilaisia näkökulmia partikkelitutkimukseen. Tällöin on erityisen tärkeää huomioida oma tutkijapositioni, jota arvioin tarkemmin vielä tässä luvussa.

Aineistoni ja tutkimuskysymykseni huomioiden laadullinen lähestymistapa on tarkoituksenmukaisempi kuin määrällinen tutkimusote. En pyri tutkimuksellani yleistettävyyteen. Sen sijaan, kuten yleensäkin laadullisessa aineistopohjaisessa kielentutkimuksessa (Luodonpää-Manni-Ojutkangas 2020: 412), pyrin luomaan kokonaisvaltaista kuvaa affektisistä partikkeleista aineistossani. Laadullisen tutkimukseni tuloksia voidaan hyödyntää erityisesti sellaisissa tutkimuksissa, joissa tarkastellaan affektisuutta ja kielenkäyttöä verkossa. Tämä tutkimus valottaa erityisesti kirjoitetun ja puhutun kielen limittymistä affektisessä kielenkäytössä.

Tutkimustani ohjaa pitkälti aineisto. Tällä tarkoitan sitä, että en ole luonut kategorioita ennen aineistoon perehtymistä. Sen sijaan tarkastelen nimenomaan niitä partikkeleita, jotka aineistosta nousevat esiin. Aineistolähtöisyys on hyvä lähtökohta tutkimukselleni, jonka tarkoituksena on luoda laajaa kuvaa partikkeleista. Jos tarkat kategoriat olisivat olleet valmiina, se olisi mahdollisesti rajannut tutkimusta erilaiseen suuntaan. Tällöin myös tutkimuskysymykset olisivat muotoutuneet toisenlaisiksi.

Laadullinen lähestymistapa ja aineistolähtöisyys vaativat tutkijalta tarkkaa oman position tiedostamista. Kielikäsitteiden vaikutus toisaalta aineiston tulkintaan ja toisaalta teoreettisen taustan hyödyntämiseen. Ymmärrän kielen pitkälti sosiaalisena toimintana, jonka avulla voidaan tuottaa erilaisia merkityksiä. Toisenlainen lähestyminen kieleen voisi mahdollisesti tuottaa erilaisia näkemyksiä aineistosta. Tutkimuskohteen rajaaminen partikkeleihin kuitenkin tekee tutkimuksesta luotettavampaa, sillä keskiössä on suhteellisen rajattu kielen kategoria. Rajaaminen myös helpottaa aineiston kokonaisvaltaista tarkastelua. Affektisuus, kuten todettu, voi olla paikoin jopa tulkinnanvaraista, mutta esimerkkien avulla tulen osoittamaan tulkintojen läpinäkyvyyttä ja perusteellisuutta.

4 Affektiset partikkelit raskausajan blogiartikkeleissa

Tässä luvussa keskityn partikkeleiden laadulliseen analyysiin vastaamalla ensimmäisen kohdan tutkimuskysymyksiin:

Mitä affektisia partikkeleita blogiteksteistä nousee esiin? Millaisia affekteja partikkelit välittävät?

Esitän ensin kokoavasti luvussa 4.1 aineistosta esiin nousseet affektiset partikkelit partikkelityypeittäin. Luvussa 4.2 tarkastelen lähemmin partikkeleita omissa alaluvuissaan. Kussakin alaluvussa tarkastelen sitä, millaisia affekteja partikkelit välittävät. Aineistoesimerkkien avulla esitän, kuinka erilaisia affekteja partikkeleilla osoitetaan ja kuinka kirjava joukko partikkeleita aineistossa on. Jokaista partikkelia ei ole tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista käsitellä esimerkinomaisesti, ja siitä syystä olen koostanut partikkeleista taulukoita, jotka antavat yleiskuvaa aineistosta.

Aineistoesimerkit olen merkinnyt blogin nimellä. Blogin esiintymisympäristö ei vaikuta analyysiini, sillä se ei ole tutkimuskysymysten kannalta olennainen seikka. Sen sijaan esimerkkien esiintymisympäristön ilmaiseminen osoittaa sen, että aineistoa on analysoitu kattavasti. Esimerkit on noudettu blogeista sellaisinaan, joten esimerkiksi oikeakielisyyteen en ole puuttunut.

4.1 Yleiskatsaus aineiston partikkelityyppeihin

Yleisesti tarkasteltuna partikkeleita esiintyy aineistossa runsaasti. Kaikki partikkelit eivät saa affektisia merkityksiä, ja toisaalta affektisuuden paikantaminen ei aina ole yksiselitteistä. Partikkeleiden esiintymien laskemista hankaloittaa affektisuuden moninaisuus, joka voi aiheuttaa eroja partikkeleiden tulkinnessa. Lukemat antavat kuitenkin kokonais kuvaa siitä, miten esiin nousseet partikkelityypit jakautuvat aineistossa.

Affektisten esiintymien luvut pohjautuvat tulkintoihini affektisuudesta, joten ilmiötä eri tavalla tarkasteleva tutkija voisi saada eriäviä lukemia. Tulen kuitenkin esimerkein osoittamaan, miten affektisuus ilmenee. Näin ollen pidän lukemia luotettavina, mutta on hyvä todeta, että taulukko

on väistämättä tietynlainen rajaus ja näkökulma aineistoon. Taulukossa 2 esitetyt partikkelityypit ovat sellaisia, jotka affektisuuden näkökulmasta nousivat aineistosta esiin, ja näin ollen ne ovat otollisia analysoitavia tutkimuskysymysten näkökulmasta.

Taulukko 2. Affektiset partikkelit tyypeittäin

Partikkelityyppi	Affektiset esiintymät
Interjektiot	87
Sävyartikkelit	99
Intensiteettipartikkelit	205
Dialogi- ja lausumapartikkelit	21
Voimasanat	12

Aineistossa korostuvat intensiteetti- ja sävyartikkelit sekä interjektiot. Intensiteettipartikkelit ovat affektisuuden näkökulmasta eräänlaisia rajatapauksia, ja tätä näkökulmaa tulen avaamaan lisää luvussa 4.2.3. Voimasanoja esiintyy aineistossa vähiten, mutta toisaalta ne voidaan laskea myös interjektioiden luokkaan. Olen kuitenkin erotellut ne analyysiosiossa, sillä voimasanat ovat erilaisia interjektioihin nähden. Dialogi- ja lausumapartikkelit muodostavat voimasanojen tavoin pienemmän ryhmän. Dialogipartikkelit ovat affektisuuden näkökulmasta olennainen partikkeliryhmä (VISK § 1709). Kyseessä on kuitenkin odotuksenvastainen partikkeliryhmä siitä näkökulmasta, että aineisto on kirjoitettua kieltä, ja näin ollen partikkelityyppi nousee aineistosta esiin.

4.2 Affektiset partikkelit tyypeittäin

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen partikkeleita tyypeittäin. Analysoin ensin interjektioita (4.2.1), sävyartikkeleita (4.2.2) ja intensiteettipartikkeleita (4.2.3). Tämän jälkeen tarkastelen vielä aineiston pienempiä partikkelityyppisiä eli lausuma- ja dialogipartikkeleita (4.2.4) ja voimasanoja (4.2.5).

4.2.1 Interjektiot

Interjektioita esiintyy aineistossa runsaasti, mikä on mielenkiintoista, sillä interjektiot yleensä yhdistetään ensisijaisesti puhuttuun eikä kirjoitettuun kieleen (Tieteen termipankki 16.4.2023:

Kielitiede: interjektio). Interjektioita kutsutaan myös huudahduspartikkeleiksi (VISK § 856), mikä osaltaan korostaa niiden puhutulle kielelle ominaista luonnetta. Aineistossani interjektioihin yhdistetään usein huutomerkki, joka korostaa affektisuutta ja kuvastaa sanojen huudahdusmaista luonnetta. Kandidaatintutkielmani (Leskelä 2021) aineistossa esiintyi paljon interjektioita, joten ei ole yllättävää, että erilaiset huudahduspartikkelit nousivat esiin myös muissa samaa aihepiiriä koskevissa blogeissa (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Affektiset interjektiot aineistossa

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>Ah, ahh, aaaaaah</i>	11
<i>Ai</i>	9
<i>Auuu</i>	1
<i>Haha, hahah, hahha, hahahaha, hahahahha</i>	22
<i>Hehe, heh, hehheh</i>	8
<i>Hei</i>	2
<i>Hih</i>	1
<i>Hoh hoijaa</i>	1
<i>Huh, huhh</i>	3
<i>Huhheijaa</i>	1
<i>Hups</i>	1
<i>Huraa</i>	1
<i>Hyi</i>	1
<i>Jee</i>	6
<i>Jestas</i>	1
<i>Kääk</i>	4
<i>Mmm, M m mmmmmmmmm</i>	2
<i>Nam</i>	2
<i>Oho</i>	1
<i>Trallallallallaaaa</i>	1
<i>Tööt</i>	1
<i>Uuh</i>	1
<i>Voi</i>	3
<i>Äh</i>	2
<i>Öööö</i>	1

Interjektioiden moninaisesta joukosta korostuvat erilaiset onomatopoeettiset eli ääntä matkivat *haha*-partikkelit, joiden esiintymismuodot vaihtelevat. Ojalainen (2020: 68) mainitsee tutkimuksessaan interjektiot ja imitatiivit erikseen, mutta tässä tutkimuksessa puhun ainoastaan interjektioista. *Haha*-partikkelin tuoma merkitys vaihtelee, mutta kaikissa tapauksissa partikkeli on affektinen. Affektisessa kielenkäytössä muun muassa hymy ja nauru ovat affektisia vuorovaikutuksen tasolla (VISK § 1709). Erilaiset naurua kuvastavat *haha*- ja *heh*-partikkelit variaatioineen ovatkin aineistossa eräänlainen kirjoitetun kielen vastine naurulle. *Haha*-partikkelilla voidaan muun muassa osoittaa kevyttä asennoitumista tai vitsikkyyttä johonkin asiaan:

(1) Myöskään hajuvesiä tai voimakkaasti hajustettuja muita kauneustuotteita en ole pystynyt koko raskausaikana käyttämään, ja välillä jos Steve on erehtynyt ruiskuttelemaan parfyymiä itselleen, olen heti ollut nalkuttamassa vieressä, että ei oo ok, **haha!** (Linda Juhola.)

(2) Iltaisin “pakotakin” (kyllä hän ihan mielellään suostuu siis, **haha**) Steven jalkahierontahommiin, joka helpottaa hurjasti väsyneiden jalkojen olotilaa! (Linda Juhola.)

Esimerkeissä 1 ja 2 *haha* sijoittuu virkkeen tai lauseen loppuun, jolloin partikkeli toimii reaktionaiemmalta. Ilman partikkelia virkkeen sävyn voisi ymmärtää totisempaan, kuin partikkelin kanssa. Esimerkissä 1 *haha* reagoi kirjoittajan kertomukseen parfyymeista ja niiden käytöstä. Esimerkissä 2 *pakottaa*-verbi on merkitty lainausmerkkeihin, jolloin sitä ei tarkoiteta kirjaimellisesti. Suluissa oleva lause on ikään kuin ennakoiva vastaus, jolla kumotaan se, että tilanteessa olisi oikeasti pakotettu ketään. Molemmissa esimerkeissä *haha* lieventää asiointilan vakavuutta.

Haha voi implikoida myös huvittuneisuutta johonkin absurdiin tai odotuksenvastaiseen asiaan:

(3) En enää oikein mahdu farkkuihini ja viiletänkin menemään lähinnä juoksutrikoissa tai neulemekoissa (ja kuvissa olen farkun vetoketju apposen auki, **haha**). (Jonna Leppänen.)

(4) Välillä tuntuu siltä, että kohta hän tulee mahasta läpi väärää kautta, **haha!** (Linda Juhola.)

Esimerkissä 3 *haha* osoittaa huvittuneisuutta siihen, että kirjoittaja esiintyy kuvissa niin, että farkkujen vetoketju on auki. Esimerkissä 4 *haha* ilmaisee huvittuneisuutta ajatukseen siitä, että vauva syntyisi jotakin muuta kautta kuin yleensä. Ei ole järin odotuksenmukaista, että farkkun vetoketjua pidetään auki käytössä, tai että vauva syntyisi muuten kuin alateitse tai sektorin avulla, minkä vuoksi *haha* voidaan tulkita huvittuneisuuden ilmaisimena yllä olevissa esimerkeissä. *Haha* esiintyy aineistossa myös pidennettynä, kuten seuraavissa esimerkeissä:

(5) Hehheh, muistan myös todella hyvin, kun Jasmin päivitteli pitkään, miten: “Minulla on yleensä aina vauvakuume, mutta nyt on kyllä pakko sanoa, että ei todellakaan ole. En kyllä missään nimessä haluaisi kolmatta lasta.” **Hahahahha**. (Julia-ihminen.)

(6) Kaverini kertoo, että Jodelissa spekuloidaan minun odottavan kaksosia koska testejä on kaksi, **hahahaha**. (Mami Go Go.)

Esimerkeissä 5 ja 6 naurua kuvaavat interjektiot sijoittuvat jälleen virkkeen loppuun reaktioksi edellä sanottuun. Esimerkin 5 kohdalla voidaan tulkita, että partikkeli tuo tekstiin sarkastisen tai kiusaantuneen sävyn. *Hahahahha* viittaa siihen ristiriitaan, kuinka kirjoittajan ystävä kertoo tuntemuksistaan samaan aikaan, kun kirjoittaja itse on raskaana. Ristiriita syntyy siitä, että kirjoittaja ei ole kertonut raskaudesta, joten naurua osoittava partikkeli ei välttämättä ensisijaisesti muodosta ilon tai naurun sävyjä, vaikka ne voidaan tulkita niinkin. Esimerkissä 6 taas kahdennettu *haha* ilmaisee selvemmin huvittuneisuutta. Huvittuneisuus voi liittyä asian absurdiuteen eli siihen, että kaksi raskaustestiä tarkoittaisi kaksosia.

Heh-partikkeli ilmaisee toistettuna naurua (KS 2022). Aineiston *heh*-muotoiset partikkelit ilmaisevat erityisesti leikillisyyttä ja huvittuneisuutta:

(7) **Hehheh**, muistan myös todella hyvin, kun Jasmin päivitteli pitkään, miten: “Minulla on yleensä aina vauvakuume, mutta nyt on kyllä pakko sanoa, että ei todellakaan ole. En kyllä missään nimessä haluaisi kolmatta lasta.” **Hahahahha**. (Julia-ihminen.)

(8) Ja yllättävän moni olikin arvannut etukäteen, minä kun luulin salailleeni onnistuneesti, **hehe**. (Jonna Leppänen.)

(9) Niinpä tein kuten ihminen näissä tilanteissa tekee (eli en esimerkiksi raskaustestiä **hehe**): Skoolailin samalla täydellä skumppalasilalla koko illan, ja sitten lopulta heitin skumppat ruohikolle ja vaihdoin tilalle seljankukkamehua. (Julia-ihminen.)

(10) Ja myös Telma tutki tarvikkeita aivan innosta piukeana, luuli varmaan että ne ovat hänelle, **heh**. (Jonna Leppänen.)

(11) Ja eipä niitä kaikkia vaivoja toisaalta kaikille aina tulekaan, **heh** fingers crossed... (Alexa Dagmar.)

Esimerkissä 7 kahdentunut *heh* reagoi siihen, mitä seuraavaksi sanotaan. Partikkelin voi tulkita kiusaantuneisuuden tai vitsikkyyden osoittimeksi. *Hehe* voi toimia sarkastisuuden tai vitsikkyyden ilmaisimena, kuten esimerkeissä 8 ja 9. *Heh* on sävyltään hieman erilainen esimerkeissä 10 ja 11, joissa partikkelilla ilmaistaan jonkinlaista huvittuneisuutta ja jopa vaivaantuneisuutta.

Hihitystä kuvaava partikkeli *hih* (KS 2022) osoittaa selvimmin innostusta ja iloa. Merkityksen voi päätellä esimerkissä 12 partikkelin edellä olevasta lauseesta, jossa viitataan positiivisiin raskausoireisiin:

(12) Näitä positiivisia raskausoireita siis, **hih**! (Jonna Leppänen.)

Keskeistä kaikille naurupartikkeleille (*haha, heh, hih*) on se, että ne esiintyvät useimmiten virkkeen lopussa. Lisäksi partikkelit erotetaan usein pilkulla kokonaisuudesta. Myös Ojalaisen (2020: 69) tutkimusaineistossa *haha* esiintyi reaktionä jollekin ilmaukselle niin, että partikkeli erotettiin lauseesta esimerkiksi pilkulla.

Naurua imitoivien partikkeleiden lisäksi aineistosta nousevat esiin erilaiset mielihyvän tunnetta osoittavat interjektiot (*ah, mmm, nam*):

(13) Miten hyvältä maistuukaan leipä salaatilla juustolla ja kurkulla **mmm**. (Alexa Dagmar.)

(14) En muista milloin viimeeksi olisin ostanut munia kotiin, mutta nyt on ollut pakko käydä hakemassa monta kartongillista, joita olen keitellyt menemään ja syönyt suolan kanssa. **Nam!!** (Linda Juhola.)

(15) Ruokahimoina on kaikki kunnan kotiruoka, kuten jauhelihapihvit ruskealla kastikkeella tai nakkikastike, perunamuusi ja mummonkurkut, **ah!** (Jonna Leppänen.)

Usein partikkelit liittyvät jollakin tavalla ruokaan, kuten esimerkeissä 13–15. Jokaisessa esimerkissä affektinen partikkeli sijoittuu kokonaisuuden jälkeen, jolloin se toimii reaktionä edellä sanottuun. Huomionarvoista on myös se, että affektisuutta voi ilmetä monilla tasoilla. Esimerkki 13, joka alkaa *miten*-kysymyssanalla, kuvastaa kirjoittajan asennetta myös siksi, että lausetta ei voida yksiselitteisesti tulkita kysymykseksi (VISK § 1713).

Ojalaisen (2020: 71) aineistossa *ah*-partikkelilla ilmaistiin usein helpotusta esimerkiksi kivun lievittyessä. Samankaltaisia esiintymiä ei löytynyt aineistostani. Partikkelit *ah* ja *mmm* esiintyvät kuitenkin myös muista kuin ruoka-aiheista kerrottaessa. Näissäkin tapauksissa partikkelilla osoitetaan myös nautintoa, joten siinä mielessä ne eivät poikkea aiemmista mielihyvää osoittavista partikkeleista:

(16) **Ah, ah ja ah!** Olin odottanut joululomaa aivan valtavasti. (Julia-ihminen.)

(17) Seuraavalla viikolla kuulinkin sitten kirjasta aika hard core uutisia. **M m mmmmmmmmm!** (Julia-ihminen.)

(18) Ihan sama mikä löysä löllykkä ihopoimupussukka tässä sitten on tilalla, mutta se, ettei ole kivikovaa ja supistelevaa murikkaa tässä edessä, **aaaaaah!** (Julia-ihminen.)

(19) Nukun ensimmäistä kertaa yön täysin ilman heräämisiä ja **ah** miten levännyt olo on aamulla! (Jonna Leppänen.)

Jokaisessa esimerkissä 16–19 interjektio viittaa kirjoittajan tuntemuksiin ja olotilaan. Esimerkeissä 16, 18 ja 19 interjektio liittyy selvästi mielihyvän osoittamiseen. Sen sijaan esimerkissä 17 *mm*-muotoinen interjektio voidaan tulkita kertovan siitä, että kirjoittajalla on jotakin poikkeuksellista tai jopa yllätyksellistä tietoa. Prototyypillisesti *ah* ja *mm* ilmaisevat kuitenkin useimmiten mielihyvää ja nautintoa myös tämän tutkimuksen aineistossa.

Interjektioista *ai* toimii myös dialogipartikkelina. Ero dialogipartikkeliin näkyy siinä, että interjektiona *ai* ei vastaanota tietoa (ks. VISK § 798). Sen sijaan *ai*-interjektioilla voidaan osoittaa suhtautumista:

(20) **Ai** että, liian hyvää! (Linda Juhola.)

(21) Kylmä lasi rieslingiä, ehkä jollain aurinkoisella terassilla tai jonain perjantai-iltana meillä kavereiden kanssa. **Ai ai ai.** (Julia-ihminen.)

(22) Kirjamessuilla oli ihanaa, oli mahtavaa nähdä ihmisiä ja **ai** vitsi olin otettu, kun Gummerus oli tehnyt ihan semmosen kunnan seinälakanan mun kirjastani. (Julia-ihminen.)

Tyypillinen esiintymä *ai*-partikkelille on *ai että* (20) tai *ai* + voimasana (22). Esimerkissä 21 *ai* toistettuna osoittaa mielihyvää. *Ai* liittyy esimerkeissä positiivissävytteisiin ilmauksiin ja mielihyvän tai nautinnon ilmaiseeseen. Näiden lisäksi *ai* esiintyy myös prototyypisessä kipua osoittavassa merkityksessä. Sen lisäksi kipua osoitetaan *au*-partikkelilla:

(23) Myöhemmin viikolla käyn myös sokeroinnissa ja **ai** hitto että se sattuu. (Mami Go Go.)

(24) Sinnekin oli pakattu hyvät eväät mukaan (eli erinomaista valkoviiniä), mutta vetosin eilisiin julkkareihin, että **ai ai ai**, nyt ei kyllä pysty. (Julia-ihminen.)

(25) Aina välillä kuuluu suustani "**auuu**" kun vauva onnistuu potkaisemaan jonnekin ylävatsaan tai kylkiin :’D (Jonna Leppänen.)

Kivun tunnetta vahvistetaan esimerkissä 23 voimasanalla *hitto*. Esimerkissä 24 *ai*-partikkelin kipua osoittava merkitys ei ole niin selkeä, mutta *ai ai ai* voidaan tulkita viittaavan fyysiseen olotilaan. Esimerkissä 25 *auuu* osoittaa selvästi kivun tunnetta, sillä partikkelilla viitataan vauvan potkuihin.

VISK:n (§ 856) mukaan prototyypisiä innostusta kuvaavia interjektioita ovat *hihuu*, *jip(p)ii* ja *jess*. Aineistossani innostusta kuvataan interjektioilla *jee* ja *huraa*, jotka rinnastuvat VISK:n esittämiin partikkeleihin. Seuraavissa esimerkeissä partikkeleita käytetään innostuksen kuvaamiseen:

(26) Raskausviikko 13: Imetyksen loppu, **huraa!** (Julia-ihminen.)

(27) Neuvolassa todettiin myös että maha on ottanut pientä kasvuspurttia ja päässyt ns. normaalien käyrien sisään. **Jee!** (Alexa Dagmar.)

(28) Raskaus on puolivälissä! **Jee!** Vitsit miten hyvä fiilis. (Alexa Dagmar.)

(29) Puolivälissä ollaan, **jee!** (Julia-ihminen.)

Kielitoimiston sanakirjassa (2022) *hurraa* tarkoittaa 'riemun tms. huutoa: eläköön.' Sana on taipuva, mutta esimerkissä 26 *huraa* toimii partikkelinomaisesti, kuten *jee* esimerkeissä 27–29. Partikkelit esiintyvätkin esimerkeissä tyypillisessä tehtävässään – osoittamassa innostusta. *Huraa* ilmaisee esimerkissä 26 innostusta imetyksen loppumista kohtaan. Esimerkissä 27 innostus kohdistuu mahan kasvamiseen, kun taas esimerkeissä 28 ja 29 raskauden etenemiseen. Lisäksi affektisuutta korostaa esimerkissä 28 voimasana *vitsit*, joka tehostaa lausetta, jossa kirjoittaja kertoo hyvästä ”fiiliksestään”. Prototyypillisesti innostusta kuvaava *jee* esiintyy aineistossa kuitenkin myös sarkastisessa sävyssä:

(30) **Jee**, pahoinvointi tulee myös takaisin! (Mami Go Go.)

Sarkastisen sävyn esimerkissä 30 voi tulkita siitä, että tyypillisesti innostuksesta kertova partikkeli *jee* liitetään pahoinvointiin ja sen paluuseen.

Lindemanin (2014) keskusteluanalyttisessä *oho*-partikkelia tarkastelevassa tutkimuksessa havaittiin, että pääosin *oho*-interjektio esiintyy yksin vuorona. Aineistossani on yksi *oho*-esiintymä, joka muodostaa oman kokonaisuutensa eli ikään kuin vuoron:

(31) Tässä vähän päiväkirjamerkintää: “3.10. **Oho!** 12+0! Aikamoista! (Julia-ihminen)

Esimerkissä 31 *oho*-partikkelilla reagoidaan raskausviikkoihin. Partikkeli implikoi hämmästyystä raskausviikkojen nopeaan etenemiseen. Myös Lindemanin (2014: 98) tutkimuksessa *oho*-partikkelin varianttien merkitys oli useimmiten yllätyksen tai hämmästyksen ilmaiseminen, mikä ei toisaalta eroa esimerkiksi Kielitoimiston sanakirjan (2022) määritelmästä, jonka mukaan sana *oho* on 'hämmästyttä, pahoittelua, päivittelyä, epäilystä tms. ilmaiseva huudahdus'. Eräänlaista hämmästyttä tai kauhistelua ilmaisevat aineistossa myös partikkelit *kääk* ja *jestas*:

(32) Vikalla kolmanneksella ollaan, **kääk!** (Jonna Leppänen.)

(33) Viisi viikkoa enää laskettuun aikaan, **kääk!** (Jonna Leppänen.)

(34) Alkuvuikosta ajattelin, että **kääk**, eikö mulla ole mitään mielitekoja tällä viikolla? (Alexa Dagmar.)

(35) **Kääk**, kahvi ei mene enää alas (Julia-ihminen.)

(36) Kasvutahti on edelleen huimaa. Viikon alussa n. 565 ja viikon lopussa 665 grammaa. **Jestas!** (Alexa Dagmar.)

Kaikissa yllä olevissa esimerkeissä *kääk* ilmaisee jollakin tavalla kirjoittajan kauhistelua asian suhteen. Esimerkeissä 32 ja 33 kauhistelu liittyy raskauden nopeaan etenemiseen, kun taas esimerkeissä 34 ja 35 mielitekojen mahdolliseen puutteeseen ja siihen, että kahvia ei enää voisi juoda. VISK:n (§ 1039) mukaan tunteen ja asenteen ilmausten tyypillinen paikka on vuoron loppu (esim. *Apua! Mä olen unohtanu kukkaron kotiin. Kääk.*). Näin on myös esimerkeissä 32, 33 ja 36. Esimerkeistä voi myös tulkita eroja sen suhteen, kuinka vakavaa kauhistelua *kääk* ilmaisee. Esimerkeissä 34 ja 35 *kääk* saa vitsikkään vivahteen, sillä mieliteot ja kahvin juonti eivät ole vakavaluonteisia aiheita. Päivittelyä ja kauhistelua osoittaa myös *jestas* esimerkissä 36, jossa partikkelin avulla reagoidaan sikiön nopeaan kasvutahtiin.

Myös helpotusta ja väsymystä ilmaistaan interjektioden avulla aineistossa:

(37) Mikä ääretön helpotus!! Ja kaikki näytti onneksi olevan myös kunnossa, **huh!** (Linda Juhola.)

(38) **Huh**, vähiin käy viikot ja enää neljä viikkoa laskettuun aikaan! (Jonna Leppänen.)

(39) Kerran kyllä innostuin liikaa, kun kävin ystävän ja koirien kanssa vähän pidemmällä kävelyllä ja sen jälkeen liitoskivut tuntuivat taas niin että **huhh**. (Jonna Leppänen.)

(40) Kookospähkinä! Ja niin hurja vauhti mahassa että **huhheijaa**. (Alexa Dagmar.)

Esimerkeissä 37 ja 38 *huh* osoittaa helpotusta ja huojennusta. Esimerkissä 37 merkityksen voi päätellä siitä, että kirjoittaja viittaa helpotuksen tunteeseen. Sen sijaan esimerkissä 38 *huh*-partikkeli viittaa raskauden viimeisiin hetkiin, joten se voidaan tulkita joko huojennusta tai väsymystä ilmaisevaksi. Selvemmin väsymystä osoittavat esimerkkien 39 ja 40 partikkelit *huhh* ja *huhheijaa*, jotka viittaavat liitoskipuihin ja sikiön liikkumiseen.

Interjektiot ovat aineistossani selvimmin affektisia partikkeleita, mikä ei ole yllättävää, sillä myös VISK:n (§ 1707) mukaan interjektiot ovat tyypillisiä affektisia konstruktioita. Interjektiot

esiintyvät aineistossani usein huutomerkin kanssa, mikä korostaa huudahdussanan luonnetta ja affektisuutta. Myös Kokon (2016: 26) pro gradussa ilmeni, että interjektiot ovat merkittäviä affektisuuden osalta hänen tarkastelemansa Facebook-sivuston kommenttikentissä. Interjektioilla osoitetaan runsaasti erilaisia affekteja. Kuten olen esittänyt, partikkeleilla voidaan osoittaa muun muassa vitsikkyyttä, mielihyvää, innostusta, hämmästyttä, kauhistelua, helpotusta ja väsymystä. Aina interjektioita ei kuitenkaan käytetä suoraan niiden prototyypillisessä merkityksessä, vaan niitä voidaan käyttää jopa päinvastaisessa merkityksessä, jolloin partikkeli saa kontekstissaan sarkastisen vivahteen.

4.2.2 Sävyartikkelit

Sävyartikkelit muovaavat lausuman merkitystä tuomalla lausumaan uuden sävyn. Merkityksen tulkinta riippuu kontekstista, jossa sävyartikkeliä käytetään. (VISK § 821.) Myös sävyartikkeleita esiintyy aineistossa runsaasti. Määrällisesti aineistosta korostuu *kyllä*-partikkeli, mutta esitän tässä luvussa myös muiden partikkeleiden luomia sävyjä (ks. taulukko 4).

Taulukko 4. Affektiset sävyartikkelit aineistossa

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>kyllä</i>	51
<i>nyt</i>	16
<i>sitä</i>	14
<i>sit(ten)</i>	16
<i>vasta</i>	2

VISK:n mukaan *kyllä* esiintyy usein affektisena. Pelkästään lausuman alussa oleva *kyllä* voi riittää affektisuuden luomiseen. Lisäksi *kyllä*-partikkeliä käytetään jonkin asteen tai intensiteetin korostamisessa esimerkiksi modaaliverbin kanssa, joka korostaa affektisuutta. (VISK § 1717.) Usein *kyllä* esiintyy aineistossa korostaen jonkin ominaisuuden (adjektiivin tai adverbien) astetta, mutta modaaliverbejä ei sen sijaan esiinny juurikaan:

(41) Tämä on ollut **kyllä** tosi ihanaa ja spesiaalia, tullaan varmasti muistelemaan tätä aikaa raskaudesta myöhemminkin. (Jonna Leppänen)

(42) Katselin kuvia meidän arjesta ja kävin kurkkimassa makkarissa meidän nukkuvia lapsia ja mietin, että meillä on **kyllä** tosi tosi kiva elämä. (Julia-ihminen)

(43) Tuo kantapäiden särkeminen on **kyllä** jännä, mutta toki jaloilla on nyt huomattavasti normaalia enemmän painoa mitä kannatella. (Jonna Leppänen)

(44) Rentouttavin vuorokausi oli, kun mentiin Tikin kanssa hotelliin ja vain löllöttiin ja katseltiin elokuvaa (jostain syystä päädyimme katsomaan Ben Affleckin Argon, joka oli **kyllä** hyvä!). (Julia-ihminen)

(45) Muistiinpanossa lukee “bileet mahassa” ja siltä se **kyllä** kovasti välillä tuntuukin. (Linda Juhola)

Kyllä toimii esimerkeissä 41 ja 42 affektisesti korostaen *tosi*-intensiteettisanaa ja sen määrittämiä adjektiiveja *ihana* ja *spesiaali* sekä *kiva*. Esimerkeissä 43 ja 44 *kyllä* ei korosta intensiteettisanaa, vaan sävyttää adjektiivia (*jännä*, *hyvä*). Esimerkissä 45 taas *kyllä* korostaa adverbia *kovasti*. Kaikissa esimerkeissä *kyllä* luo sävyn, joka korostaa ominaisuuden astetta. Keskeinen tehtävä *kyllä*-partikkelilla aineistossa onkin korostaminen.

Lauseenalkuisena *kyllä* on usein affektinen (VISK § 1717). Kuitenkin sellaisia *kyllä*-esiintymiä, joissa partikkeli esiintyisi lauseen alussa, on aineistossani vähän. Ne tapaukset, joissa näin on, näyttäytyvät kuitenkin ilmeisen affektisina:

(46) **Kyllä** on niin, että ihminen joutuu aina välillä pötköttämään, muuten ei tule mistään mitään. (Julia-ihminen)

(47) Luonnollisesti vedettiin koko sairastelusyksen kruunaava tautikierre huippuunsa: vuoronperään jokainen oli vatsataudissa ja sen jälkeen flunssassa. **Kyllä** oli kiva! (Julia-ihminen)

Esimerkissä 46 *kyllä* liittyy väitelauseeseen. *Kyllä* korostaa kirjoittajan näkemystä asiasta ja luo kuvaa siitä, että kirjoittajan mielipide on oikea. Esimerkissä 47 *kyllä* esiintyy erityyppisessä lauseessa, jossa partikkeli painottaa lausetta. Lauseen merkitys yksinään olisi positiivissävytteinen, mutta jos tarkastellaan edeltävää virkettä, voidaan jälkimmäinen *kyllä*-lause tulkita sarkastiseksi. *Kyllä* lauseen alussa korostaa lauseen sarkastista sävyä esimerkissä 47.

VISK (§ 1717) tuo esiin *kyllä*-partikkelin osalta myös sen, että partikkeli yhdistyy usein muiden partikkeleiden (esim. *aina*, *nyt*, *sit* ja *sitten*) kanssa. Aineistossani *kyllä* yhdistyy kliittiseen sävypartikkeliin *-hAn* sekä liitepartikkeliin *-kin*:

(48) Juhannusviikonloppuna Instafeedit vilisi toinen toistaan upeampia täytekekkuja ja **kyllähän** sitten meikäläisenkin oli sellainen tehtävä! (Alexa Dagmar)

(49) On synnyttämisen nyt vaan todella omituista touhua. Ja siis, **kyllähän** se sattuu. (Julia-ihminen)

(50) Innostun jopa juomaan kahvilassa kupin kahvia, mikä **kylläkin** osoittautuu hyvin huonoksi valinnaksi. (Mami Go Go)

Sävypartikkelin *-hAn* luomat sävyt liittyvät oletukseen, että asiointi on puhujille tuttua tietoa (VISK § 830). Esimerkissä 48 *kyllähän* korostaa lauseen pakollisuutta ilmaisevaa *oli tehtävä* - ilmausta. *Kyllä* loisi jo yksinään virkkeeseen uuden sävyn, ja *-hAn* muovaa sävyä entisestään. Esimerkissä 49 *kyllähän* ilmaisee, että asia on itsestään selvä tosiasia (ks. VISK § 830). *Kyllä* ja *-hAn* ilmaisevat kirjoittajan asennoitumista puheenaiheeseen, ja näin ollen ne korostavat sitä, että kirjoittajan mielestä synnyttämisen todella sattuu, ja sen pitäisi olla kaikkien muidenkin tiedossa oleva asia. Esimerkissä 50 *kylläkin* ilmaisee kirjoittajan suhtautumista niin, että asian voidaan tulkita olleen eri tavalla aiemmin. *-kin*-partikkeli voidaan tulkita ilmaisevan lauseessa sitä, että kirjoittaja ajatteli kahvikupillisen olevan hyvä valinta, mutta jälkeinpäin valinta osoittautui huonoksi. Liitepartikkeli *-kin* ja sen tuomat merkitykset voivatkin vaikuttaa koko lauseeseen eivätkä ainoastaan siihen sanaa, johon se on liittynyt (VISK § 842).

Kliittisen *-hAn*-sävypartikkelin ja *-kin*-liitepartikkelin lisäksi *kyllä* esiintyy sävypartikkeleiden *sitten*, *sitä* ja intensiteettipartikkeleiden *ihan* ja *aivan* kanssa, kuten seuraavat esimerkit osoittavat:

(51) Sanoisin, että se on **kyllä** taas **sitten** niitä juttuja, joita tästä raskaudesta tulen kaipaamaan. (Julia-ihminen)

(52) Mutta **kyllä sitä** kuitenkin sitten enimmäkseen tunsin onnea. (Julia-ihminen)

(53) Mutta luotin siihen, että **kyllä sitä** vatsalleen ehtii jutella myöhemminkin. (Julia-ihminen)

(54) Aika on mennyt **kyllä ihan** älyttömän nopeasti, en voi uskoa että on enää niin vähän jäljellä. (Jonna Leppänen)

(55) Kerrankin myös Steve pääsi siis mukaan kurkistelemaan babyä, joka tuntui **kyllä aivan** ihanalta, tähän mennessä hän kun on seurannut kaikkia käyntejä vaan puhelimen ruudun välityksellä. (Linda Juhola)

Esimerkissä 51 *kyllä* ja *sitten* esiintyvät partikkelin *taas* yhteydessä. Esimerkeissä 52 ja 53 *kyllä* ja *sitä* sävyttävät lauseita. Esimerkissä 53 partikkelit esiintyvät nollapersoonaisessa lauseessa, mutta *sitä* korostaa kirjoittajan omaa kokemusta, sillä hän puhuu itsestään. Sen sijaan esimerkin 52 lauseessa kirjoittaja viittaa yksikön ensimmäisellä persoonalla eksplisiittisesti itseensä. Intensiiteettipartikkeleista *ihan* ja *aivan* esiintyvät yhdessä *kyllä*-partikkelin kanssa. Näissä tapauksissa (54 ja 55) *kyllä* vahvistaa intensiiteettipartikkeleiden kanssa ilmausta. Esimerkissä 54 *kyllä* ja *ihan* vahvistavat *nopeasti*-sanaa yhdessä *älytön*-adjektiivin kanssa. Partikkelit tekevät ilmaisusta entistä affektisemmän, sillä ne eivät ole lauseessa välttämättömiä. Esimerkissä 55 *kyllä* ja *aivan* vahvistavat *ihana*-adjektiivia, joka on myös itsessään affektinen sana.

Sävypartikkelina *sitten* sijoittuu finiittiverbin jälkeen tai lausuman loppuun, kun taas adverbina se ilmaisee tapahtumien peräkkäisyyttä ja se sijoittuu lausuman alkuun. Sävypartikkelina *sitten* merkitsee päätelmää 'näin ollen' tai kontrastia. (VISK § 825.) Aineistossani *sitten*-partikkelin tuomat sävyt ovat moninaisia:

(56) Näiden viikkojen aikana taistelin jatkuvasti aivan infernaalisen näläntunteen ja sen kanssa, ettei tehnyt mieli syödä ei **sitten** mitään. (Linda Juhola)

(57) Viikolla 19 olen hieman väsyneempi, liekö **sitten** syynä joululoma vai mikä, mutta jouluna nukuin yhtenä päivänä jopa kahdet päikkärit. (Jonna Leppänen)

(58) En **sitten** tiedä tuleeko linea negra yleensä jo näin aikaisin, mutta itselläni se tosiaan alkoi näillä viikoilla pikkuhiljaa hahmottua navan alle. (Linda Juhola)

(59) Haaveilin paahdetusta kukkakaalista ja hummuksesta ja googlailin reseptejä varmaan tunnin aamuyöstä. Sitä tulikin **sitten** syötyä useampana päivänä sen jälkeen ja muutamana päivänä söin hummusta suoraan purkista. (Alexa Dagmar)

Esimerkissä 56 *sitten* korostaa kirjoittajan tuntemuksia siitä, että hänen ei tehnyt mieli syödä mitään. Vaikka *sitten* toimisi sävypartikkelina, sillä voi silti olla temporaalisia merkityksiä, sillä partikkelin temporaaliseen merkitykseen 'sen jälkeen' liittyy myös kausaalinen merkitys 'mitä tapahtui sen jälkeen, mitä siitä seurasi' (Halonen 2005: 277–278). Esimerkissä 59 voidaan

havaita kausaalinen merkitys, sillä kirjoittajan esittämä haaveilu johti siihen, että hän söi useana päivänä paahdettuja kukkakaaleja. Esimerkeissä 57 ja 58 *sitten* sävyttää epävarmaksi merkittyjä lauseita (*liekö, en tiedä*). *Sitten* liittyy kontrastin luomiseen, sillä esimerkeissä sivulause alkaa sanalla *mutta*, jonka jälkeen kirjoittaja kertoo omista kokemuksistaan. Voidaankin ajatella, että *sitten* osaltaan korostaa kirjoittajan suhtautumista asiaan niin, että ne nimenomaisesti ovat kirjoittajan omia kokemuksia.

Sävypartikkeli *sitten* voidaan lyhentää myös muotoon *sit*, joka näkyy myös esimerkissä 60:

(60) En **nyt sit** tiedä, onko 20 000 askeleen ottaminen tässä vaiheessa fiksuja, molemmat kankut aivan super jäykät ja nukkuminen, kääntyminen, todella vaikeaa. (Julia-Ihminen)

(61) Ah, vihdoinkin väsymys ja paha olo alkoivat poistua kehostani. Ehkäpä jotkut puhuvat *keskiraskauden hehkusta* siksi, että alkuraskaus on niin kalmaista ja loppuraskaus vaivaiseikon elämää. Niihin verrattuna keskiraskaus on joillekin onnekkaille kuten minulle lähinnä semmosta normaalin ihmisen elämää. En **nyt sitten** tiedä siitä hehkusta, mutta ainakin jonkinlainen elämänhalu alkoi taas paistaa minun silmistäni. (Julia-ihminen)

VISK (§ 859) esittää partikkeliketjutyyppejen joukossa sävypartikkeleista muodostuvan ketjun *nyt sit*. Esimerkeissä 60 ja 61 on kyseessä sama partikkeliketju, vaikkakin esimerkissä 61 *sitten* esiintyy tavanomaisessa muodossaan. Partikkeleiden välittämät affektit eivät ole yksiselitteisiä. Esimerkissä 61 partikkeliketju suuntautuu taaksepäin viitaten leikillisesti raskauden hehkuun. Esimerkissä 60 lause aloittaa kokonaan uuden kappaleen, joten partikkelit eivät viittaa aiempaan. *Nyt sit* luo lauseeseen leikillisen ja sarkastisen sävyn, sillä kirjoittaja kertoo vaikeista tuntemuksistaan. Näin ollen voidaan tulkita, että ilmaus *nyt sit* vähentää *tietää*-verbin totisuutta, ja luo kuvan siitä, että kirjoittaja todella tietää asian laidan.

Myönteisissä väitelauseissa *nyt*-partikkelin tulkinta on haastavaa täsmentää, kun taas kieltolauseissa *nyt* on hyvin yleinen partikkeli (VISK § 824). *Nyt* esiintyy aineistossa väite- ja kysymyslauseissa niin, että partikkelin välittämät sävyt ovat moninaisia ja vaikeita tulkittavia:

(62) On synnyttämisen **nyt** vaan todella omituista touhua. (Julia-Ihminen)

(63) ihanaa! Vauva on täysi-ikäinen! Vai mikä se termi **nyt** on? (Julia-ihminen)

(64) Silloin ne oli sitä luokkaa, että mieliteon iskiessä (nakkikeitto, juustoleipä, porkkanakakku – mitä näitä **nyt** oli?) kauppaan oli lähdeittävä samantien oli kello sitten kahdeksan aamulla tai illalla.

(65) Kotona ei sitten ollut enää mitään oireita, joten eiköhän me **nyt** viedä se päiväkotiin huomenna. (Julia-ihminen)

(66) Nyt on hauskaa kun välillä huomaa jonkin tietyn kohdan vatsasta menevän ihan kovaksi ja aina miettii, että onkohan tuossa **nyt** pää vai peppu vai mikä kohta vauvan vartalosta. (Jonna Leppänen)

Nyt-sävyartikkeleihin ei voida yhdistää selvää temporaalista merkitystä (VISK § 823), ja näin on myös esimerkkien 62–66 kohdalla. *Nyt* ei viittaa mihinkään ajalliseen, vaan se painottaa lausetta. Esimerkissä 62 *nyt* nostaa lauseen ydinsanomana – eli synnyttämisen omituisuuden – esiin ja korostaa sitä. Esimerkeissä 63 ja 64 *nyt* liittyy olennaisesti kysymykseen (*mikä se termi nyt on, mitä näitä nyt oli*). Jälkimmäisissä esimerkeissä 65 ja 66 sen sijaan esiintyy *-hAn*-partikkelin yhteydessä (*eiköhän, onkohan*). *Nyt*-partikkelin luoma affektisuus on tunnistettava, mutta yksittäisen affektinen nimeäminen on haastavampi tehtävä. Partikkeli ei esimerkeissä viittaa mihinkään ajalliseen, vaan on esimerkiksi implikoimassa epävarmuutta tai painottamassa väitettä.

Sävyartikkeleista *vasta* on aineistossani harvinainen, mutta sen affektinen merkitys on sävyartikkeleista kenties selkein, ja siitä syystä olen sisällyttänyt ne tähän lukuun:

(67) Erillistä synnytyskertomusta seuraa perästä, siinä **vasta** kerrottavaa nimittäin onkin :-). (Linda Juhola).

(68) 9.11. Oli Finlandia-ehdokkuuden julkistustilaisuus, ja sen jälkeen elämä **vasta** muuttuikin hurlum heiksi! (Julia-ihminen)

Molemmissa esimerkeissä *vasta* toimii affektisena päivittelyn ilmaisimena (ks. VISK § 826). Partikkelin avulla korostetaan, että kerrottavaa riittää (67) ja että elämä todella muuttui ”hurlum heiksi” (68). Molemmissa esimerkeissä esiintyy myös *-kin* partikkeli, joka korostaa *vasta*-partikkelin implikoimaa merkitystä. Useammin *vasta* esiintyy aineistossa kuitenkin ajan ja paikan ilmauksiin liittyvänä fokuspartikkelina (VISK § 826), kuten alla olevassa esimerkissä:

(69) Minusta tuntuu surullisesta, että vielä tällä viikolla vauvan kuolemaa kutsuttaisiin keskenmenoksi ja **vasta** ensi viikolla kohtukouolemaksi. (Mami Go Go)

Esimerkissä 69 *vasta* ei siis sisällä affektisia merkityksiä, vaan se ilmaisee merkitystä 'ei ennen kuin' (VISK § 826). Sanan konteksti siis välittää tietoa siitä, tulkitaanko sana partikkeliksi, adverbiksi vai kenties pronominiksi. Esimerkiksi *sitä* voi esiintyä sekä pronomininä että sävyartikkelina. Sävyartikkelina *sitä* ei viittaa mihinkään, kuten pronomini tekee. *Sitä* voi esiintyä muun muassa passiivilauseissa ja nollapersoonaisissa lauseissa sävyartikkelina (VISK § 827), kuten seuraavat esimerkit osoittavat:

(70) Olen moneen kertaan vannonut etten halua enää ikinä olla raskaana, ja tässä **sitä** silti vaan silti pillitetään sitä kun se pian päättyy. (Mami Go Go)

(71) Silloin se tuntui hurjalta ja tässä **sitä** ollaan jo hieman yli puolenvälin, vitsit miten nopeasti aika on mennyt! (Jonna Leppänen)

(72) Samaan aikaan huvilalta jäätyy putket (joiden ei siis pitäisi jäätyä, mutta maa on poikkeuksellisen roudassa). Ja siinä **sitä** ollaan. (Julia-ihminen)

(73) **Sitä** jotenkin perustavanlaatuisella tavalla ymmärtää oman kuolevaisuutensa ja ajan kulun. (Julia-ihminen)

(74) En löydä siihen mitään selkeää syytä, mutta harvemmin **sitä** raskausvaivoihin löytääkään sen kummempia selityksiä. (Alexa Dagmar)

Esimerkeistä 70–72 ovat passiivilauseita ja esimerkit 73 ja 74 nollapersoonaisia. Erityisesti esimerkeissä 70–73 *sitä*-partikkelilla viitataan kirjoittajan omiin kokemuksiin ja tunteisiin (ks. VISK § 827). *Sitä* luo lauseisiin affektisen merkityksen, sillä ilman partikkelia lauseen sävy olisi erilainen (esim. *ja tässä ollaan jo hieman yli puolenvälin*). *Sitä* liittyy usein päivitteleviin lauseisiin, kuten esimerkeissä 70–72. Näissä lauseissa *sitä* liittyy verbeihin *olla* ja *pillittää*. Partikkeli implikoi kirjoittajan ihmettelevää, hämmästelevää ja päivittelevää asennoitumista. Esimerkeissä 73 ja 74 *sitä*-partikkelin luomat merkitykset eivät ole muiden esimerkkien kaltaisia. *Sitä* on *nyt*-partikkelin tavoin haastava analysoitava, sillä sen merkitystä on vaikea paikantaa lauseessa. Partikkelille onkin aineistossa ominaista se, että sen avulla muokataan koko lauseen sävyä.

Aineistossa esiintyvistä sävypartikkeleista *kyllä* esiintyy useimmiten. Sen sijaan *vasta* esiintyy vain harvoin sävypartikkelina, mutta sen luomat affektiset merkitykset ovat kenties selkeimpiä. *Kyllä* on monipuolinen sävypartikkeli, sillä sen avulla voidaan vahvistaa ilmauksen intensiteettiä tai luoda muita sävyjä esimerkiksi toisen affektisen sävypartikkelin kanssa. Aineistossani *kyllä* esiintyykin usein toisen partikkelin kanssa. Sävypartikkeleiden affektisuus ilmenee usein laajemmasta kontekstista kuin partikkelia seuraavasta sanasta tai ilmaisusta. Erityisesti *nyt*, *sitten* ja *sitä* luovat affektisen sävyn, joka vaikuttaa koko lauseeseen. *Kyllä*-partikkelin affektisuuden voi tulkita sellaisista ilmauksista, joissa *kyllä* toimii esimerkiksi jonkin jo affektisen sanan vahvistajana. Tällaista tehtävää *nyt*-, *sitten*- ja *sitä*-partikkeleilla ei oikeastaan ole, ja näin ollen kyseisten partikkeleiden affektisuuden tulkitseminen ei ole niin yksinkertaista.

4.2.3 Intensiteettipartikkelit

Kuten kandidaatintutkielmassani (Leskelä 2021), myös tämän tutkimuksen aineistossa korostuvat intensiteettipartikkelit *aivan* ja *ihan*. Intensiteettipartikkelit ovat samankaltaisia intensiteettiadverbien kanssa. Adverbien tapaan myös intensiteettipartikkelit osoittavat jonkin laatua tai määrän astetta. Ne eivät voi saada omia määritteitä eivätkä ne voi esiintyä yksin omana vuorona. (VISK § 853.) Intensiteettipartikkeleita voidaan käyttää mielipiteen ilmaisuissa niin intensiteetin vahvistamiseen kuin lieventämiseen (Hämäläinen 2019: 57–58). Määritteitä ylipäätään on myös mahdollista käyttää kielessä niin, että niillä osoitetaan asennoitumista jotakin puhetoimintoa kohtaan (Halliday 2014: 190).

Ihan voidaan VISK:n mukaan tulkita myös sävypartikkeliksi. Tulkintaa ohjaa se, missä kohdassa lausumaa se esiintyy. Intensiteettipartikkeliksi *ihan* tulkitaan silloin, kun se esiintyy sanan edessä, jota se on määrittämässä. (VISK § 828.) Aineistossa esiintyvät *ihan*-partikkelit ovat intensifioivia, mutta raja sävypartikkelin ja intensiteettipartikkelin tulkinnassa ei ole aina selkeä.

Intensiteettipartikkeleiden kohdalla olen tehnyt rajauksia sen suhteen, mitä aineistooni sisällytän. Vaikka muitakin intensiteettipartikkeleita (*aika*, *melko*, *niin*, *hyvin*, *oikein* ja *tosi*) esiintyy aineistossa jonkin verran, olen rajannut ne analyysin ulkopuolelle sekä käytännöllisistä että tutkimuksellisista syistä. Rajaus on välttämätön ensinnäkin tutkielman rajallisuuden vuoksi. Merkittävä syy rajaukselle on kuitenkin se, että *aivan* ja *ihan* ovat selkeästi eniten

käytettyjä intensifioivia partikkeleita aineistossa. Lisäksi kyseiset partikkelit ovat hyvin moninaisia sen suhteen, millaisia ilmauksia ne vahvistavat.

Taulukko 5. Affektiset *aivan*- ja *ihan*-partikkelit aineistossa

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>aivan</i>	72
<i>ihan</i>	133

Kuten taulukko 5 osoittaa, *ihan* on aineistossa kaikista käytetyin partikkeli. Tämä voi selittyä sillä, että partikkelia voi käyttää hyvin monenlaisissa konteksteissa ja se soveltuu aineistoni kaltaiseen tekstiin, jossa kuvaillaan tapahtumia. Intensiiteettipartikkeleina *aivan* ja *ihan* nostavat yleensä esiin jonkin ominaisuuden rajan (VISK § 854). Kyseinen määritelmä ei kuitenkaan täysin kuvasta aineistoni partikkeleita, sillä partikkeleilla on muitakin merkityksiä:

(75) **Ihan** hirveä olo. (Julia-ihminen)

(76) Sanotaan että aika menee raskauden puolivälin **ihan** hirvittävää vauhtia, enkä voisi olla enempää yhtä mieltä. (Mami Go Go)

(77) **Ihan** hullua ajatella, että hän on kohta täällä! (Alexa Dagmar)

(78) Tuli **aivan** liikuttunut olo: tämmöstä mun elämä oli viimeksi vuonna 2019, ennen koronaa. (Julia-ihminen)

(79) Tuo 85 minuutin kokovartalohieronta oli **aivan** ihanaa! (Jonna Leppänen)

(80) Ultran tehnyt kätilö oli **aivan** ihana, lopuksi hän vielä totesi että pitää huolta toisistanne. (Jonna Leppänen)

Yllä olevissa esimerkeissä *ihan* ja *aivan* määrittävät adjektiiveja *hirveä*, *hirvittävä*, *hullu*, *ihana* sekä NUT-partisiippia *liikuttunut*. Partikkelit eivät yhtä selvästi tuo esiin ominaisuuksien rajoja, vaan *ihan* saa enemmän merkityksen 'todella'. Partikkeleiden keskeinen tehtävä on vahvistaa ilmausta. Seuraavissa esimerkeissä partikkelit voidaan tulkita enemmän VISK:n (§ 854) määritelmän kaltaisiksi:

(81) Treenit alkoi painaa (3 x pilates, 2 x padel) ja jalat tuntui **ihan** spagetilta. (Alexa Dagmar)

(82) Energiat on edelleen **ihan** tapissa ja olen maailman eniten fiilikissä **ihan** kaikesta. (Alexa Dagmar)

(83) Matkaamme Espanjaan ja huomaan olevani jatkuvasti **ihan** jäässä sekä ramppaamassa vessaan. (Mami Go Go)

Esimerkeissä 81–83 *ihan* tuo selvästi esiin ominaisuuksien rajat. Niissä tapauksissa, kun *ihan* määrittää muuta kuin adjektiivia tai sen kaltaista sanaa (*spagetilta, tapissa, kaikesta, jäässä*), partikkeli on helpompi tulkita rajan osoittavaksi. Jokaisessa yllä olevassa esimerkissä *ihan* vahvistaa ilmausta niin, että ilmauksen voi ymmärtää jollakin tavalla maksimaalisena. Muun muassa esimerkin 82 *kaikesta* on jo itsessään kirjaimellisesti kaiken kattava ilmaus, mutta partikkeli *ihan* korostaa affektisesti ilmausta entisestään ja korostaa sitä, että kyse todella on kaikesta. Näin on myös esimerkkien 81 ja 83 kohdalla, joissa *ihan* ei ole välttämätön lauseenjäsen, vaan affektinen vahvistaja.

Aineistossa *ihan* esiintyy useimmiten ilmauksen vahvistajana, mutta partikkeli esiintyy myös lieventävässä tehtävässä. VISK:n (§ 854) mukaan esimerkiksi ilmaus *ihan hyvä* suhteuttaa ominaisuuden kontekstista ilmenevään tarkoitukseen. Seuraavissa esimerkeissä *ihan* esiintyy samanlaisessa tehtävässä:

(84) Nukun edelleen **ihan** hyvin, mutta näen mitä kummallisimpia (ja tosi realistisia unia) milloin mistäkin. (Alexa Dagmar)

(85) Liitoskivut alapään ja nivusten alueella vaivaavat ja hidastavat menoa edelleen, mutta ovat **ihan** siedettävissä kuitenkin. (Linda Juhola)

(86) Oli helpottavaa ettei asiaa ja oloa tarvinnut peitellä, jonka lisäksi minun ei tietenkään annettu kantaa mitään – sekin oli **ihan** kivaa. (Mami Go Go)

(87) Sen sijaan tämä iltavalvominen on **ihan** siedettävää. (Julia-ihminen)

(88) Yhtenä päivänä olin **ihan** suhteellisen virkeä, toisena taas vietin koko päivän sängyssä tai sohvalla aivan junan alle jääneenä (kuten kuvassa suhteellisen kalpeana, haha). (Jonna Leppänen)

Esimerkeissä 84–87 *ihan* saa merkityksen ’melko’, jota käytetään arkikielessä (ks. KS 22). Esimerkissä 88 sen sijaan *ihan* esiintyy yhdessä ilmauksen *suhteellisen* kanssa, joka myös lieventää ilmausta *virkeä*. Esimerkeissä 84–88 on kyse siitä, että *ihan*-partikkelin avulla osoitetaan asiat lievempinä. Näiden kaltaisissa esiintymissä *ihan* on välttämätön jäsen, sillä se

muokkaa merkitystä eri tavalla kuin vahvistavat *ihan*-partikkelit (*nukun edelleen hyvin* vrt. *nukun edelleen ihan hyvin*). Näin ollen partikkelin tulkitseminen affektiseksi ei ole yhtä perustelua, sillä partikkelin funktioksi muodostuu se, että sen avulla ilmausta suhteutetaan johonkin.

Usein *ihan* ja *aivan* esiintyvät sellaisissa yhteyksissä, joissa ennen adjektiivia on partikkelin lisäksi jokin muu määrite (*järjettömän, super, todella, älyttömän, mega, uskomattoman*):

(89) Viikko Tahkolla on ihana, mutta samaan aikaan **ihan** järjettömän raskas.
(Mami Go Go)

(90) Olen voinut edelleen **ihan** super hyvin. (Alexa Dagmar)

(91) Myös närästys vaivaa, ja huomaan, että huulet ovat jatkuvasti **ihan** todella kuivat, vaikka niitä kuinka yrittäisi rasvata! (Linda Juhola)

(92) Aika on mennyt kyllä **ihan** älyttömän nopeasti, en voi uskoa että on enää niin vähän jäljellä. (Jonna Leppänen)

(93) Tuntuu muuten **aivan** todella kummalliselta, että vielä on edesspäin yksi imetystaival. (Julia-ihminen)

(94) Nukun sitäpaitsi **aivan** mega sikeästi, joka aamu saa herätä kuolat poskella, haha! (Linda Juhola)

(95) Hän on saanut vauvan hetki sitten ja olin **aivan** uskomattoman kateellinen siitä, että hän pystyi vain jolkottelemaan menemään tuolla pitkin. (Julia-ihminen)

(96) Silloin tietenkin kaikki ympärillä ovat tulleet raskaaksi, se kateus ei ollut millään “positiivista suuntaa näyttävää kateutta” vaan **aivan** uskomattoman vittumaista ja raastavaa paskaa. (Julia-ihminen)

Yllä esitetyissä esimerkeissä *ihan* vahvistaa adjektiivia tai adverbia yhdessä toisen määritteen kanssa. Tällöin lause näyttäytyy entistä affektisempänä, sillä ilmaukset toimisivat ilman molempia määritteitä (*ihan super hyvin* vrt. *super hyvin*). Myös *aivan* luo lauseeseen samanlaisen merkityksen vahvistamalla seuraavaa ilmausta. Kaikille esimerkeille 89–96 on yhteistä se, että partikkelit esiintyvät hyvin kuvailevien, affektisten ja äärimmäisyyttä ilmaisevien määritteiden yhteydessä. Lisäksi *ihan* ja *aivan* ovat – kuten yleisestikin aineistossa – affektisuuden vahvistajia, eivätkä ne ole lauseissa välttämättömiä.

VISK määrittelee monet genetiivisijaiset intensiteettimääritteet vahvistaviksi, ja samassa yhteydessä mainitaan muun muassa puhutussa kielessä käytetyt sanat *hirveän, kauhean* ja

saira. Genetiivisijaisten intensiteettimääritteiden yhteydessä ei kuitenkaan esitetä tapauksia, joissa määrite esiintyisi partikkelin (*ihan* tai *aivan*) kanssa. (VISK § 666.) Seuraavat esimerkit kuitenkin osoittavat, että tämänkaltaista käyttöä partikkeleilla ja määritteillä on:

(97) Uskallaudun erääseen iltatapahtumaan (jossa syön myös palan lohisushia) ja minulle tulee siellä yhtäkkiä **ihan** hirveän huono -ja pyöräyttävä olo. (Mami Go Go)

(98) Pystyin jo kuitenkin katselemaan sarjoja läppäriltä, mutta edelleen puhelimen selaaminen tuottaa **ihan** hirveän olon. (Mami Go Go)

(99) Vaikkakin nopeasti kyllä huomasin, että mitenkään **ihan** kauhean suurta apua siitä ei ollut, vaikka aavistuksen ne oloa helpottikin. (Linda Juhola)

(100) Niin helppoa ja **ihan** sairaan hyvää! (Alexa Dagmar)

Esimerkeissä 97 ja 98 *ihan* esiintyy genetiivisijaisen määritteen *hirveän* yhteydessä. Esimerkissä 99 määritteenä on *kauhean*, kun taas esimerkissä 100 *saira*. Partikkeleita hyödynnetään affektisina vahvistajina myös näiden määritteiden yhteydessä. Aina intensiteettipartikkelit eivät kuitenkaan yksiselitteisesti määritä seuraavaa ilmausta, kuten adjektiivia tai adverbia. Vaikka *ihan* määrittää jotakin muuta sanaa tai ilmausta, sillä voi silti olla intensifioivia tehtäviä:

(101) Sitä ei **ihan** niin vaan suoritetaakaan, vaan ähisten ja puhisten vaihdetaan oikealta vasemmalle, ja takaisin. (Linda Juhola)

(102) Mitään erityisiä cravingseja ei vielääkään ollut, paitsi kerran kyllä lähdin kauppaan **ihan** vaan ostaakseni kaurakeksejä (joita en ole vuosiin ostanut) kun näin jossain kuvan paketista. (Jonna Leppänen)

(103) Arvelen itsekin kyseessä olevan vain kohdun kasvukivut, mutta en muista aiemmista raskauksista että ne olisivat **ihan** näin kovia tai etenäkään että niitä olisi enää tässä vaiheessa raskautta. (Mami Go Go)

(104) Joka tapauksessa: Kirjamessuilla oli ihanaa, oli mahtavaa nähdä ihmisiä ja ai vitsi olin otettu, kun Gummerus oli tehnyt **ihan** semmosen kunnan seinälakanan mun kirjastani. (Julia-ihminen)

(105) Tunnen myötätuntoa Hannea kohtaan, mutten osaa **ihan** yhdistää sitä vielä itseeni. (Julia-ihminen)

(106) Varmasti tämä hellekin tekee tehtävänsä ja väsyttää jo **ihan** itsessään, vaikka ihanaa tämä lämpö onkin. (Alexa Dagmar)

Esimerkeissä 101–106 *ihan* esiintyy moninaisissa tehtävissä. Esimerkeissä 101 ja 102 *ihan* voidaan tulkita myös sävyartikkeliksi, sillä partikkeli ei määritä yksiselitteisesti tiettyä ilmausta. Tulkitsen partikkeleille kuitenkin myös intensifioivan funktion, sillä partikkelit määrittävät verbien (*suorittaa* ja *ostaa*) intensiteetin laatua. Esimerkeissä 103 ja 104 partikkeli määrittelee ilmauksen intensiteettiä (*kovia*, *kunnon*). Myös esimerkeissä 105 ja 106 *ihan* saa intensifioivia tehtäviä, sillä partikkelin avulla muokataan ilmauksen intensiteettiä. Esimerkissä 105 *ihan* osoittaa, että kirjoittaja ei täysin osaa yhdistää asiaa itseensä, kun taas esimerkissä 106 *ihan* korostaa sanan *itsessään* intensiteettiä.

Kokon (2016: 37) tutkimusaineistossa, joka kerättiin Facebook-sivuston kommentteista, *aivan* esiintyi useammin positiivissävytteisissä konstruktioissa. Näin ei voi yksiselitteisesti todeta oman aineistoni *aivan*-esiintymien osalta, sillä partikkelia käytetään affektisesti myös negatiivissävytteisten ja sitä neutraalimpien ilmauksien yhteydessä:

(107) Kivut ovat niin kovat, etten pysty seisomaan suorassa, en istumaan ja kun yritän mennä sängylle lepäämään, tuntuu sekin **aivan** kaamealta. (Linda Juhola)

(108) Purskahdin itkuun **aivan** typeristä asioista ja olin tosi herkillä – tämä selittyikin lukiessani raskaussovelluksista viikkokuvauksia, joissa mainittiin ”emotional ups and downs” (Jonna Leppänen)

(109) Tässä vaiheessa alkoi myös **aivan** todella voimakas väsymys iltaisin, ja meninkin joka ilta reilusti ennen ysiä nukkumaan. (Linda Juhola)

(110) Onneksi sitä ei valu **aivan** valtoimenaan, kuten jollain, mutta herään useana aamuna tippa nenän alla ja niistäessä sitä tulee enemmän. (Mami Go Go)

(111) Alavatsa kipristeli **aivan** sellaiseen tuttuun tapaan. (Julia-ihminen)

(112) Olimme esimerkiksi tehneet Nean kanssa töitä ja viettäneet neljän tunnin kuvauspäivää, jolloin olen siis käytännössä jalkeilla koko ajan, ja Nean lähdettyä lösähdin **aivan** veto pois sohvalle ja kantapäitä särki julmetusti. (Jonna Leppänen)

Aivan korostaa negatiivisesti sävyttyneitä ilmauksia, kuten *kaamea* (107) ja *typerä* (108). Lisäksi *aivan* liittyy väsymyksen korostamiseen ilmauksissa *todella voimakas väsymys* (109)

ja *veto pois* (112). Partikkelilla voidaan myös korostaa neutraaleja ilmauksia, kuten *valtoimenaan* (110) ja *sellaiseen tuttuun tapaan* (111). Aina *aivan* ei siis korosta jonkin asian positiivista merkitystä. Negatiivissävytteisissä ja neutraaleissa konteksteissakin *aivan* saa affektisia merkityksiä korostaen jotakin ilmausta ja kirjoittajan asennetta asiointilaa kohtaan.

Aineiston tarkastelun perusteella näyttää siltä, että intensifioivilla partikkeleilla on keskeinen tehtävä affektisissa ilmauksissa. Intensiteettipartikkelit ovat käytetyin affektinen partikkeliryhmä, mikä voi heijastaa osaltaan partikkeleiden moninaisuutta ja useita käyttötapoja. Tyypillistä käyttöä intensiteettipartikkeleille aineistossa on partikkelin yhdistäminen toiseen hyvin affektiseen ja kuvailevaan määritteeseen (esim. *järjetön, super, uskomaton, älytön*). Partikkeleita käytetään affektisesti niin positiivisissa, negatiivisissa kuin neutraaleissakin merkityksissä. Intensiteettipartikkelit ovat affektisuuden osalta moninaisia, sillä niitä esiintyy selvästi affektisina (*ihan sairaan hyvää*), mutta myös neutraalissa käytössä (*ihan kivaa*), jolloin asennoitumisen osoittaminen tai vahvistaminen ei muodostu partikkelin keskeiseksi tehtäväksi.

4.2.4 Lausuma- ja dialogipartikkelit

Dialogipartikkeleiden ja interjektioiden välinen raja ei ole aina selvä, sillä samaa sanaa voidaan käyttää hyvin erilaisissa tehtävissä. Esimerkiksi *ai* osoittaa dialogipartikkelina uutisen vastaanottamista, kun taas interjektiona se ilmaisee muun muassa kipua. (VISK § 863.) Samat partikkelit voivat esiintyä myös lausuma- ja dialogipartikkeleina (esim. *no*). Tästä syystä aineiston käsittelyn yhteydessä olen kerännyt partikkelin lisäksi sen laajemman esiintymisympäristön (esim. virke). Valtaosa lausuma- ja dialogipartikkeleista esiintyy Julia-ihmisen blogissa. Pidän kuitenkin tarpeellisena partikkeleiden lähempää tarkastelua, sillä ne erottuvat aineistosta omana ryhmänään.

Taulukko 6. Affektiset lausuma- ja dialogipartikkelit aineistossa

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>ai</i> (dialogi)	2
<i>jeppistä</i> (dialogi)	1
<i>juu, juuuu, joo</i> (dialogi)	8
<i>niii-in</i> (dialogi)	1
<i>no</i> (lausuma)	7

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>no niin</i> (partikkeliketju)	2

Dialogipartikkeleita käytetään tyypillisesti vuoropuhelussa niin, että niiden avulla voidaan vastaanottaa tieto uutena tai osoittaa kuulolla olemista tai samastumista (VISK § 797–798). Dialogipartikkeleiden esiintymät aineistossani ovatkin ominaisia erityisesti vuorovaikutuksellisuuden rakentamisessa:

(113) Pari päivää ennen testin tekemistä heräsin keskellä yötä hummus-himoon (ai ei mitään raskauden oireita?). (Alexa Dagmar)

Esimerkissä 113 *ai*-partikkeliä käytetään retorisessa kysymyksessä. Blogikirjoitus ei ole kohdistettu tietylle vastaanottajalle, joten kysymykseen ei voida odottaa vastausta. Partikkeli luo yhteyden edeltävään lauseeseen, jossa kirjoittaja kertoo siitä, miten hän on himoinnut hummusta. *Ai* luo suluissa olevaan lauseeseen vitsikkään ja sarkastisen vivahteen. Partikkelin avulla oikeastaan todetaan, että raskauden oireita todella on ilmennyt. Ilman partikkeliä lauseen voisi ymmärtää niin, että raskauden oireita ei olisi ilmennyt vielä. Näin ollen *ai* on olennaisessa osassa affektisuuden osoittamisessa, sillä se tuo esiin tietoa kirjoittajan suhtautumisesta.

Aineistossa esiintyvät myös *joo*- ja *juu*-dialogipartikkelit. Myös näiden partikkeleiden esiintymät ovat kiinnostavia, sillä ne kuuluvat olennaisesti puhuttuun vuorovaikutukseen. *Joo*-dialogipartikkelilla on hyvin kiteytyneet merkitystehtävät. Vuorona se vastaa kysymykseen tai sillä suostutaan pyyntöön. VISK:n mukaan *juu*-variantilla on harvinaisempaa käyttöä. (VISK § 1045.) Aineistossani *juu* on käytetympi variantti. Usein partikkeliä käytetään vastauksena ikään kuin keksityn tai oletetun vastaanottajan reaktioon:

(114) Luin lehdistä paljon siitä, mitä kaikkea korona voi aiheuttaa raskaana oleville, ja rokotuksen saaminen tuntui pelastukselta. **Juu**, ei suojaa kokonaan koronalta, mutta tekee siitä huomattavasti lievemmän kuin rokottamattomilla. (Julia-ihminen)

Esimerkin 114 partikkelin voi tulkita affektiseksi, sillä sen avulla kirjoittaja osoittaa asennoitumistaan aiheeseen. *Juu* ei ole kontekstissaan välttämätön, sillä virke toimisi myös

ilman sitä (*Ei suojaa kokonaan koronalta, mutta tekee siitä huomattavasti lievemmän kuin rokottamattomilla*). Näin ollen partikkelilla tuodaan jälleen jotakin olennaista tietoa kirjoittajan suhtautumisesta. *Juu* toimii affektisena vastauksena kuvitellulle vastaväittäjälle, joka huomauttaisi rokotuksen antamasta suojasta. *Juu* esiintyy myös pidennetyssä muodossa:

(115) Ensimmäinen neuvola oli samana aamuna ennen ultraa, ja tuntui niin hassulta olla taas *systeemissä*. Liottaa pissaa siinä proteiini-väritikussa, jutella neuvolan terkkarille omia kuulumisia. Vähän semmonen ai niiin **juuuu**, tämmöstähän tämä oli. (Julia-ihminen)

Esimerkissä 115 pidennetty *juu* esiintyy osana partikkeliketjua *ai niin juu*. Partikkeliketju ilmaisee asian muistamista. Dialogipartikkelin kirjoitusasun muokkaaminen voidaan nähdä vastineena sille, että puheessa vuoroa sävytettäisiin prosodian avulla. Tällä tavalla voidaan osoittaa asennoitumista ja korostaa ilmausta.

Lausumapartikkeli *no* ei esiinny aina affektisena. Kuten dialogipartikkelit, myös lausumapartikkelit luovat aineiston kieleen vuorovaikutteisuutta. Teksti näyttäytyy vuoropuhelumaisena, ikään kuin kirjoittaja kävisi keskustelua itsensä kanssa:

(116) Yhtenä sunnuntaina junailin myös sunnuntaina Jyväskylään ja takaisin kirjamesuille (eli istuin junassa yhteensä päivän aikana 7 tuntia). Messuilla pääsin vastaamaan lavalla kolmeen kysymykseen kirjasta. *Time well spent*.

No ei vaan, itse aisassa tykkään kovasti tehdä töitä junassa (extraluokassa, aina kun en matkusta lasten kanssa – tämä on mun elämäni suuri luksus!). (Julia-ihminen)

(117) (En kuitenkaan tapani mukaan kertaakaan oksenna koko raskauden aikana, paitsi **no** joululomalla vatsataudissa, mutta sitä ei lasketa. Tai kyllä se lasketaan, koska se oli kyllä jäinen setti, joka ansaitsee tulla merkatuksi elämän koulun kirjoihin.) (Julia-ihminen)

(118) Kävi niin, etten saanut ensimmäistä kertaa enää kahvia alas. Pahin pelkoni, elämäni ilo ja valkeus viedään pois! (**No**, onneksi kykenin vielä yhteen kuppiin päivässä sitten kuitenkin.) (Julia-ihminen)

Esimerkissä 116 *no* esiintyy lauseen alussa, kuten lausumapartikkelit yleisesti tekevät. Partikkeli ilmaisee, että edeltävä lause on ollut sarkastinen tai vitsikäs. Partikkelin avulla

aiemmin sanottu ikään kuin kumotaan. Tekstissä ilmaus *time well spent* on kursivoitu, joten se on korosteisessa asemassa. *No*-partikkelin affektisuus liittyy laajempaan kontekstiin: sen avulla kirjoittaja osoittaa erimielisyyttä itseään kohtaan. Esimerkissä 117 *no*-partikkelin avulla lisätään tietoa kontrastin myötä (*paitsi no*). Partikkeli saa jopa interjektiomaisia piirteitä omakseen, sillä se ei vastaanota tietoa kuten dialogipartikkeli *no* (VISK § 856) eikä se osoita selkeästi rajaa tai siirtymää (VISK § 1036). Esimerkissä 118 *no*-partikkelin affektisuus korostuu sillä, että *no*-alkuinen virke on suunnattu kirjoittajalle itselleen. Lisäksi partikkelin avulla kumotaan edellä sanotun vakavuutta esimerkissä 118.

Lausuma- ja dialogipartikkelit esiintyvät myös yhdessä, kuten seuraavassa esimerkissä *no joo*:

(119) Yhdeksän aikaan illalla Alppu alkoi oksentaa ja oksensikin sitten noin tunnin välein koko yön aina aamuviiteen saakka. Mietin, että mahtaako tämä olla enne seuraavasta vuodesta.

Niii-in.

No joo, mutta se niistä jinxauksista. (Julia-ihminen)

Joo ei toimi esimerkissä 119 myöntävänä vastauksena tai kuulolla olon osoituksena, vaan pikemminkin affektisena ilmauksena siirtymälle yhdessä lausumapartikkelin *no* kanssa. *Joo* voi kuitenkin esiintyä affektittomana, jolloin partikkelin avulla rekisteröidään asia ymmärretyksi niin, että lausuman affektista aineista ei oteta käsittelyyn (Sorjonen 2001: 183). Aineistossani ei kuitenkaan ole kyse puhutusta vuorovaikutuksesta. Dialogi- ja lausumapartikkelit ovat aineistossani odotuksenvastaisessa ympäristössä, jolloin ne saavat affektisia tulkintoja jo sen myötä. Lisäksi esimerkissä 119 on *niin*-partikkeli pidennetyssä muodossa *niii-in*. Partikkelin tarkkaa merkitystä on vaikeaa nimetä, mutta se on selvästi affektinen kohdistuessaan edellä sanottuun. Esimerkissä 119 on kyse siitä, että teksti on hyvin keskustelumaista, mutta keskustelussa ei ole kirjoittajan lisäksi muita. Samankaltaisesta keskustelun luomisesta on kyse seuraavassa esimerkissä:

(120) Puhelimesta tänne tuupatuista kuvista päätellen olen tehnyt kuitenkin aika ihania juttuja pitkin syyskuuta. Ah, kuvat valehtelevat enemmän kuin tuhat sanaa. (Tai siis **joo**, tein kivoja juttuja, mutta huonovointisuuden ja väsymyksen koureissa.) (Julia-ihminen)

Joo-partikkelin avulla esimerkiksi 120 luodaan kontrastia ja tarkennusta edellä sanottuun. *Joo* toimii vastauksena ja selittävänä osana virkettä, jossa kirjoittaja tarkentaa ajatuksiaan. *Joo* vahvistaa kirjoittajan kokemuksia siitä, että syyskuun aikana hän on tehnyt mieleisiä asioita. Keskustelulle ominaisena partikkelina *joo* luo jälleen keskustelumaisuutta kirjoittajan omalle ajatusten virralle. Vaikka dialogi- ja lausumapartikkelit esiintyvät aineistossa useimmiten taipumattomina (ks. esimerkki 120), yksi esiintymä tekee tähän poikkeuksen:

(121) Meillä oli lapsille isot tähtisädetikut, jotka tekivät heihin suuren vaikutuksen. Juteltiin tulevasta vuodesta ja toivottiin, että tämä vuosi voisi nyt olla sitten se *paluu normaaliin*. **Jeppistä**. (Julia-ihminen)

Jep on Kielitoimiston sanakirjan (2022) määritelmien mukaan 'arkikielinen, myöntävänä vastauksena tai täytesanana'. Sana määritellään taipumattomaksi tai vaillinaisesti taipuvaksi. Esimerkissä 121 *jep* on laajennetussa muodossa *jeppis*, joka on edelleen taivutettu partitiivin sijaan *jeppistä*. VISK (§ 794) toteaa partikkeleiden olevan aina taipumattomia sanoja. Esimerkin 121 osalta voidaan kuitenkin todeta, että myös partikkelit taipuvat osittain. *Jeppistä* voidaan tulkita partikkeliksi, sillä se on valinnainen osa kokonaisuutta eikä se voi saada määritteitä. *Jeppistä* on affektinen, sillä se implikoi kirjoittajan asennoitumista edellä sanottuun. Jälleen osa tekstistä (*paluu normaaliin*) on kursivoitu, joten se näyttäytyy korosteisena. *Jeppistä* voidaan tulkita sarkastiseksi, sillä ilmaus *paluu normaaliin* on korostettu. Tekstissä puhutaan vuoden vaihteesta 2021–2022, ja teksti on julkaistu 1.4.2022, eli useampi kuukausi tapahtuneen jälkeen. *Jeppistä* voidaan tulkita affektiseksi, kun tarkastelemme vuoden 2022 alkuvuoden tapahtumia (esim. Ukrainan sodan syttyminen). Näin ollen *jeppistä* implikoi hyvin sarkastista ja irvokkasta sävyä vastauksena *paluu normaaliin* -ilmaukselle.

Partikkeliketju *no niin* esiintyy puheessa tyypillisesti rajan merkinä silloin kun keskustelu avataan tai keskustelun aikana sen jaksottamisessa. Partikkeliketjut voivat esiintyä omana kokonaisuutenaan tai vuoron alussa. (VISK § 859.) Aineistossani affektiset *no niin* -esiintymät sijoittuvat kokonaisuuden alkuun, joten ne jaksottavat tekstiä. Partikkeliketjun merkitykset ovat kuitenkin moninaisempia ja affektisempia kuin ainoastaan siirtymän merkitseminen:

(122) **No niin**. Nyt vatsa alkaa olla edessä ja tiellä. (Julia-ihminen)

(123) **No niin**, mutta juu. Eli orastavasti aloin haaveilla kolmannesta. Mutta emme me mitenkään aktiivisesti sellaista alkaneet suunnitella tai yrittää. (Julia-ihminen)

Esimerkissä 122 *no niin* voidaan tulkita turhautuneisuuden osoittimeksi. Esimerkissä 123 *no niin* jaksottaa tekstiä yhdessä *mutta juu* -ilmauksen kanssa. *No niin* osoittaa, että kirjoittaja on tekstissään siirtynyt sivupoluille puheenaiheen osalta. *No niin* ja *mutta juu* suuntautuvat edellä sanottuun – niiden avulla osoitetaan, että edellä sanottu on jollakin tavalla irrelevanttia.

Lausuma- ja dialogipartikkelit ovat tutkimusaineistossani melko pieni ryhmä. Niiden affektinen käyttö on kuitenkin erilaista verrattuna muihin partikkelityyppeihin, ja siksi ne nousevat aineistosta esiin. Osa affektisuudesta liittyy partikkeleiden luomaan vuorovaikutteiseen ja keskustelemaan tunnelmaan. Vuorovaikutteisuus ei aina kohdistu lukijoihin, vaan partikkeleiden avulla voidaan luoda tekstiä, jossa kirjoittaja keskustelee itsensä kanssa. Lausuma- ja dialogipartikkelit voivat olla osana esimerkiksi vitsikkyyden, turhautuneisuuden tai sarkastisuuden ilmaisemista. Merkitykset eivät kuitenkaan ole yksiselitteisiä. Yksi osa näiden partikkeleiden affektisuutta vaikuttaakin olevan se, että puheelle tyypilliset partikkelit esiintyvät osana kirjoitettua blogikieltä, ja sen myötä partikkeleilla on helppo osoittaa tietynlaista asennoitumista.

4.2.5 Voimasanat

Kirosanat ovat Kielitoimiston sanakirjan (2022) mukaan ’ilmaisua tehostavia, karkeina pidettäviä sanoja’. VISK:n määritelmässä puhutaan voimasanoista eli kirosanoista (§ 1725). Tulkitsen VISK:n tavoin sanat synonyymeinä toisilleen, mutta puhun systemaattisesti voimasanoista. Voimasanoja kirjoitetussa kielessä, tarkemmin kaunokirjallisuudessa, on tutkinut muun muassa Hjort (2007). Kaunokirjallisuudessa käytetään yleiskielen lisäksi puhekieltä, jolla pyritään luomaan jonkinlainen illuusio puhekielestä (Hjort 2007: 45).

Voimasanat toimivat interjektioina silloin, kun ne muodostavat vuoron yksin tai partikkelien kanssa. Voimasana voi esiintyä ketjuna partikkelin kanssa ja toimia tällöin reaktiivisena vuorona. Lisäksi voimasanat muistuttavat interjektioita prosodisesti, sillä niiden yhteydessä voidaan käyttää poikkeavia sävelkulkuja tai venyttää ääniteitä. (VISK § 856.) Alla olevassa taulukossa 7 on aineiston affektiset voimasanat koottuna.

Taulukko 7. Affektiset voimasanat aineistossa

Partikkeli	Esiintymät aineistossa
<i>god damn</i>	1
<i>helvete, helvetti</i>	3
<i>hitsi</i>	1
<i>hitto</i>	2
<i>perkele</i>	1
<i>vitsi, vitsit</i>	4

Osa aineiston voimasanoista esiintyy interjektioiden yhteydessä. Seuraavissa esimerkeissä voimasanat *vitsi* ja *hitto* ovat yhdistyneet *ai*-interjektion kanssa:

(124) Kirjamesuilla oli ihanaa, oli mahtavaa nähdä ihmisiä ja ai **vitsi** olin otettu, kun Gummerus oli tehnyt ihan semmosen kunnan seinälakanan mun kirjastani.
(Julia-ihminen)

(125) Myöhemmin viikolla käyn myös sokeroinnissa ja ai **hitto** että se sattuu.
(Mami Go Go)

Esimerkissä 124 sana *vitsi* voidaan tulkita voimasanaksi. Substantiivina *vitsillä* tarkoitetaan lyhyttä huvittavaa juttua, mutta se toimii myös lievänä kirosanana (KS 2022). Esimerkissä 124 voimasanan ja interjektion liitto korostuu affektisuuden ilmaisimena. *Ai vitsi* korostaa sitä, kuinka otettu kirjoittaja oli tapahtuneesta. Voimasana korostaa asian positiivisuutta, kun taas esimerkissä 125 voimasana *hitto* korostaa kipua eli negatiivista asiointilaa. Samanlaisesta negatiivisen affektin korostamisesta on kyse seuraavassa esimerkissä:

(126) Onneksi menin illalla Sofian kanssa raikkaalle lenkille. Aamulla ja illalla, to-del-la yrjöttävä olo. Hyi **helvete!** (Julia-ihminen)

Esimerkissä 126 ruotsinkielinen voimasana *helvete* (suom. *helvetti*) esiintyy yhdessä *hyi*-interjektion kanssa. Voimasana on ilmeisen affektinen, ja se viittaa jo sanottuun asiaan eli yrjöttävään oloon. Ilman *hyi*-interjektiota voimasanan affektia ei olisi niin yksinkertaista tulkita, mutta koska *hyi* ilmaisee prototyyppisesti inhoa, ja konteksti viittaa inhoon, on

partikkeleiden yhdistelmä helppo tulkita inhon ilmaisimeksi. Koodinvaihtoa esiintyy myös niin, että voimasanasta käytetään englanninkielistä nimeä:

(127) Tässä vaiheessa raskautta alkaa antaa ymmärrystä ihan kaikille niille, joilla on jatkuvia fyysisiä kipuja ja kolotuksia. Jos vittuilette minulle ratikassa tai kadulla, niin **god damn**, ymmärrän täysin. Teillä on oikeus siihen! Kuka kestää tämmöstä menoa kiukuttelematta? (Julia-ihminen)

Esimerkissä 127 *god damn* (suom. 'piru vieköön', sanakirja.fi) on affektinen ilmaus, joka ilmaisee voimakkaasti suhtautumista. Ilmauksen avulla kirjoittaja vahvistaa kertomaansa. Voimasanoja esiintyy myös positiivisissa tai neutraaleissa merkityksissä. Tällöin voimasanalla vahvistetaan jotakin ilmausta:

(128) Silloin se tuntui hurjalta ja tässä sitä ollaan jo hieman yli puolenvälin, **vitsit** miten nopeasti aika on mennyt! (Jonna Leppänen)

(129) Tällä viikolla löydän kaupasta kauden ensimmäiset veriappelsiinit ja **hitsi** ne maistuvat hyvältä, voisin syödä vaikka koko pussillisen putkeen jos vaan jaksaisin kuoria ja paloitella kaikki, haha. (Jonna Leppänen)

Esimerkissä 128 *vitsit* ilmaisee hämmästyä ajan nopeaan kulkuun. *Hitsi* esimerkissä 129 taas korostaa mielihyvän tunnetta (*maistuvat hyvältä*). VISK:n mukaan (§ 1725) voimasanat esiintyvät tyypillisesti myös kiteytyneissä konstruktioissa (esim. *helvetti soikoon, haista paska*). Tällaisesta on kyse myös seuraavassa esimerkissä:

(130) Sovelluksen mukaan alkion silmäluomet kehittyvät nyt. Se on mukava ja käytännöllinen ajatus, sillä aikanaan tämä lapsi joutuu kyllä sulkemaan silmänsä isosisarustensa taistelulta, **helvetti** sentään. (Julia-ihminen)

Esimerkin 130 kiteytynyt konstruktio *helvetti sentään* rinnastuu VISK:n esittämän *helvetti soikoon* kanssa. Voimasana ilmaisee turhautumista, jota sana *sentään* korostaa entisestään. Voimasanoista *perkele* ei esiinny aineistossa muuten kuin substantiivin genetiivimääritteenä:

(131) **Perkeleen** rauta-arvot.

Esimerkissä 131 genetiivimuotoinen *perkele* toimii voimasanana. Jos *perkele* määrittäisi adjektiivia tai adverbia (esim. *perkeleen hieno*), tällöin se toimisi intensiteettipartikkelin tavoin (kuten *niin*, *kovin* tai *tosi*) (VISK § 1726).

Halliday esittää, että puheessa yksittäisillä kirosanoilla ('swear words') ei ole kieliopillista funktiota lauseessa. Niiden ainoa tehtävä on toimia puheessa välimerkkien tapaan silloin, kun puhujalla ei ole mitään merkityksellistä sanottavaa. Sen sijaan voimasanat ('expletives'), jotka kuuluvat lauseen intonaatioon ja rytmiin, ovat olennainen osa vuoropuhelua. (Halliday 2014: 159–160.) Aineistossani voimasanat ovat olennainen osa lauseen merkitystä ja sen sävyjä. Lisäksi voimasanat ovat interjektioden lisäksi voimakkaimpia affektisia partikkeleita, sillä niiden välittämät affektit ovat suoria ja suhteellisen yksiselitteisiä.

Vaikka voimasanat ovat määrällisesti pienempi ryhmä aineistossa, niillä on olennainen osuus affektisuuden ilmaisemisessa. Voimasanat esiintyvät aineistoni esimerkeissä VISK:n (§ 1727) esittämällä tavalla: sekä virkkeen (vuoron) alussa, keskellä ja lopussa. Voimasanat ovat interjektioden tavoin itsessään hyvin affektisia. Voimasanan affektinen merkitys tulkitaan kuitenkin aina kontekstista. Esim. *vitsit* voi yksin tulkittuna merkitä lyhyttä, huvittavaa juttua tai lievää voimasanaa, jolla voidaan ilmaista suhtautumista. Voimasanoja käytetään aineistossa erityisesti fyysisen kivun, turhautumisen ja toisaalta innostuksen osoittamiseen.

5 Affektisen partikkelin tulkitseminen

Luvussa 4 tarkastelin aineiston erilaisia affektisia partikkelityyppejä. Analysoin aineistoesimerkkien avulla partikkeleiden affektisuutta ja tarkemmin sitä, millaisia affekteja partikkelit välittävät. Lisäksi tein huomioita partikkeleiden käytöstä esiintymisympäristön osalta. Tässä luvussa siirryn tarkastelemaan lähemmin tulkintojani affektisista partikkeleista. Luvun tavoitteena on vastata toiseen tutkimuskysymykseen:

Mitkä kielen elementit vaikuttavat partikkeleiden affektisuuteen ja niiden tulkitsemiseen?

Tässä luvussa tarkastelen siis niitä asioita, jotka ohjaavat affektisuuden tulkintaa. Koska affektisuus on moninainen kielen ilmiö, on olennaista pohtia myös niitä asioita, jotka vaikuttavat partikkeleiden tulkintaan. Olen jaotellut käsittelyn kolmeen alalukuun, joissa osoitan eri lähestymistapoja affektisuuden tulkintaan. Aineistoesimerkit ovat suurimmilta osin sellaisia, joita ei aiemmissa luvuissa ole esitetty.

Luvussa 5.1 käsittelen sellaisia partikkeleita, jotka saavat affektisen tulkinnan yksinään. Luvussa 5.2 tarkastelen erityisesti intensiteettipartikkeleiden ja joidenkin sävypartikkeleiden affektisuutta ja sitä, miten määritettävä tai muu läheinen sana vaikuttaa partikkelin affektisuuteen. Lopuksi luvussa 5.3 osoitan, että joidenkin partikkeleiden osalta affektisuus liittyy koko lauseeseen tai laajempaan kontekstiin, jolloin myös affektin nimeäminen on haastavaa.

5.1 Affektisuus ilmenee partikkelista itsestään

Kuten esitin luvussa 4, affektisuuden paikantaminen voi olla eräiden partikkeleiden osalta yksinkertaisempaa kuin toisten partikkeleiden. Osa partikkeleista voi olla affektisia yksinäänkin. Tällaisia partikkeleita aineistossa ovat interjektiot ja voimasanat, jotka toisaalta voidaan myös lukea interjektioiksi. Kyseisiin sanoihin affekti on leksikaalistunut (VISK § 1707).

Interjektiot voidaan tulkita jo yksinään affektiseksi, mutta kuten esitin luvussa 4.2.1, partikkelin välittämä affekti ei välttämättä aina ole odotuksenmukainen tai tyypillinen:

(132) **Jee**, pahoinvointi tulee myös takaisin! (Mami Go Go)

(133) **Ah**, kuvat valehtelevat enemmän kuin tuhat sanaa. (Julia-ihminen)

Prototyypillisesti *jee* ilmaisee innostusta (VISK § 1709), mutta näin ei ole esimerkissä 132, sillä lauseessa viitataan pahoinvoinnin palaamiseen. Myöskään esimerkissä 133 *ah* ei ilmaise prototyypistä merkitystään eli mielihyvää tai nautintoa, sillä lauseessa mikään ei varsinaisesti viittaa näihin tunteisiin. Vaikka siis interjektio voidaan todeta affektiseksi jo ilman lauseyhteyttä, sen välittämän affektin tulkinta vaatii myös kontekstin tarkastelua.

Usein interjektiot – kuten *haha*, *huh*, *jee*, *kääk* ja *oho* – kuitenkin esiintyvät odotuksenmukaisessa merkityksessä (ks. lisää luvusta 4.2.1). Esimerkkinä voidaan nostaa *ah* ja sen variaatiot, jotka esimerkistä 133 poiketen osoittavat useimmiten mielihyvää tai nautintoa. Nämä tunnetilat on VISK:ssakin (§ 1709) mainittu kyseisen partikkelin kohdalla. Lisäksi erilaiset negatiivisia tunteita osoittavat partikkelit (esim. *äh*, *hoh hoijaa*) näkyvät aineistossa hyvin tavallisessa merkityksessä:

(134) Joulupöydässä teki muuten tiukkaa olla ilman kaikkia ihania graavikaloja ja mätii, **ahh**. (Jonna Leppänen)

(135) Käsittelivät epäkiinnostavasti ja masentavasti ilmastokriisiä. **Hoh hoijaa**. (Julia-ihminen)

(136) Ainoa huomio tosin oli se, että baby varmaan makoilee jotenkin virtsarakon läheisyydessä, koska kokoajan oli aivan kauhea pissahätä, mutta lukuisista vessassakäynneistä huolimatta koskaan ei tuntunut rakko tyhjentyvän kunnolla, vaan aina heti pöntöltä noustessa oli heti sellainen fiilis, että **äh** vähän kyllä pissahätä vieläkin. (Linda Juhola)

Aineiston interjektioille on tyypillistä, että ne sijoittuvat virkkeen tai muun kokonaisuuden loppuun, jolloin niillä reagoidaan edellä sanottuun. Esimerkissä 134 partikkeli *ahh* implikoi mielihyvän tunnetta, joka viittaa lauseessa ihaniin graavikaloihin ja mätiiin. Esimerkissä 135

hoh hoijaa reagoi myös edellä sanottuun eli ilmastokriisiin ”epäkiinnostavaan ja masentavaan käsittelyyn”. Esimerkissä 136 *äh* esiintyy lauseen keskellä, mutta se ilmaisee prototyypistä merkitystä eli tuskastumista tai harmistusta (KS 2022).

Kuten esitin luvussa 4.2.5, voimasanat voidaan tulkita affektisiksi jo yksinään esiintyvinä:

(137) Se on mukava ja käytännöllinen ajatus, sillä aikanaan tämä lapsi joutuu kyllä sulkemaan silmänsä isosisarustensa taistelulta, **helvetti** sentään. (Julia-ihminen)

Voimasanat ovat yksi sanaryhmistä, joka VISK:ssakin (§ 1707) esitetty affektisuuden määritelmässä. Interjektioiden ja voimasanojen tulkitseminen affektisiksi on yksinkertaisinta siinä mielessä, että niiden affektinen merkitys ei vaadi muita lauseen osia toteutuakseen. Affekti on leksikaalistunut partikkeleihin, ja tästä syystä interjektiot sekä voimasanat nousevat aineistosta esiin affektisina partikkeleina. Kyseiset ilmaukset ovat jopa ilmeisen affektisia, joten tunteiden ilmaisu niiden avulla on suhteellisen yksiselitteistä ja selkeää.

Sen sijaan varsinaisen affektin paikantaminen vaatii lauseyhteyden tulkintaa, sillä kuten osoitin, interjektioitakin voidaan käyttää esimerkiksi sarkastiseen sävyyn, jolloin prototyyppinen merkitys ei toteudu. Konteksti siis vaikuttaa myös siihen, miten interjektio tai voimasana tulkitaan. Näin todettiin myös Lehden (2019: 58) tutkimuksessa, jossa tarkastelun kohteena olivat erilaiset negatiivista asennoitumista kuvastavat partikkelit. Interjektioilla ja voimasanoilla voidaan osoittaa hyvin selvästi ja voimakkaasti tunteita. Tästä syystä ne eroavatkin muista aineiston partikkelityypeistä, joiden affektisuus on moninaisempaa ja monitulkintaisempaa.

5.2 Affektisuus tulkitaan määritettävän sanan myötä

Eräät sanat, kuten intensiteettipartikkelit, vaativat parikseen määritettävän sanan. Intensiteettipartikkeleita kuvastaa muun muassa se, että ne eivät voi esiintyä yksinään vastauksena kysymykseen (VISK § 853). Koska intensiteettipartikkelit määrittävän sanaa, partikkeleiden affektisuuden tulkintaan vaikuttaa keskeisesti partikkelia ympäröivä konteksti. Intensiteettipartikkeleita ei VISK:n määritelmässä mainita keskeisinä affektisina partikkeleina.

Sen sijaan keskeisinä affektisuuden ilmaisimina partikkeleista mainitaan interjektiot ja dialogipartikkelit. (VISK § 1709.)

Kuten esitin luvussa 4.2.3, *ihan* esiintyy usein intensiteettipartikkelina vahvistamassa jonkin ilmaisun laadun tai määrän astetta. *Ihan*-partikkelin tulkitseminen affektiseksi ei ole yhtä suoraviivaista kuin interjektioiden, joihin affektisuus on leksikaalistunut. Näin ollen on keskeistä tarkastella esimerkiksi sitä sanaa, jota intensiteettipartikkeli määrittää. Usein *ihan*- tai *aivan*-intensiteettipartikkelin affektisen sävyn voi tulkita määritettävän sanan kautta. Luvussa 4.2.3 esitettyjen esimerkkien sanoista muun muassa *hirveä*, *hervittävä*, *hullu*, *uskomaton* ovat samanlaisia affektisia sanoja, joita *ihan* valinnaisena osana määrittää. Seuraavissa esimerkeissä on myös kyse affektisista sanoista, joita *aivan* ja *ihan* määrittävät.

(138) Tämä oireettomuus on toki **aivan ihanaa**, mutta samalla huoli nostaa välillä päätänsä, kun kropassa raskaus ei tunnu. (Alexa Dagmar)

(139) Mahassa tuntui tapahtuvan kokoajan enemmän ja enemmän liikehdintää, joka on ollut **aivan ihanaa!** (Linda Juhola)

(140) Sen sanoituksethan on **aivan karseat ja sovinitiset**, mutta sitten kuitenkin herkistyin kohatuksessa, jossa Taylor laulaa... (Julia-ihminen)

(141) He veivät minut Sofian luokse, jossa oli **aivan mielivaltaisen herkullinen** vegaani(!)brunssi. (Julia-ihminen)

(142) Jo 80% raskaudesta takana, **ihan kreisiä!** (Jonna Leppänen)

Yllä olevissa esimerkeissä *ihan* ja *aivan* määrittävät hyvin kuvailevaa ja tunnepitoista adjektiivia. Kuvailevia adjektiiveja ovat *ihana*, *karsea* ja *sovinitinen*, *herkullinen* ja *kreisi*. Ilmausten affektisuutta korostavat vahvistajana olevat *ihan* ja *aivan*. Lisäksi esimerkissä 141 *aivan*-partikkelin lisäksi *herkullinen*-adjektiivia vahvistaa sana *mielivaltainen*, jota ei tässä kontekstissa tulkita kirjaimellisesti ('mielivaltaan perustuva' tai 'sattumanvarainen', KS 2022).

Toisaalta *ihan*- ja *aivan*-partikkelin affektisuuden voi tulkita myös jonkin äärimmäisyyttä ilmaisevan sanan tai sanojen myötä. Myös luvussa 4.2.3 esitin samankaltaisia esimerkkejä, joissa *ihan* esiintyy äärimmäisyyttä ilmaisevien sanojen (*kaikesta*, *super*, *todella*, *mega*) yhteydessä.

- (143) Lievää närästystä aina silloin tällöin ruuan jälkeen, joka on itselleni **ihan uusi fiilis**, mutta sekään ei juuri häiritse enkä ole joutunut ottamaa siihen lääkitystä avuksi. (Linda Juhola)
- (144) Tuntuu että kohtu on alkanut painaa rakkoo **ihan eri tavalla**, kun nyt pienikin pissahätä tuntuu yhtäkkiä ihan megalomaaniselta ja vessassa saa juosta koko ajan. (Jonna Leppänen)
- (145) Olen **ihan loppu** ja mieleni on todella maassa. (Mami Go Go)
- (146) Olen **ihan super** kiitollinen siitä että väsymys ja vaivat alkoi vasta nyt ihan loppusuoralla, nimittäin nämä vikat viikot menee vaikka päällä seisten. (Alexa Dagmar)
- (147) Lisäksi jotenkin tykkään siitä ajatuksesta, ettei elämää voi elää sillä lailla täydellisesti suorittaen, vaan perälauta vuotaa vähän – ja kun lapsia on kolme, on **aivan pakko** laittaa vanhemmuuden (ja kaiken muunkin) standardeja alaspäin. (Julia-ihminen)

Esimerkeissä 143 ja 144 *ihan* sävyttää lausetta affektiseksi, sillä sen avulla osoitetaan jonkin asiointilan ääripäätä (*ihan uus fiilis, ihan eri tavalla*). Äärimmäisyyttä osoittaa myös esimerkki 146, jossa *ihan* korostaa sanaa *super*, joka tarkoittaa samaa kuin 'erittäin', 'huippu' ja 'yli' (KS 2022). Esimerkissä sanat *ihan* ja *super* luovat affektisen sävyn, sillä ne korostavat kirjoittajan esittämiä tuntemuksia eli kiitollisuutta. Esimerkissä 145 *ihan* korostaa kirjoittajan väsynyttä tunnetilaa, johon kirjoittaja viittaa sanalla *loppu*. Samankaltaisesta tapauksesta on kyse esimerkissä 147, jossa *aivan* korostaa affektisesti sanaa *pakko*.

Intensiteettipartikkelit voivat luoda affektisia sävyjä myös silloin, kun ne määrittävät *-sti-* johdoksellisia tavan tai määrän adverbeja:

- (148) Jatkuva huoli ja kummalliset tuntemukset kuluttavat **ihan hirveästi** henkisiä ja fyysisiä voimavaroja. (Mami Go Go)
- (149) Ultran mukaan tyyppi liikkuu **ihan hurjasti**, vaikka mitään ei vielä tunnukaan. (Alexa Dagmar)
- (150) Baby on siis vauhdissa, **ihan jatkuvasti!** (Linda Juhola)
- (151) Tekee mieli vaan nukkua, mutta töitä on **aivan saatanallisesti**. (Julia-ihminen)
- (152) Mietittiin pitkään mennäänkö ultraan, mutta toisaalta tuntui kutkuttavalta että pääsisi pikkuisen näkemään vauvan piirteitä etukäteen, mikä konkretisoisi että siellä vatsassa on **ihan oikeasti** ihminen. (Jonna Leppänen)

Esimerkeissä 148–152 kaikki adverbit voisivat esiintyä kontekstissaan yksinään. Esimerkeistä 148 ja 149 sisältävät määrän adverbien *hirveästi* ja *hurjasti*, jolla viitataan voimavarojen kulumiseen ja sikiön liikkumiseen. Myös esimerkissä 151 affektinen ilmaus *saatanallisesti* viittaa töiden määrään. *Saatana*-substantiivista johdettu adverbi ei ole tyypillinen (vrt. *hirveästi*), ja se korostaa ilmauksen affektisuutta. Sanaa *saatana* käytetään arkikielessä karkeana kirosanana (KS 2022), mistä syystä sanan käyttäminen adverbina voidaankin tulkita hyvin voimakkaan affektisena. Esimerkissä 151 *aivan* vahvistaa seuraavan intensiteettiä luoden lauseeseen entistä affektisemmän sävyn. Esimerkeissä 150 ja 152 *ihan* vahvistaa tavan adverbia (*jatkuvasti, oikeasti*). Adverbi ja intensiteetipartikkeli näyttäytyvät jokaisessa esimerkissä affektisena, sillä intensiteetipartikkeli lauseen valinnaisena osana korostaa ilmausta ja osoittaa affektisuutta.

Aina *ihan* ei esiinny affektisen sanan yhteydessä. Näissä tapauksissa affektisuus on tulkinnanvaraista. Nostan tässä yhteydessä muutaman esimerkin luvusta 4.2.3, jossa esittelin myös eräänlaisia rajatapauksia *ihan*-partikkelin tulkitsemisessa.

(153) Mitään erityisiä cravingseja ei vielä kukaan ollut, paitsi kerran kyllä lähdin kauppaan **ihan** vaan ostaakseni kaurakeksejä (joita en ole vuosiin ostanut) kun näin jossain kuvan paketista. (Jonna Leppänen)

(154) Arvelen itsekin kyseessä olevan vain kohdun kasvukivut, mutta en muista aiemmista raskauksista että ne olisivat **ihan** näin kovia tai etenkin että niitä olisi enää tässä vaiheessa raskautta. (Mami Go Go)

(155) Sen sijaan tämä iltavalmominen on **ihan** siedettävää. (Julia-ihminen)

Esimerkeissä 153–155 affektisuus ei ole yksiselitteistä. Kuten esitin luvussa 4.2.3, esimerkin 155 kaltaiset ilmaukset eivät saa affektista tulkintaa yhtä helposti, sillä *ihan*-partikkelilla on näissä konteksteissa selvin intensifioivan ja suhteuttavan partikkelin tehtävä. Myöskään esimerkeissä 153 ja 154 *ihan* ei esiinny affektisten sanojen yhteydessä. Partikkeli saa intensifioivia tehtäviä, mutta sillä voidaan tulkita olevan myös suhtautumista osoittava tehtävä. Partikkelin avulla suhteutetaan omaa asennoitumista, sillä ilmaukset voisivat esiintyä myös ilman partikkelia.

Intensiteetipartikkeleiden lisäksi *kyllä*-partikkeli voidaan tulkita affektiseksi samankaltaisin ehdoin. Tällöin *kyllä* asettuu lauseessa korostamaan ilmausta:

(156) Toivon **kyllä tosi** paljon, että vauveli tulisi huomisen aikana. (Julia-ihminen)

(157) Ja tämä oli **kyllä paras idea**, koska kahdestaan oli tosi kiva jutella ja huomata taas, miten iso ja omia juttuja miettivä poju Alpusta on tullut. (Julia-ihminen)

(158) Mutta oli **kyllä hauskaakin!** (Julia-ihminen)

Esimerkeissä *kyllä* esiintyy ennen ilmauksia *tosi paljon*, *paras idea* ja *hauskaakin*. *Kyllä* osoittaa asennoitumisen astetta ja korostaa ilmausten voimakkuutta. Ilman *kyllä*-partikkelia lauseet voitaisiin tulkita hieman eri tavoin, ja täten *kyllä* asettuu merkittävään asemaan ilmausten korostajana ja mielipiteen vahvistajana. *Kyllä*-partikkelin kohdalla affektisuus ei kuitenkaan yhtä selvästi muodostu läheisen affektisen sanan myötä, sillä *kyllä* on keskeinen affektinen partikkeli ylipäättään (vrt. intensiteettipartikkelit).

Kuten esitin luvussa 4.2.3, intensiteettipartikkeleiden tulkitseminen affektiseksi ei ole aina selkeää. Osa esiintymistä saa affektisen tulkinnan, kun taas osa on pakollinen osa lauseen tiettyä merkitystä, ja näin ollen partikkeli ei näyttäydy affektisena. *Ihan* ja *aivan* kuitenkin saavat usein affektisia merkityksiä, kun niitä käytetään täysin valinnaisena osana. Jos tarkastellaan ilmauksia *ihan hyvä* ja *ihan hirveästi*, voidaan huomata, että *ihan hyvä* merkitsee eri asiaa ilman *ihan*-partikkelia. Sen sijaan ilmauksen *ihan hirveästi* merkitys ei merkittävästi muutu partikkelin puuttuessa. Tällöin *ihan*-partikkelin valinta erilaisten kuvaavien sanojen, kuten adjektiivien tai adverbien, yhteyteen ohjaa tulkitsemaan partikkelia affektisena. Partikkelin avulla pyritään tehostamaan ilmauksia ja niiden merkityksiä. Samalla osoitetaan myös omaa suhtautumista, sillä ilmaukset eivät välttämättä vaadi intensifioivaa sanaa yhteyteensä.

5.3 Affektisuus ilmenee laajemmasta kontekstista

Joidenkin partikkeleiden kohdalla affektisuus ei ilmene suoraan partikkelia seuraavasta sanasta tai ilmaisusta, vaan laajemmasta kontekstista. Näin on aineistossani erityisesti sävypartikkeleiden ja puhutun kielen partikkeleiden eli lausuma- ja dialogipartikkeleiden kohdalla. Affekti ei ole leksikaalistunut näihin partikkeleihin, eivätkä partikkelit varsinaisesti määritä mitään toista affektista sanaa. Selvää on se, että partikkelit tuovat lauseeseen affektisen

sävyn. Haasteellisempaa sen sijaan on määritellä, mitä affektia partikkelit osoittavat ja mistä affektisuuden voi päätellä.

Kuten esitin luvussa 4.2.2, *nyt* on melko yleinen sävyartikkeli niin VISK:n (§ 823) kuin aineistoni mukaan. Useimmiten *nyt* esiintyy jälkimmäisessä lauseessa. Tällöin lause usein lisää jotakin tietoa siitä, miten kirjoittaja asiaan suhtautuu. Keskeistä on myös, että *nyt* esiintyy sekä toteavissa väitelauseissa, epäsuorissa kysymyslauseissa ja suorissa kysymyslauseissa (ks. myös luku 4.2.2).

(159) Tämä on tosi varmasti vaan mukava välivaihe, mitä **nyt** olen netissä silmäillyt edessä olevia viimeisen kolmanneksen vaivoja. (Alexa Dagmar)

(160) Muuten olo oli melko normaali, mitä **nyt** tunteet heittelivät laidasta laitaan, mutta se johtui hormonien lisäksi varmasti ihan vain uudesta ja jännittävästä elämäntilanteesta. (Mami Go Go)

(161) Mitä ajan takaa on, että tietyt babyn liikkeet eivät **nyt** suoranaisesti satu, mutta eivät tunnu niin mukaviltakaan. Milloin baby kaihertaa kylkiluiden kohdalla ja milloin vähän kuin kaivaisi itseään kyljestä ulos. (Linda Juhola)

(162) Tavoitteenani olisi nyt kiriä tämä Raskausviikot-sarja kiinni ennen vauvan syntymää, mutta saas **nyt** nähdä, tänään nimittäin starttasi viikko 34 – eli viimeisiä viedään! (Mami Go Go)

(163) (Eikä seurannutkaan, mutta nämä on aina vähän hankalia hommia. Pitäisi vaan ronskisti olla syömättä, mutta nämä **nyt** on näitä.) (Julia-ihminen)

Nyt voi esiintyä *mitä nyt* -konstruktiossa, kuten esimerkeissä 159 ja 160. Partikkeli ei viittaa mihinkään ajalliseen, vaan sen avulla sävytetään virkettä. *Nyt*-partikkelin affektisuus voi liittyä myös ilmaisuihin, joissa jollakin tavalla lievennetään jotakin ilmausta, kuten esimerkissä 161, jossa *nyt* ja *suoranaisesti* osoittavat kirjoittajan lieventävän kuvaustaan sikiön liikkeiden aiheuttamasta kivusta. Selvästi affektisia ovat myös esimerkit 162 ja 163, joissa *nyt* on liittynyt asenteen ilmaukseen: *saas nyt nähdä* ja *nämä nyt on näitä*. Molemmissa esimerkeissä *nyt* liittyy jonkin asian päivittelyyn.

Päivittelyn osoittamisessa käytetään myös sävyartikkelia *sitä*, joka sävyttää koko lausetta:

(164) Siinä **sitä** oltiin. Raskaana! (Julia-ihminen)

(165) Heti jos on vähääkään pissahätä (eli noin joka toinen minuutti), vatsa alkaa supistella ja sitten **sitä** ollaan taas aivan tööt. (Julia-ihminen)

Myöskään *sitä* ei ole yksinään affektinen, eikä sen affektisuutta voi tulkita läheisestä sanasta (vrt. intensiteettipartikkelit). *Sitä* esiintyy toteavissa väitelauseissa, kuten myös seuraavissa esimerkeissä:

(166) Tosin kokoa saisi kyllä vielä kerätä lisää ja ehtiihän **sitä** vielä kääntymäänkin viikkojen kuluessa. (Alexa Dagmar)

(167) Parasta oli jakaa tämä yhdessä Antonin kanssa ja miettiä, että kohta **sitä** ihan oikeasti mennään! (Jonna Leppänen)

Esimerkeissä 166 ja 167 *sitä* tuo virkkeeseen merkityksen, joka kuvastaa kirjoittajan näkemystä asiasta. Esimerkissä 166 *sitä* kuvastaa yhdessä *ehtii*-verbin ja *-hAn*-partikkelin kanssa helpottunutta tunnetta tai vähintäänkin sellaista kuvaa, että kirjoittaja vetoaa ilmauksilla järkeen. *-hAn* ja *sitä* osoittavat, että asia on ikään kuin itsestään selvä. Esimerkissä 167 *sitä*-partikkelin luoma affekti liittyy innostuksen ja asian todellisuuden korostamiseen. Tulkintaa ohjaavat ilmaukset *parasta* ja *ihan oikeasti*. Tulkinta voi olla kuitenkin moninaisempi, ja juuri se kuvastaakin sävyartikkeleita, myös *sitten*-sanana osalta:

(168) En **sitten** tiedä helpottiko turvalliseen sairaalaympäristöön pääsy vai mikä oli keissi, mutta samantien sairaalan ovista sisään astuttuani olo tuntuikin aavistuksen paremmalta. (Linda Juhola)

(169) Mutta no, ei siltä näytä nyt **sitten** kuitenkaan. (Julia-ihminen)

Sitten osoittaa selvästi asennoitumista, joka liittyy usein esimerkiksi epävarmuuden tai muiden tunteiden osoittamiseen (esimerkki 168). Toisaalta *sitten* voi olla painokas sana sellaisissa yhteyksissä, joissa tehdään päätelmiä (esimerkki 169).

Esitin aiemmassa alaluvussa, että *kyllä*-partikkelin affektisuus voi ilmetä konteksteissa, joissa *kyllä* vahvistaa jotakin ilmausta. Partikkelilla voi olla kuitenkin muita tehtäviä, jolloin *kyllän* luoma affektisuus lauseessa tulkitaan muulla tavalla:

(170) Kun tajuaa, että jokin ei ole ikuista ja itsestäänselvää, niin **kyllä** siihen kiinnittää enemmän huomiota. (Julia-ihminen)

(171) Vaikka eivät ne juuri **kyllä** tunnu auttavan.. (Linda Juhola)

(172) Litku ei ollut itsessään mehtiivistettä kummempaa, mutta huono olo iski **kyllä** sen jälkeen. (Alexa Dagmar)

Kyllä-partikkelin tehtävä asennoitumisen osoittamisessa näyttää aineistossa olevan esimerkiksi mielipiteiden tai muiden ilmaisujen korostaminen ja painottaminen. Tällöin asennoituminen ilmenee melko selvänä, kun *kyllä* korostaa jotakin ilmaisua ja sitä kautta kirjoittajan näkemystä, kuten esimerkeissä 170–172.

Lausuma- ja dialogipartikkelit, kuten luvussa 4.2.4, ovat affektisuuden näkökulmasta kiinnostava partikkeliryhmä. Partikkelit eivät aina ole affektisessa käytössä, mutta niitä on mahdollista käyttää asennoitumisen osoittamiseen. Saman suuntaisia havaintoja on tehnyt myös Vepsäläinen (2019: 101), jonka mukaan *no*-alkuisilla vastauksilla on mahdollista osoittaa erilaisia asennoitumisen sävyjä, vaikka partikkeli ei olisikaan affektinen itsessään. *No*-partikkelin moninaisuutta ja affektisuutta kuvaa seuraava esimerkki, jonka esitin myös luvussa 4.2.4:

(173) Tosin mua huvitti, kun Alppu kertoi asiantuntevasti: “En pidä askartelemisesta päiväkodissa. Se on ajanhukkaa.”

No mikä sitten ei ole ajanhukkaa?

“Leikkiminen.” (Julia-ihminen)

Esimerkissä 173 *no*-partikkeli ei itsessään ole affektinen, mutta se on keskeisessä asemassa lauseen sävyttämisessä ja näin ollen suhtautumisen osoittamisessa. Partikkeli luo implikaation kirjoittajan mahdollisista vastakkaisista näkemyksistä edellä sanottua kohtaan.

Sävypartikkeleiden ja lausuma- sekä dialogipartikkeleiden affektisuuden tulkitsemiseen liittyy monia seikkoja. Varsinaisen affektin tunnistaminen ei ole yksiselitteistä. Tässä alaluvussa olen kuitenkin esittänyt, miten affektisuutta voidaan näiden partikkeleiden osalta tulkita. On niin, että vaikka interjektiot ovat itsessään affektisia, ne sävyttävät koko lausetta tai kokonaisuutta, jossa ne esiintyvät. Sävypartikkelit sekä lausuma- ja dialogipartikkeleiden vaikutus on sama,

sillä ne sävyttävät koko lausetta tai virkettä. Kuitenkin, koska nämä partikkelit eivät ole affektisia yksinään, niiden tulkinnassa vaaditaan interjektioita laajemmin koko lauseen tai virkkeen tarkastelua. Erityisesti sävypartikkeleiden osalta yksittäisen affektin (kuten interjektioilla) nimeäminen on ongelmallista, sillä niiden perustehtäviin kuuluu lauseen perusmerkityksen muovaaminen.

6 Yhteenveto ja päätelmät

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut laadullisesti affektisia partikkeleita raskaustajan blogikirjoituksissa (Alexa Dagmar, Jonna Leppänen, Julia-ihminen, Linda Juhola ja Mami Go Go). Olen analysoinut partikkeleiden affektisia ilmentymiä tyypeittäin. Lisäksi olen tarkastellut niitä seikkoja, jotka ohjaavat affektisuuden tulkintaa sekä sitä, miten affektisuus kontekstissaan ilmenee. Tutkimuksen tavoitteena oli vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

Mitä affektisia partikkeleita raskaustajien blogiartikkeleista nousee esiin?
Millaisia affekteja partikkelit välittävät?

Mitkä kielen elementit vaikuttavat partikkeleiden affektisuuteen ja niiden tulkitsemiseen?

Ensimmäisten tutkimuskysymysten tavoitteena oli kartoittaa aineiston affektisia partikkeleita ja niiden esiintymiä aineistossa. Tarkoituksena oli luoda kokonaisvaltaista kuvaa niistä partikkeleista, jotka aineistosta nousevat esiin. Kandidaatintutkielmani (2021) myötä oletukseni oli, että interjektiot ja sävyartikkelit nousisivat laajemmastakin aineistosta esiin. Näiden lisäksi kuitenkin myös intensiteettipartikkelit, lausuma- ja dialogipartikkelit sekä voimasanat olivat keskeisiä partikkeliryhmiä. Tutkimuksen edetessä päädyin tekemään rajauksia joidenkin partikkeleiden osalta. Intensiteettipartikkelit olivat aineiston käytetyimpiä partikkeleita. Aineistosta päädyin poimimaan affektiset *ihan*- ja *aivan*-partikkeliesiintymät, sillä kyseisiä partikkeleita esiintyi aineistossa eniten. Tarkastelun ulkopuolelle jäi muita intensiteettipartikkeleita, kuten *niin*, *melko* ja *oikein*. Aineiston tarkastelun perusteella *ihan* ja *aivan* olivat kuitenkin monikäyttöisimpiä ja eniten affektisessa käytössä, mikä perusteleekin tekemäni rajausta.

Intensiteettipartikkelit ovat eräänlaisia rajatapauksia, sillä niiden affektisuus on tulkinnanvaraista. *Ihan* voi esiintyä myös sävyartikkeleina (VISK § 828), ja saman tehtävän tulkitsen myös *aivan*-partikkelille. Koska aineistossa kyseiset partikkelit esiintyvät lähinnä intensiteettipartikkeleina, olen keskittynyt niiden tarkasteluun. Olenkin esittänyt, että myös niissä tapauksissa, kun *ihan* ja *aivan* vahvistavat jonkin ilmauksen intensiteetin laatua tai määrää, partikkelit voivat saada affektisia piirteitä. Affektisuuden voi havaita tarkastelemalla

esimerkiksi lausetta ilman partikkelia. Affektiset partikkelit ovat valinnaisia lauseenosia, ja niiden avulla osoitetaan hyvin eri tavoin asennoitumista ja suhtautumista. Intensiiteettipartikkeleiden tehtäväksi muodostuu esimerkiksi ilon tai innostuksen vahvistaminen, jolloin lause (tai muu konteksti) voidaan tulkita vahvasti affektisena. Kielessä tehdään jatkuvasti valintoja, ja erityisesti intensiiteettipartikkeleiden käyttö implikoi sitä, että asiaintilojen affektisuutta halutaan korostaa. Keskeistä intensiiteettipartikkeleille on, että ne esiintyvät usein jotakin äärimmäisyyttä ilmaisevien sanojen yhteydessä, jotka ovat jo itsessään affektisia. Toisaalta partikkeleita esiintyy myös lieventävässä funktiossa, jolloin partikkeli on ikään kuin välttämätön osa lausetta lieventämisen saavuttamiseksi. Tästä syystä partikkeleiden tulkitseminen affektisiksi ei ole myöskään yksiselitteistä.

Affektisuuden näkökulmasta keskeiseksi partikkeliryhmäksi muodostui myös interjektiot, joihin voimasanat voidaan tietyin ehdoin sisällyttää. Interjektiot esiintyvät usein huutomerkkin kanssa virkkeen lopussa eräänlaisena reaktiona edellä sanottuun. Voimasanat sen sijaan esiintyvät sekä lauseiden alussa, keskellä että lopussa. Interjektiot ja voimasanat ovat ilmeisen affektisia, sillä usein affekti on leksikaalistunut kyseisiin sanoihin. Näin ollen, kuten olen todennut, interjektiot ja voimasanat voidaan yksinkertaisimmin perustein tulkita affektisiksi. Sekä interjektiot että voimasanat välittävät selkeitä ja suoria tunnetiloja – kuten vitsikkyyttä, mielihyvää, innostusta, hämmästyä, kauhistelua ja helpotusta. Partikkeleiden välittämät affektit ovat kuitenkin kontekstista riippuvaisia, ja näin ollen kukin partikkeli vaatii myös kontekstin tulkintaa, jotta sanan välittämää affektia voidaan tarkastella. Usein sekä interjektiot että voimasanat välittävät jokseenkin prototyyppejä merkityksiä, mutta partikkeleilla voidaan osoittaa myös päinvastaisia merkityksiä.

Moninaisemman ryhmän muodostavat sävypartikkelit sekä lausuma- ja dialogipartikkelit. Sävypartikkeleiden käyttö on aineistossa melko yleistä, mutta niiden tulkitseminen ei ole yhtä yksiselitteistä kuin interjektioiden kohdalla. Partikkeleiden välittämät affektit ovat moninaisia, ja paikoin niitä on myös haasteellista nimetä. Sävypartikkelit luovat affektisuutta laajempaan kontekstiin kuin interjektiot tai intensiiteettipartikkelit. Keskeinen sävypartikkeli aineistossa oli *kyllä*, johon liittyy usein *-kin-* tai *-han-*pääte. Lisäksi *kyllä* esiintyi usein muiden partikkeleiden (*ihan, aivan, sitä, sitten*) kanssa. Yleisesti sävypartikkelit, kuten *sitten, nyt* ja *sitä*, välittävät interjektioita hajanaisempia merkityksiä, joita on haastava paikantaa. Selvästi affektinen *vasta* esiintyi aineistossa vain harvoin, mutta sen välittämät affektiset merkitykset olivat jokseenkin yksinkertaisia.

Lausuma- ja dialogipartikkelit olivat aineistossa pieni ryhmä, joka keskittyi lähinnä yhteen blogiin. Näin ollen johtopäätösten tekeminen ei ole niin yksiselitteistä, sillä kyseessä voi olla lähinnä yhden kirjoittajan kieleen liittyvät tottumukset ja mieltymykset. Lausuma- ja dialogipartikkelit ovat kuitenkin mielenkiintoa herättävä ryhmä, sillä ne ovat varsin keskeisiä puhutussa kielessä. Kyseisten partikkeleiden välittämät affektiset merkitykset eivät myöskään ole selkeitä, kuten interjektioden kohdalla. Osa affektisuudesta voikin liittyä siihen, että kirjoitettuun tekstiin on haluttu luoda puhutun kielen (affektisia) piirteitä. Lausuma- ja dialogipartikkeleilla voidaan myös luoda keskustelumaista ja vuorovaikutteista tekstiä (esimerkiksi *juu-* ja *no-*partikkeleilla).

Toisen tutkimuskysymyksen tavoitteena oli tarkastella niitä seikkoja, jotka ohjaavat affektisuuden tulkintaa. Tutkimuskysymyksen sisällyttäminen tutkimukseen oli olennaista, sillä affektisuus on monipuolinen kielen ilmiö. Tutkimuskysymykseen vastaamalla olen osoittanut niitä seikkoja, joiden kautta partikkeli voidaan tulkita affektiseksi, vaikka affekti ei kyseiseen partikkeliin olisi leksikaalistunut. Lähestyin partikkeleiden tutkimusta siitä näkökulmasta, että oikeastaan mikä tahansa partikkeli voi saada affektisia sävyjä. Analysoituani tutkimusaineistoani, olen samalla kannalla Visapään (2013: 526–527) kanssa siitä, että miltei kaikki kielen keinot voivat saada affektisia sävyjä. VISK:n (§ 1709) mukaan taas puheessa mitkä tahansa ilmaukset voidaan sävyttää affektisiksi esimerkiksi äänensävyn avulla. Kirjoitetun kielen osalta ei todeta samaa, mutta näin voidaan todeta aineistoni perusteella. Vaikka kirjoitetussa kielessä ei ole mahdollista hyödyntää prosodisia seikkoja, kieleen liittyy paljon muita elementtejä, joiden avulla kieltä voidaan värittää affektiseksi. Esimerkiksi kirjoitusasun muokkaamisella ja huutomerkeillä voidaan luoda ikään kuin prosodisia elementtejä kirjoitettuun kieleen.

Tutkimusaineistoni koostin kandidaatintutkielmastani (2021) inspiroituneena. Tarkastelin viiden eri blogin (Alexa Dagmar, Jonna Leppänen, Julia-ihminen, Linda Juhola ja Mami Go Go) raskausajan kirjoituksia. Laajensin kandidaatintutkielmani aineistoa neljällä blogilla. Aineiston kieli on eittämättä vaihtelevaa blogeissa, mutta yhdistävä tekijä jokaisessa blogissa on affektisten partikkeleiden runsas määrä. Viiden blogin kirjoituksista voi luoda kokonaisvaltaista kuvaa, mutta rajauksiakin on tehtävä sen osalta, mitä asioita sisällyttää analyysiin. Tutkimus olisi ollut mahdollista toteuttaa myös niin, että tarkastelussa olisi ollut yksi blogi ja sen affektiset partikkelit lähemmässä tarkastelussa. Tutkimuksen luotettavuutta

kuitenkin lisää se, että aineisto koostuu useammasta eri blogista. Tällöin on mahdollista tehdä yleisiä havaintoja, jotka koskevat useaa blogia. Yleistyksiä ei laadullisen tutkimukseni pohjalta voi tehdä. Sen sijaan aineiston laajuus vaikuttaa siihen, millaisia päätelmiä voidaan tehdä ja miten tuloksia voisi hyödyntää tulevissa tutkimuksissa.

Tutkimukseni teoreettisena taustana olen hyödyntänyt M. A. K. Hallidayn systeemifunktionaalista teoriaa. Olen pitänyt teoriaa väljänä viitekehyksenä sille, miten kieltä tarkastelen. SF-teoriassa esitetty interspersonainen metafunktio kuvastaa sitä, miten tulkitsem kieltä. Kielellisillä valinnoilla voidaan interspersonaisen metafunktion mukaan luoda ja ylläpitää suhteita, mutta myös osoittaa suhtautumista. Affektiset kielen keinot – tässä tapauksessa partikkelit – ovat kielen pieniä mutta paljon merkityksiä sisältäviä elementtejä, joilla voidaan osoittaa suhtautumista ja asennoitumista eri tavoin. SF-teoria on ollut tutkimuksessani hyvin väljä kehikko, joka kuvastaa ymmärrystä kielestä. En ole systemaattisesti hyödyntänyt teorian malleja, vaan olen pitänyt teorian tiettyjä näkemyksiä oman tutkimukseni taustalla.

Tutkimusaineistoni on kirjoitettua kieltä. Tämä on ohjannut sekä teorian että analyysimenetelmien valintaa. Tutkimuskysymysten puitteissa en pitänyt olennaisena hyödyntää vuorovaikutuslingvistiikan näkökulmia. Usein partikkeleita tarkastelevat tutkimukset ovat hyvin keskusteluanalyttisiä, mikä voi johtua muun muassa aineiston luonteesta. Koska tarkoitukseni oli analysoida affektisuutta ilmiönä, en pitänyt vuorovaikutuksen näkökulmaa relevanttina. Tutkimusaineisto – tai vähintäänkin osa siitä – osoittautui kuitenkin hyvin vuorovaikutteiseksi. Näin ollen aineisto olisi katsoakseni ollut hyvin otollinen myös vuorovaikutuksen tutkimukselle. Tutkimusta olisikin mahdollista jalostaa vuorovaikutuksellisempaan näkökulmaan. Tällöin voitaisiin tutkia lähemmin sitä, miten puhutun kielen partikkeleita käytetään kirjoitetussa kielessä. Tällöin affektisuus jäisi sivuun, sillä jo vuorovaikutuksen tarkastelu olisi aineiston kannalta tuloksekasta. Tässä tutkimuksessa olen tuonut kuitenkin keskiöön affektisuuden juuri siitä syystä, että useimmissa tutkimuksissa (pois lukien pro gradu -tutkielmat) affektisuus ei nouse keskiöön tai tärkeimmäksi tutkimuskysymykseksi.

Tutkimus on antanut vastauksia siihen, kuinka paljon affektista käyttöä partikkeleilla on tarkastelemisissäni blogikirjoituksissa. Affektisuuden osalta voidaan todeta, että systemaattisemmalle tutkimusta yksittäisille partikkelityypeille olisi tarvetta. Interjektioiden ja

voimasanojen affektisuus ilmenee voimakkaana, kun taas dialogi- ja lausumapartikkeleiden välittämät affektit ovat hienovaraisempia ja monitulkintaisempia. Monitahoisia partikkeleita affektisuuden näkökulmasta ovat myös intensiteetti- ja sävyartikkelit, jotka eroavat käytöltään. Usein on niin, että lauseessa voidaan paikantaa affektisuuden piirteitä, mutta affektia implikoiva kielenaines ei välity yksiselitteisenä. Voidaankin todeta, että lisätutkimusta tarvittaisiin muun muassa siitä, miten monitulkintaiset sävyartikkelit näkyvät affektisessa kielenkäytössä. Intensiteettipartikkeleita olisi myös tarpeen tarkastella lisää, sillä ne olivat aineiston suurin partikkeliryhmä. Kiinnostavaa on, miksi intensiteettipartikkeleita käytetään niin runsaasti esimerkiksi sellaisissa yhteyksissä, joissa sanaa on jo määrittämässä jokin affektinen sana.

Affektisista asioista voidaan kertoa ilman affektisia kielen keinoja esimerkiksi uutisissa (Visapää 2013: 526). Tutkimusaineistoni aihe eli raskaus voi vaikuttaa siihen, että sekä sisällöt että kielenkäyttö on affektista. Aiheet, joista kerrotaan, ovat siis väistämättä hyvin tunnepitoisia, mutta myös kertomisen tapa kertoo kirjoittajan asennoitumisesta. Usein nämä kaksi seikkaa kulkevatkin aineistossa käsi kädessä.

Tutkimukseni ei anna selvärajaisia vastauksia affektisuuteen ilmiönä. Sen sijaan se ohjaa tarkastelemaan partikkeleita laajemmin affektisuuden näkökulmasta. Puheen ja kirjoituksen välille ei ole läheskään aina tarpeellista tehdä eroa vuorovaikutuksen osalta (Virtanen–Rahtu–Shore 2018: 13–14). Tämän tutkimuksen pohjalta voidaankin todeta, että kirjoitettua ja puhuttua kieltä sekä niiden piirteitä ei ole aina tarpeen erotella tarkasti. Tästä kertoo osaltaan jo partikkeleiden runsas esiintyminen aineistossa. Erottelua häivyttää myös se, että tarkastelemassani blogikielessä käytetään monipuolisesti erityyppisiä partikkeleita – jopa niitä, jotka tyypilliseen tapaan ilmenevät puhutussa kielessä.

Affektisuus on keskeinen osa jokaisen päivittäistä kielenkäyttöä, minkä vuoksi ilmiön tieteellinen tarkastelu on paikallaan. Tämä tutkimus voi antaa suuntaviivoja sille, miten affektisuutta kielessä tarkastellaan. Partikkelit ovat vain yksi osa affektisuutta, mutta niidenkin välillä vallitsee huomattavia eroja siinä, kuinka eksplisiittisesti affektisuus partikkelin myötä ilmenee.

Lähteet

Aineslähteet

- Alexa Dagmar -blogi. Saatavissa: <https://alexadagmar.com>. Luettu 30.11.2022.
- Jonna Leppänen -blogi. Saatavissa: <https://jonnaluuikko.com>. Luettu 30.11.2022.
- Julia-ihminen-blogi. Saatavissa: <https://www.juliathuren.fi>. Luettu 30.11.2022.
- Linda Juhola -blogi. Luettu 30.11.2022.
- Mami Go Go -blogi. Saatavissa: <https://mamigogo.indiedays.com>. Luettu 30.11.2022.

Tutkimuskirjallisuus

- Ahonen, Piia 2019. *Affektisuuden kielelliset ilmaisukeinot ja parisuhteen ylläpitäminen sota-ajan kirjeenvaihdossa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/117364>.
- Bordi, Laura 2011. *Vuorovaikutus päiväkirjatyyppisissä muotiblogeissa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston informaatiotieteiden yksikkö. Saatavissa: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-21342>.
- Duvallon, Outi – Peltola, Rea 2017. Voimadynaaminen vaan. Odotusten, intentioiden ja kerrottavuuden partikkeli. *Virittäjä*, 121(4). Saatavissa: <https://doi.org/10.23982/vir.58864>.
- Ek, Alina 2018. *Saanhän olla sinun rinnallasi, rakas oma sulhaseni. Puhuttelumuodot ja affektiivisuus sota-ajan henkilökohtaisissa kirjeissä*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018120449765>.
- Erkkola, Essi 2012. *Bloggaajien ja lukijoiden välinen vuorovaikutus. Tarkastelussa sisustusblogigenren Divaaniblogit.fi-sivuston blogit*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitos. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201302181235>.
- Forsberg, Hannele 2019. Paheksuntaimperatiivi – affektinen lausekonstruktio. *Virittäjä*, 123(1). Saatavissa: <https://doi.org/10.23982/vir.59164>.
- Haakana, Markku – Visapää Laura 2014. Eiku - korjauksen partikkeli? *Virittäjä* 118(1). Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/8834>.

- Halliday, Michael 2014 [1985]. *An introduction to functional grammar*. Uudistettu yhdessä M. I. M. Matthiessenin kanssa. Lontoo: Arnold.
- Halonen, Mia 2005. Mä en sit siihe sanonu mitää. Raportit sanomatta jättämisestä ja evidentialinen partikkeli sit(te(n)) keskustelun kertomuksissa. *Virittäjä*, 109(2), 272. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40406>.
- Heikkinen, Vesa 2012. Teksti. – *Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja*, s. 59–66. Toim. Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Heinonen, Katja 2019. *Affektinen vitsi ja hitsi sekä niiden muodostamat kiteymät puhutussa vuorovaikutuksessa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201906112539>.
- Herlin, Ilona – Seppänen, Eeva-Leena 2003. Partikkeli fennistiikassa: näkökulma tradition muotoutumiseen. *Virittäjä* 107(2). Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40254>.
- Hjort, Minna 2007. "Nyt mun täytyy kyllä vaihtaa rekisteriä, eli siis vittu": Voimasanankäytöstä Mikko Rimmisen Pussikaljaromaanissa. *Sananjalka*, 49(1), 45–61. Saatavilla: <https://doi.org/10.30673/sja.86673>.
- Huhtinen, Suvi-Anni 2019. *Asiantuntijan ääni – Yritysblogi uskottavuuden rakentajana*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061119904>.
- Hämäläinen, Noora 2019. *Tuhat ja yksi tapaa ilmaista mielipidettä. Asenteiden ja mielipiteiden ilmaiseminen S2-oppijoiden akateemisissa esseevastauksissa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019121748611>.
- Hänninen, Riitta 2015. "Is this an advertisement or a personal account?" – Commercialisation of lifestyle blogs in Finland. *Ethnologia Fennica*, 42, 54–69. Saatavissa: <https://journal.fi/ethnolfenn/article/view/59288>.
- Juvonen, Riitta 2007. Suhtautumisen systematiikkaa. *Virittäjä*, 111(3). Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40599>.
- Juvonen, Riitta – Virtanen, Mikko T. 2018. Moniäänisyys, vuorottelu ja kerronta. Alisteisen interrogatiivilauseen sisältävät rakenteet blogivuorovaikutuksessa. – *Kirjoitettu vuorovaikutus*, s. 179–213. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: SKS.

- Jääskeläinen, Anni – Koivisto, Aino 2012. Konjunktio, partikkeli vai konnektiivi? *Virittäjä*, 116(4). Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/7488>.
- KS = Kielitoimiston sanakirja. 2022. Helsinki: Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. URN:NBN:fi:kotus-201433. <URL <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>>. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 10.11.2022. *Hurraa*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/hurraa?searchMode=all>. Viitattu 6.3.2023.
- *Affekti*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/affekti?searchMode=all>. Viitattu 16.4.2023.
- *Affektiivinen*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/affektiivinen?source=suggestion>. Viitattu 16.4.2023.
- *Heh*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/heh>. Viitattu 16.4.2023.
- *Hih*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/hih>. Viitattu 16.4.2023.
- *Ihan*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/ihan?searchMode=all>. Viitattu 28.3.2023.
- *Jep*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/jep?searchMode=all>. Viitattu 6.3.2023.
- *Kirosana*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/kirosana?searchMode=all>. Viitattu 6.3.2023.
- *Mielivaltainen*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/mielivaltainen>. Viitattu 16.4.2023.
- *Ohoh*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/ohoh?source=suggestion>. Viitattu 16.4.2023.
- *Partikkeli*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/partikkeli>. Viitattu 6.3.2023.
- *Saatana*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/saatana>. Viitattu 16.4.2023.
- *Super*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/super>. Viitattu 16.4.2023.
- *Vitsi*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/vitsi?searchMode=all>. Viitattu 6.3.2023.
- *Äh*. Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/äh>. Viitattu 16.4.2023.
- Koivisto, Aino 2011. *Sanomattakin selvää? ”Ja”, ”mutta” ja ”että” puheenvuoron alussa*. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.

- 2017. Uutta tietoa vai oivallus? Eräiden dialogipartikkeleiden tehtävistä. *Virittäjä*, 121(4). Saatavissa: <https://doi.org/10.23982/vir.59297>.
- Kokko, Susanna 2016. *Affektiivisuuden kielellinen ilmaiseminen Oikotie Asunnot – Facebook-sivuston kommentoinnissa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201606101869>.
- Koskinen, Kaisa 2014. Tunteella ja tuttavallisesti. Margot Wallströmin blogi osana Euroopan komission viestintää. – *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*, s.127–147. Toim. Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson ja Sanna-Kaisa Tanskanen. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kunnari, Miia 2011. *Kahdentunut dialogipartikkeli joojoo keskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2012122010332>.
- Lehti, Carita 2019. *Partikkelit negatiivisessa asennoitumisessa. Katsaus Facebook-keskustelujen affekteihin*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli ja käännöstieteiden laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201902205753>.
- Leskelä, Ainoliina 2021. *Affektiset ilmaukset Alexa Dagmar -blogin raskausaiheisissa artikkeleissa*. Kandidaatintutkielma. Turun yliopiston kieli ja käännöstieteiden laitos.
- Lindeman, Inkeri 2014. *Oho-interjektio keskustelussa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015112418857>.
- Luodonpää-Manni, Milla– Ojutkangas, Krista 2020. Laadullinen aineistopohjainen kielentutkimus. – *Kielentutkimuksen menetelmiä*, s. 412–441. Toim. Markus Hamunen, Milla Luodonpää-Manni, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne, Kaius Sinnemäki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. Saatavissa: <https://doi.org/10.21435/skst.1457>.
- Luukka, Minna-Riitta 2002. M.A.K. Halliday ja systeemis-funktionaalinen kielitiede. – *Kielentutkimuksen klassikoita*, s. 89–123. Toim. Hannele Dufva ja Mika Lähteenmäki. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Martin, James Robert–White, Peter 2005. *The language of evaluation. Appraisal in English*. New York: Palgrave MacMillan.
- MOT Englanti, englanti–suomi. *God damn*. Kielikone Oy. Saatavissa: <https://www.sanakirja.fi/english-finnish/god%20damn>. Viitattu 16.4.2023.

- Mäenpää, Jaana 2016. *Bloggaajan vuorovaikutusroolit suosituissa blogeissa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201610214407>.
- Ojalainen, Anni 2020. *Lapsiparka, jos tämmöseen rumaan ämpäriin joutuu syntymään. Havainnot blogien synnytyuskertomusten rakenteesta, affektisuudesta ja muista kielellisistä ominaispiirteistä*. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20200974>.
- Paunonen, Heikki 2006. Synonymia Helsingin slangissa. *Virittäjä*, 110(3), 336. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40499>.
- Pihlajamaa, Kerttu 2019. *Hei-partikkeli keskustelussa*. Helsingin yliopisto: suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201906112570>.
- Virtanen, Mikko T. – Rahtu, Toini – Shore, Susanna 2018. Kirjoitetun vuorovaikutuksen moninaisuus ja erityisyys. – *Kirjoitettu vuorovaikutus*, s. 9–38. Toim. Toini Rahtu, Susanna Shore ja Mikko T. Virtanen. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Shore, Susanna 2012. Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemis-funktionaalisessa teoriassa. – *Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja*, s. 131–157. Toim. Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Sorjonen, Marja-Leena 1999. Dialogipartikkelien tehtävistä. *Virittäjä*, 103(2), 170. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/39153>.
- 2001. *Responding in Conversation: A Study of Response Particles in Finnish*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- 2006. Tunteet pinnassa. Affektista puhetta Kelan asioinneissa. – *Arjen asiointia. Keskusteluja Kelan tiskin äärellä*, s. 191–221. Toim. Marja-Leena Sorjonen ja Liisa Raevaara. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Sorjonen, Marja-Leena – Peräkylä, Anssi 2012. *Emotion in Interaction*. Oxford: Oxford University Press.
- Syrjämäki, Maria 2006. *Sit(te(n))-sanon käytön vertailua Kiven Seitsemässä veljeksessä ja Garamin Seitsemässä broidissa*. Pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopiston humanistinen tiedekunta.
- Tervonen, Karoliina 2020. *Muotiblogien artikkelityypit ja niiden rakennepiirteet*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käänntieteen laitos. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020041516632>.

- Tieteen termipankki 16.4.2023: Kielitiede: *affektisuus*. Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:affektisuus>. Viitattu 16.4.2023.
- 16.4.2023: Kielitiede: *affektinen ilmaus*. Saatavissa: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:affektinen_ilmaus. Viitattu 16.4.2023.
- 16.4.2023. Kielitiede: *interjektio*. Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:interjektio>. Viitattu 16.4.2023.
- 16.4.2023: Kielitiede: *interpersoonainen metafunktio*. Saatavissa: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:interpersoonainen_metafunktio. Viitattu 16.4.2023.
- Ventola, Eija 2006. Genre systeemis-funktionaalisessa kielitieteessä. Esimerkkinä asiointitilanteet. – *Genre – tekstilaji*, s. 96–121. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore ja Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Vepsäläinen, Heidi 2019. *Suomen no-partikkeli ja kysymyksiin vastaaminen keskustelussa*. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5189-6>.
- Visapää, Laura 2013. Itsenäiset infinitiivit affektin ja empatian konstruktioina. *Virittäjä*, 117(4). Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/9465>.
- 2008. Infinitiivi ja sen infiniittisyys. Tutkimus suomen kielen itsenäisistä A-infinitiivikonstruktioista. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004. Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkko-versio. Saatavissa: <https://kaino.kotus.fi/visk/etusivu.php>. Viitattu 16.4.2023.
- Yli-Vakkuri, Valma 1986. *Suomen kieliopillisten muotojen toissijainen käyttö*. Turun yliopisto.